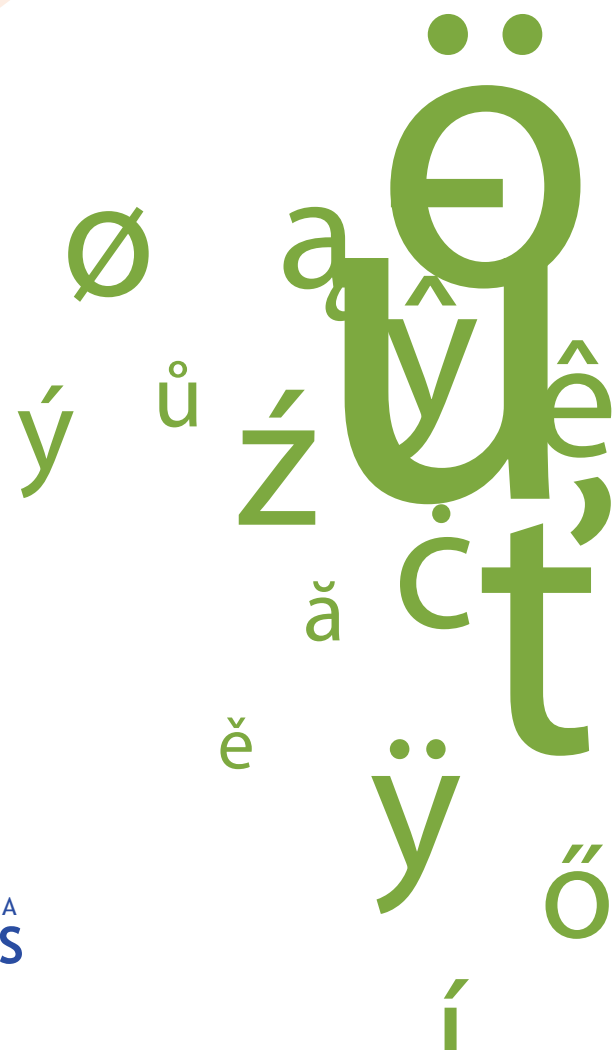

КАРИЈЕРНО ВОЂЕЊЕ И САВЕТОВАЊЕ

ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ
ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА

ИМПРЕСУМ

Каријерно вођење и саветовање - Приручник за наставнике основних и средњих школа

Издавач: Фондација Темпус

Година издања: 2020. година

ISBN-978-86-88623-09-4

Уређивачки одбор:

Ивана Вулић, Ружица Маџаревић, Софија Машић, Марко Банковић, Марија Филиповић Ожеговић

Аутори текстова:

Александар Павловић, Бојана Герун Ђокић, Бојана Миљанић, Валентина Спасић, Гордана Вучковић, др Бранкица Тодоровић, Ивана Вулић, Ивана Чворовић Плавшић, Јана Димитријевић, Катарина Чарапић, Кристина Сабадош, др Марија Најдић, Милена Обрадовић, Младен Шљивовић, мр Љиљана Максимовић Рубежановић, Наталија Будински, Наташа Јанкулоски, Наташа Џаковић, Оливера Илић, Ружица Маџаревић, Сања Новаковић, Снежана Васић, Светлана Петровић, Татјана Томић Ђоровић, Тереза Катона

Лектура и прелом:

Фондација Темпус

Дизајн:

Фондација Темпус

Илустрације:

Euroguidance центар

ФОНДАЦИЈА ТЕМПУС

Руже Јовановић 27а
11000 Београд

EUROGUIDANCE ЦЕНТАР

euroguidance@tempus.ac.rs
011/3342-430, опција 8

ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР

Фондација Темпус
(сваког радног дана 10–18 сати)
Теразије 39, I спрат
Београд

Електронску верзију публикације „Каријерно вођење и саветовање – приручник за наставнике средњих школа“, као и појединачне активности можете бесплатно преузети са сајта Euroguidance центра: <http://euroguidance.rs/resursi/>

euro | guidance

FONDACIJA
TEMPUS

Erasmus+

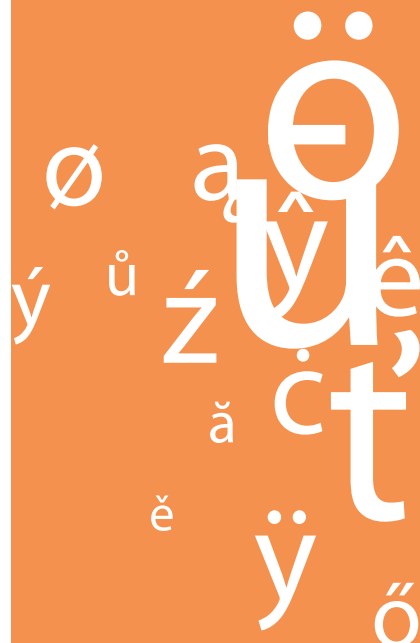

Овај пројекат се финансира средствима Европске уније

Овај документ је финансиран средствима Европске уније. Публикација одражава само становиште аутора и ни под којим условима се Европска унија или њене институције не могу сматрати одговорним за садржину документа.

САДРЖАЈ

До извора три путића.....	5
Игра (escape game): „Ослободи се и пронађи своју каријеру”.....	11
Из прве стРУКЕ – Радионица за самопроцену стечених знања и вештина.....	33
Симулација селекције кандидата за пријем у радни однос.....	38
Етички кодекс понашања на послу.....	48
Онлајн маркетиншка радионица за промоцију личних компетенција.....	55
Избор средње школе.....	62
Шта након средње школе?	
Кораци у доношењу одлуке о избору студијског програма.....	69
Како савладати трему пред пријемни испит?.....	76
Истражи своје каријерне опције.....	81
Смишљам, дакле мислим.....	88
Планирање каријере и управљање каријером уз помоћ личне SWOT анализе и индивидуалног каријерног плана.....	93
Ја у улози композитора.....	101
Како да знам шта знам?.....	106
„Направи корак“ - такмичење у изради бизнис плана.....	113
ГимЗа Код - потрага за благом?.....	122
Видиш ме - видим се?.....	137
Видиш ме - видим се за полазнике ФООО.....	141
Препознај своје јаке стране.....	145
Радионица за самопроцену способности и вештина неопходних за занимање кувар.....	152
„Жива“ библиотека.....	159
СТЕМ девојке „Петро Кузмјак“ школе.....	166
Час енглеског језика - Занимања нова и стара.....	169
Радионица „Од интервјуа до посла“.....	173
Упознај занимања.....	183
И ми се питамо.....	189
Како подржати дете у процесу доношења одлуке о избору занимања?.....	193
Вештине за будућност.....	200
Биографије аутора.....	207

Увод

Један од главних циљева Euroguidance центра у Србији, али Euroguidance мреже у целости јесте подршка развоју компетенција каријерних практичара, наставника, стручних сарадника, каријерних саветника, омладинских радника и других, за спровођење активности каријерног вођења и саветовања (КВиС). У настојању да подржимо каријерне практичаре у професионалном развоју осмишљавамо и спроводимо велики број обука, а организујемо и конференције, семинаре и друге догађаје на тему КВиС. Дугогодишње искуство нам је показало да је за каријерне практичаре веома важна прилика да размене искуство са колегама, уче једни од других и развијају нове идеје. Приручник „Каријерно вођење и саветовање” је и настао управо са идејом да омогући размену међу практичарима тако што ће садржати примере конкретних активности КВиС које могу реализовати у школи и другим контекстима, а које су њихове колеге већ успешно спроводиле у својим школама. Прво издање оваквог приручника Euroguidance центар је објавио 2014. године у сарадњи са Београдском отвореном школом, а на иницијативу Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Конкурс за пријаву нових активности поновљен је 2018. године након чега је објављено још једно издање Приручника.

Настављајући да негујемо приступ „од наставника за наставнике” и ове године смо расписали позив за достављање описа активности и са задовољством вам представљамо најновије издање Приручника које је пред вама, а које садржи 28 нових активности. Надамо се да ће Вам овај приручник и активности представљене у њему бити корисни, како бисте могли успешно да их реализујете у својим школама и прилагодите их конкретним потребама ученика и окружења. Како би приручник био што конкретнији, свака активност је структурирана тако да су јасно представљене уводне, главне и завршне активности уз предвиђено трајање, методе рада и потребне материјале, а за додатне информације и инспирацију доступни су и различити прилози. Свака од активности припада одређеној тематској области па тако у Приручнику можете наћи активности које доприносе развоју вештина управљања каријером (ВУК) уопштено код младих, али и специфично унапређивању вештина самопроцене личних карактеристика и начина за њихово представљање код ученика основних и средњих школа, затим оне које подржавају вештине тражења и процене информација о свету рада и образовања код ученика; ту су затим и активности подршке младима и одраслима из осетљивих група, као и активности подршке родитељима. Биографије аутора активности налазе се у посебном одељку на крају приручника.

Све активности из приручника приказане су и засебно – у бази активности (euroguidance.rs/resursi/bazaaktivnosti) – где их можете претраживати по циљној групи и типу активности. Искрено се надамо да ће вам приручник и активности приказане у њему бити корисне приликом даљег спровођења активности каријерног вођења и саветовања у вашим школама, као и да ће ово бити један од покретача даљег развоја области и осмишљавања нових активности.

Тим Euroguidance центра

ДО ИЗВОРА ТРИ ПУТИЋА

Гордана Вучковић

наставник економске групе предмета,
**Економско-трговинска школа
Пожаревац**

Тематска област:

Унапређење вештина управљања
каријером код младих (узраст 15 до 30
година)

Општи циљ активности:

Циљ ове активности је разумевање
потребе за променом и прављењем
различитих професионалних избора
током живота у зависности од личних
потреба, ставова, као и могућности које се
појединцу нуде.

Циљна група:

Ученици завршних разреда средњих
стручних школа.

Укупно трајање активности:

45 минута.

Сценарио/опис активности

Уводни део:

„Кад порастем...“

Предвиђено трајање:

5 минута.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад учесника, рад на тексту.

Потребни материјали:

Прилог 1, фломастери.

Опис активности:

Водитељ подели учесницима анкетни листић на коме треба да се одреде за једну од три понуђене опције, према њиховом мишљењу, а у вези са тиме шта планирају после средње школе. Учесници попуњавају радни листић – Прилог 1. Према изабраним опцијама, водитељ учеснике дели у три групе: „Студенти“, „Радници“, „Предузетници“ и на табли испишује колико се учесника определило за коју опцију. Може се десити да групе буду неједнаке, то одражава очекивану ситуацију да ће најмање опредељених у том узрасту бити за покретање сопственог бизниса.

Ту групу треба охрабрити да се не осећају лоше у таквој ситуацији и пружити им већу пажњу током рада, а може се понудити и другим учесницима који су можда били у дилеми да пређу у мању групу.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела:

Излиставање ставова о добрим и лошим странама професионалних опредељења.

Предвиђено трајање:

15 минута.

Облик и технике рада:

Рад у групама, метода станица, рад са текстом.

Потребни материјали:

Пак папир и фломастери.

Опис активности:

Ученици ће затим имати прилику да освесте добре и лоше стране које ће им донети такве одлуке, најпре свако са свог аспекта и то на следећи начин: свака група ће добити папир (хамер) на којем ће написати добре и лоше стране свог избора, а затим ће након 5 минута дати папир следећој групи, која ће другом бојом фломастера додати своје мишљење за и против, које иницијална група можда није написала, а затим папир иде до треће групе која додаје своје мишљење, својом бојом фломастера (маркера). За ову активност предвиђено је додатних 6 минута.

Назив 2. активности главног дела: _____

Презентовање ставова о добрим и лошим странама професионалних опредељења.

Предвиђено трајање:

10 минута.

Облик и технике рада:

Групни рад, индивидуални рад, дискусија.

Потребни материјали:

Пак папири са исписаним ставовима група (на основу активности из претходног корака).

Опис активности:

Излистане ставове презентоваће све три групе на основу папира који се на крају код њих затекао, што значи да ће презентовати она група која је последња на папиру написала своје мишљење. Након презентације следи кратка дискусија.

Назив 3. активности главног дела: _____

„Путеви до циља могу бити различити“

Предвиђено трајање:

5-10 минута.

Облик и технике рада:

Излагање водитеља.

Потребни материјали:

Лаптоп, презентација.

Опис активности:

Водитељ ће затим резимирати излистане ставове сваке групе и додаће своје мишљење о добрим и лошим странама за све три опције из припремљене презентације (водећи рачуна да се не понављају информације), како би ученици добили више нових информација. Водитељ указује ученицима на чињеницу да је доношење одлука у било ком животном периоду, стресна ситуација и да је важно да одлуке доносе из угла сопствених интересовања, способности, вештина, вредносног система, уз консултовање са родитељима, наставницима, особама које се баве делатностима за које они показују интересовање. Са друге стране, важно је да буду спремни да се континуирано усавршавају, да се прилагођавају променама. Такође, важно је и да знају да је у реду да своје одлуке мењају, да не постоји само један добар избор. Избор зависи од бројних личних и срединских околности и свако може наћи делатност у којој ће искусити успех.

У Прилогу 2 наведене су кључне поруке за овај део активности.

Завршни део:**Шта ме држи, шта ме вуче.****Предвиђено трајање:**

5 - 10 минута.

Облик и технике рада:

Индивидуално попуњавање радног листића - евалуација, сумирање.

Потребни материјали:

Анкетни -радни- листићи, оловке, маркери.

Опис активности:

Водитељ учесницима дели упитник (Прилог 3) како би изнели свој став након радионице и видели да ли је дошло до промене у односу на почетни став. Водитељ затим на табли записује како су се ученици определили после ове радионице и чита коментаре.

Исходи активности:

Након активности:

- ученици су увидели да свет рада и свет учења могу и треба да иду упоредо, с тим да се у једном периоду већа пажња поклања учењу, у другом раду, а у неком периоду можда и подједнако;
- ученици су излистали своје ставове о различитим каријерним опцијама, узимајући у обзир сопствене карактеристике и приоритете даљег развоја;
- ученици су стекли сазнања која им могу помоћи у одређивању краткорочних и дугорочних циљева личног и професионалног развоја;
- ученици су идентификовали потенцијалне погодности и потенцијалне препреке за сваку од три понуђене опције каријерног развоја;
- ученици су схватили да су неочекиване промене саставни део каријерног развоја.

Материјали за рад:**Прилог 1 - Радни лист за ученике**

Мислим да ћу после завршене средње школе:

- а) наставити са школовањем на некој високој школи, односно, факултету;
- б) потражити запослење;
- ц) покренути сопствени посао, односно наставити породични посао.

(Определи се за опцију која ти се чини најреалнијом у овом тренутку и заокружи слово испред те опције.)

Прилог 2: Материјал за наставнике

У вези опције студирања акценат бих ставила на то да је овај избор на неки начин одлагање друге две опције. Ту бих им указала да ће студирањем стећи комплекснија знања. Истовремено, студирање је најчешће и одвајање од породице, што ће допринети осамостаљивању, преузимању одговорности за своје обавезе, планирању својих радних задатака - а све то чини лепоту студирања.

Што се тиче опције тражења посла, нагласила бих да је тешко наћи посао и да веће шансе имају особе са већим степеном стручне спреме (факултетским образовањем и сл.). Али да истовремено запослењем стичу финансијску независност (очекујем да су они сами већ препознали наведене разлоге за да и не). Нагласак ће бити на томе да је и уз рад могуће наставити са учењем и усавшавањем, као и да на тај начин стичу радно искуство и вештине које им могу бити одскочна даска за покретање сопственог посла.

Трећа опција, на први поглед значи прескакање претходних. Може значити нагли улазак у **сопствени посао** без великог знања и искуства. Међутим, и уз сопствени посао може да се учи. Навешћу пример једног власника ресторана из Пожаревца кога сви познају. Он се након средње школе посветио приватном послу у који је у сталном успону, а успео је у међувремену и да докторира. А наравно, увек може да прекине сопствени посао и да се запосли.

Аргумент може бити и једна веома тачна и поучна мисао: „**Ако не градите своје снове, неко ће вас унајмити да му помогнете да изгради своје**“.

Напомена: Можете да истражите у својој локалној средини примере предузетника и да то ученицима кроз пример објасните (делатност тих предузетника). За средње стручне школе добро је да се користе примери социјалних партнера са којима школа сарађује и код којих ученици обављају практичну наставу.

Прилог 3: Радни листић за учеснике

Мислим да ћу после завршене средње школе:

- а) наставити са школовањем на некој високој школи, односно, факултету;
- б) потражити запослење;
- ц) покренути сопствени посао, односно наставити породични посао.

Са додатним питањима:

1. Одговорите у једној реченици зашто си остао/ла при свом првобитном мишљењу, односно зашто си променио/ла мишљење _____

2. Ова радионица помогла ми је да свеобухватније посматрам и анализирам различите чиниоце када доносим одлуке шта после средње школе (студирање, запослење, предузетништво)?

НЕ

ДА

ИГРА (ESCAPE GAME): „ОСЛОБОДИ СЕ И ПРОНАЂИ СВОЈУ КАРИЈЕРУ”

Наташа Џаковић

педагог

Техничка школа

Бор

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код младих
(узраст 15 до 30 година).

Општи циљ активности:

Циљ ове активности је подстицање разумевања савременог појма каријере и активног односа према свом професионалном развоју. Додатни циљеви су: развијање такмичарског духа, унапређивање способности запажања и дигиталних вештина.

Циљна група:

Игра је направљена за ученике од 1. до 4. разреда средње школе који су јој приступили путем линка. Подељена је и на сајту школе тако да су приступ могли имати и ученици основне школе које интересује наша школа, као и остали пратиоци активности школе (родитељи, социјални партнери итд.). Игра је општег карактера тако да је може играти више циљних група.

Укупно трајање активности:

До 45 минута (један школски час).

Припремне активности:

Потребно је креирати игру пре него што се зада ученицима. За више информација можете погледати детаљно упутство дато у Прилогу бр. 2. Суштина активности је креирати адекватна питања која симболишу активан однос према каријери и уз помоћ којих ученици сазнају о актуелним занимањима, предузимљивости, вештинама које су потребна за различита занимања, примери су дати у оквиру Прилога бр. 1. У овој активности важна је симболика изласка из собе која означава да се ученици успешно комплетираним задацима ослобађају предрасуда, пасивног става и површних знања. Активност у целости може да се изводи онлајн.

Сценарио/опис активности**Уводни део:****Најава игре****Предвиђено трајање:**

5 до 10 минута.

Облик и технике рада:

Усмено или писано упутство за ученике, индивидуалан рад ученика.

Опис активности:

Одељењски старешина најављује активност ученицима у склопу часа одељенског старешине (ЧОС) у складу са следећим упутством од педагога, преко мејла (које је требало да прилагоде и пошаљу ученицима): „Пред вама је активност каријерног вођења и саветовања којом треба да буду обухваћени сви ученици, а ради се о игри бекства из собе (escape the room), током које ће се ученици на занимљив начин подсетити битних ствари везаних за планирање своје будућности. Игрица од њих тражи моћ запажања, нека основна знања из опште културе и планирања каријере тако да могу сви да је реше, тако што ће истраживати собу док не пронађу трагове, питања или задатке на које треба да дају тачне одговоре. Ако тачно реше претходни задатак, иду ка наредном и тако до краја. Једино што треба напоменути је да, на почетку обавезно прво кликну на наранџасто писамце јер се ту налази упутство за њих.”

Игрица омогућава и неку врсту такмичарског приступа уколико двоје или троје ученика почну да је играју у исто време, мере време и труде се да је заврше што раније и успешније. Такмичар који је први завршио успешно може да добије и симболичну награду од стране одељенског старешине.

На почетку часа наставник даје прилагођено упутство педагога и линк ка игрици. Друга могућност је да наставник подели ученике у парове и групе и мери време које им је било потребно да заврше игрицу.

Главни део:**Игра: „Ослободи се и пронађи своју каријеру”.****Предвиђено трајање:**

30 минута.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика или такмичење два ученика.

Потребни материјали:

За ученике: рачунар или паметни мобилни телефон, налог (бесплатан) на неком од сајтова за израду игара –escape games (нпр.: <https://app.genial.ly>). Ученик не мора да има налог уколико смо поделили линк са њим.

За наставнике: погледати Прилог 1 – Питања и обавештења.

Опис активности:

Ученици приступају игри. Игра коју је креирала аутор овог текста доступна је на линку: <https://view.genial.ly/5eb3faf54a7fce0d5029f9ea/game-breakout-misteriozna-soba>.

На почетној страни игрице ученици се упознају са правилима игре кликом на икону у облику коверте и покрећу игрицу. Учесник се упознаје са правилима игре. Основно правило је да ученик претражује собу у потрази за сакривеним предметима да би пронашао излаз. Када пронађе прави предмет, отвара се задатак који, ако успешно реши, ученика враћа у собу и наставља да тражи скривене предмете. Нови скривени предмет води ка новом питању и тако редом до последњег питања. Након сваког задатка у соби се појављују нови предмети како би ученицима потрага била занимљивија. Уколико ученик кликне на погрешан предмет отварају се додатна питања на која је потребно да одговори да би се вратио у потрагу. Када успешно реши све задатке, ученик добија обавештење да може да изађе из собе и да га чека награда. Питања и обавештења која су коришћена у овој игри дата су у Прилогу 1.

Завршни део:**Евалуација активности.****Предвиђено трајање:**

5 до 10 минута.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика, дискусија са ученицима.

Потребни материјали:

Припремљена питања за евалуацију у папирној или онлајн форми.

Опис активности:

Последња активност везана за игрицу: дискусија са ученицима о њиховом утиску о игрици и искуству. Примери питања за дискусију: Да ли вам се допала игрица? Који бисте део издвојили као занимљив/напоран/информативан? Које сте проблеме имали у раду? У случају да је ученицима било потребно више времена за рад, завршна активност може да се одвија и током наредног сусрета са ученицима. Након дискусије, пожељно би било осврнути се на кључне поруке и симболику игрице (поређење „ослобађања из собе” са ослобађањем од предрасуда током стицања нових знања везаних за свој лични и професионални развој и сл.).

Евалуација активности је свакако неопходна и може се урадити пре дискусије о игрици, тако да ће наставник имати доста „материјала” за подстицање дискусије у зависности од ученичких одговора. Предлози неких питања:

1. Оцените занимљивост активности *escape the room* у контексту каријерног вођења и саветовања, оценом од 1 до 5 (где је 1 - није била занимљива, 5 - била је изузетно занимљива);
2. Да ли сте раније били упознати са концептом *escape game*?
3. Процените тежину ове игрице: лака, тешка, средње тежине;
4. Шта мислите о временском трајању игрице: дугачка, кратка, оптималне дужине;
5. Колико вам је времена било потребно да је решите?
6. Да ли сте на овај начин сазнали корисне ствари потребне за каријеру?;
7. Да ли бисте волели да се и надаље оваква активност користи за каријерно вођење: да, не, свеједно ми је итд.;
8. Уколико желите да прокоментаришете нешто што вас нисмо питали везано за ову активности, то можете учинити овде и друга слична питања.

Исходи активности: _____

Ученици ће сазнати за нова и данас, актуелна занимања (нпр. „инфлуенсер“, “event manager” – организатор догађаја), сазнаће које су вештине потребне за та занимања, разумеће појам *активна каријера* насупрот пасивног става на тржишту рада, као и значај предузимљивости и самосталности по питању личног развоја и напретка; развијаће способности запажања, креативност и коришћење новог ИКТ алата.

Материјали за рад:**Прилог 1: Задаци за игру**

Пратеће поруке: Упуство: Једног дана си се пробудио у мистериозној соби, мораш да изађеш из собе јер ћеш закаснити на посао који си добио тек пре неких недеља дана. Шеф те је оптужио да се не односиш активно према својој каријери и мораш да докажеш да то није тачно тако што ћеш одговорити тачно на питања. Тачна питања те воде до нових трагова које треба да решиш до последњег који те ослобађа. Да би изашао на време мораш да решиш загонетке, одговориш тачно на питања, добро запажаш. Ако будеш лоше тражио трагове који ће те водити до питања, мораћеш да одговараш на питања из правописа и опште културе, због тога пази шта радиш.

Трагови су скривени предмети на слици. Откриј их тако што ћеш кликнути мишем на њих. Срећно!

Порука за крај: Честитамо! Дошао си до кључа. Успешно си решио све загонетке и стигао на посао без кашњења. Шеф је схватио да ти ниси особа која чека да се чудо деси већ онај ко активно управља својом каријером. Директор ти даје награду која је скривена негде на слици. Покушај да је откријеш, није тешко.

Последњи слајд са наградом: Идеш на двонедељни одмор.

Повратна информација:

- Овде нема ничега. Буди бољи детектив. Пронађи на слици улаз у собу: Коју воћку лекари препоручују да поједемо сваког дана?
- Тражи даље.
- Грешка. Потруди се више.
- На погрешном си трагу. На слици прво мораш да пронађеш улаз до собе. Кликни на реченицу која је исправно написана:
 - Не могу да верујем да ни си прочитала његов роман.
 - Не могу да верујем да ниси прочитала његов роман.
 - Немогу да верујем да ниси прочитала његов роман.

Први задатак:

Твој шеф тврди да не знаш које особине данас послодавци цене код будућег радника. Да би доказао да то знаш, одговори на следеће питање тачно:

Којој категорији припадају следеће вештине?

- А) Прецизно слуша шта саговорник прича.
- Б) Сналази се са основним програмима за обраду табела и текста.
- В) Делегира задатке.
- Г) Преузима свој део одговорности у групи.
- Д) Препознаје осећања саговорника.
- Ђ) Планира активности.
- Е) Анализа факторе који утичу на проблем.
- Ж) Доноси одлуке.

1. У питању су вештине комуникације (А,В,Г,Д) и интерперсоналне вештине (Б,Ђ,Е,Ж)
2. у питању су вештине комуникације (А,Д), интерперсоналне вештине (В,Г), вештине решавања проблема (Ж), компјутерске вештине (Б), организационе вештине (Ђ), вештине истраживања (Е).
3. У питању су вештине решавања проблема (А,В,Г,Д) и организационе вештине (Б,Ђ,Е,Ж)

Кликни на тачан одговор и наћи ћеш се поново у соби где те чека нови траг. Он се налази на предмету који раније није био у соби.

Други задатак:

Добро, добро... Решио си први задатак. Али твој шеф каже да је то било случајно. Он тврди да не знаш најважнију ствар – фазе у развоју каријере.

Наиме, каријера сваког појединца има 4 фазе.

Прва фаза - фаза истраживања и успостављања каријере између 18. и 25. године. Почиње добијањем првог посла. Особа се уводи у посао, навикава на нову радну средину, учи, процењује своје способности и прилагођава се. Истраживања су показала да је од момента када се особа одлучи за неку каријеру потребно шест до осам година да се она успостави. Проблеми који се могу јавити, неадекватна процена себе, несклад у погледу добијања инфомрација о каријери, нереална очекивања.

Друга фаза – фаза напредовања у каријери – између 30. и 35. година. Ово је фаза најкреативнијег периода у професионалном развоју. Особа процењује своје могућности, стиче сигурност и стабилизује каријеру. Организације подржавају особе које постављају високе циљеве. Проблеми који могу да се јаве односе се на преиспитивање сопствених амбиција и очекивања у односу на посао и каријеру.

Трећа фаза – фаза одржавања каријере обично траје од 40. до 45. године. Особа у овом периоду врши поновну анализу и процену својих постигнућа. Већина особа у овом периоду повезана је са радном организацијом и има добар професионални статус и стабилну каријеру коју настоји да одржи.

Четврта фаза – фаза касне каријере – траје од 50. или 55. године па до одласка у пензију. У овом периоду особа почиње да постаје свесна да јој слаби физичка енергија и утицај у организацији, као и професионалних циљева које није успела да оствари. Особа у овој фази се полако повлачи, преноси знања својим млађим колегама и припрема се за пензију. Дешава се да неки запослени тешко прихватају одлазак у пензију. То нарочито важи за оне којима су посао и каријера били стил и начин живота.

Питање: У којој фази се налази твоја каријера?

Кликни на тачан одговор и он ће те одвести поново у собу. Нов траг пронаћи ћеш на предмету који се раније није налазио у соби.

Понуђени одговори:

1. У другој фази.
2. На прелазу из прве у другу фазу.
3. На улазу у прву фазу.

Трећи задатак:

Шеф је све лукавији. Поставио ти је следећу загонетку: Једном давно Чироки индијанац је свом унуку испричао причу: „Унутар сваког човека се води битка, попут борбе између

два вука. Један вук представља зло – бес, завист, љубомору, похлепу, ароганцију, самосажалење, грех, лаж, лажни понос. Други вук представља добро – радост, мир, љубав, наду, ведрину, понизност, срдачност, дарежљивост, истину, саосећање, веру.“ Мали уник се замисли над овом причом. На крају упита деду: “Који вук на крају победи?”

Задатак: Шта је одговорио стари Индијанац?

Уколико кликнеш на тачан одговор он ће те одвести поново у собу. Нови траг се налази на предмету који није био раније у соби.

Понуђени одговори:

- Побеђује први вук.
- Побеђује онај којег храниш.
- Никада се не зна који ће победити.

Четврти задатак:

Шеф ти и даље поставља изазове: навео је неке особине које је запазио код својих радника. Од тебе тражи да кажеш које су од њих пожељне особине будућег радника:

- касни на посао,
- долази на време,
- често има конфликте на послу,
- љубазан је према свима,
- спреман је да аргументовано изнесе своје мишљење,
- износи мишљење без аргумента,
- облачи се елегантно и пристојно,
- у његовој канцеларији је увек неред,
- континуирано учи нове ствари везане за свој посао,
- поштује рокове за завршетак активности и послова,
- нејасан је и двосмислен у комуникацији.

Понуђени су ти следећи одговори:

1. Пожељене особине су све наведене.
2. Пожељне особине су: долази на време; континуирано учи нове ствари везане за свој посао; поштује рокове за завршетак активности и послова; облачи се елегантно и пристојно; љубазан је према свима; спреман је да аргументовано изнесе своје мишљење.
3. Пожељне особине су: долази на време; поштује рокове за завршетак активности и послова; љубазан је према свима; спреман је да аргументовано изнесе своје мишљење. Кликни на тачан одговор и он ће те одвести даље у собу. Наравно, шеф ти је следећу загонетку поставио на предмет који се није раније налазио у соби.

Пети задатак:

Које су вештине потребне за нова занимања: event manager (организатор догађаја), copywriter (писање препорука), консултант за учење на даљину, фриленсер (скуп занимања

која се обављају преко интернета)? Размисли и одговори тачно. Тачан одговор ће те одвести до собе у којој се крије нови задатак, на предмету којег раније није било ту. До сада си се добро држао, само настави тако и надаље. Понуђени су ти следећи одговори:

1. завршен факултет,
2. вештине везане за информационе технологије,
3. радозналост.

Шести задатак:

Добро се држиш, али шеф је неуморан. Одлучио је да ти постави трик питање у виду приче. Нека жена је пронашла јаје. Сва срећна, позвала је мужа и децу и објашњавала им: “Дошао је крај нашим финансијским проблемима. Погледајте само! Нашла сам јаје! Нећемо га појести, него ћемо га однети комшиници да њена квочка излегне пиле које ће постати кокошка. Ни њу нећемо појести, него ћемо је чувати да нам снесе пуно јаја како бисмо добили пуно кокошака које ће снети пуно јаја, па ћемо имати и кокошака и јаја напретек. Нећемо ништа јести него ћемо све то продати и купити теле. Кад порасте имаћемо краву, а крава ће нам дати пуно телата, па ћемо имати стадо крава. Затим ћемо продати стадо и купити поље, онда ћемо...” Док је говорила, махала је рукама на све стране. Јаје јој испадне и разбије се.

Поставља ти следеће питање: Какав однос према каријери ова прича илуструје?

Кликни на тачан одговор и он те води до твог последњег задатка. Наравно, шеф га ја сакрио на предмету који раније није био у соби, али ти добро запажаш.

Понуђени одговори:

1. особу која пуно ради,
2. особу која много планира а мало предузима,
3. особу која ће имати светлу будућност.

Седми задатак:

Браво. Одлично си се држао до сада. Ово је твој последњи задатак. Шефу понестаје снаге, чини се да ћеш се ипак извући из собе и стићи на посао на време. Шеф ти поставља следећи изазов: да ли се за наредне активности може рећи да представљају активан однос према каријери. То су:

- Имај активан однос према животу и својој каријери.
- Спознај себе како би боље разумео своје потребе и интересовања.
- Прикупљај информације које могу бити значајне за планирање будућности.
- Консултуј се и саветуј са свима, а одлуке доноси самостално.
- Направи свој план успеха и прати како се остварује.

Одговори тачно на питање и дођи до излаза и своје награде.

Понуђени одговори:

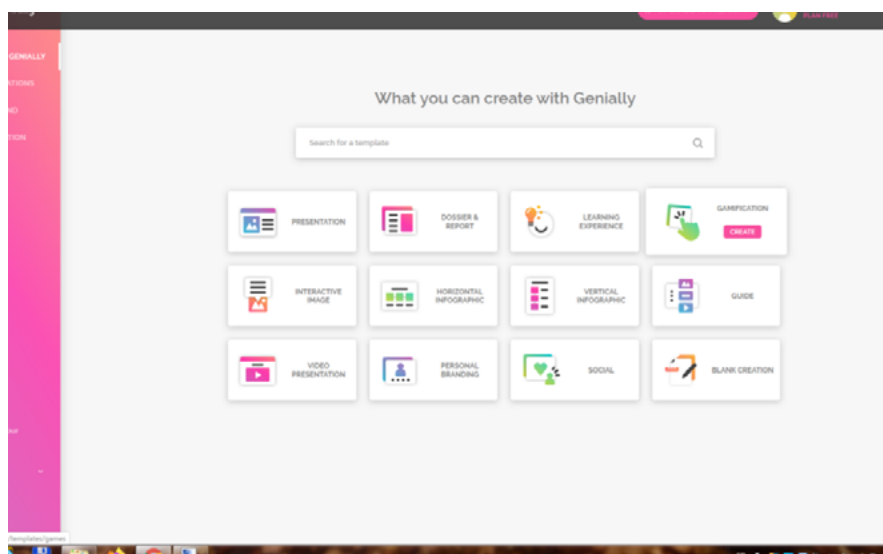
1. Не.
2. Да.
3. Делимично.

Прилог 2: Упутство за израду escape game на сајту.

Увод

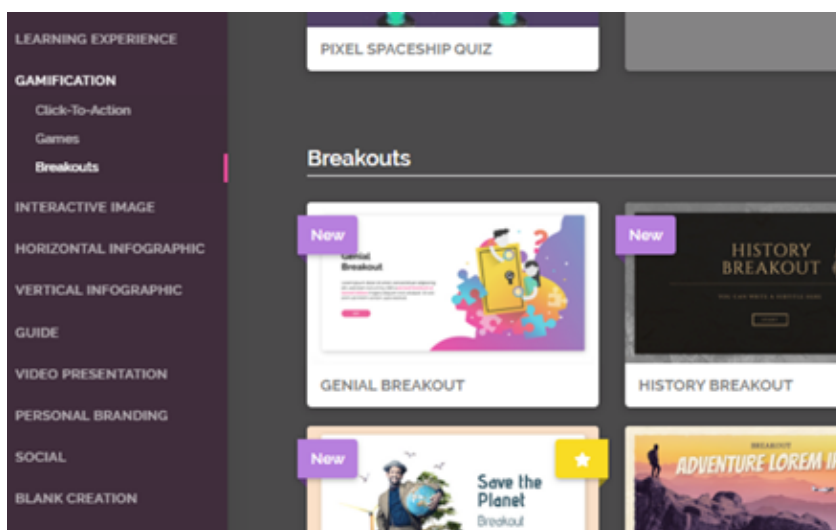
Упутство за израду escape game израдила сам након саме игрице, у мају 2020. год. На самом сајту, наравно, постоје видео упутства за израду свих алата, која су врло јасна, али сам сматрала да би било корисно да имам неку врсту подсетника како сам радила на игрици. Писано упутство може бити корисно и некоме ко жели да се брзо упозна са начином рада, да се врати на објашњења више пута што је са видео прилогом мало теже итд. Потребно је напоменути да је ово упутство само основа и полазна тачка и да се са променом на платформи може десити да се неки кораци у изради игрице могу променити.

ПРВИ КОРАК:

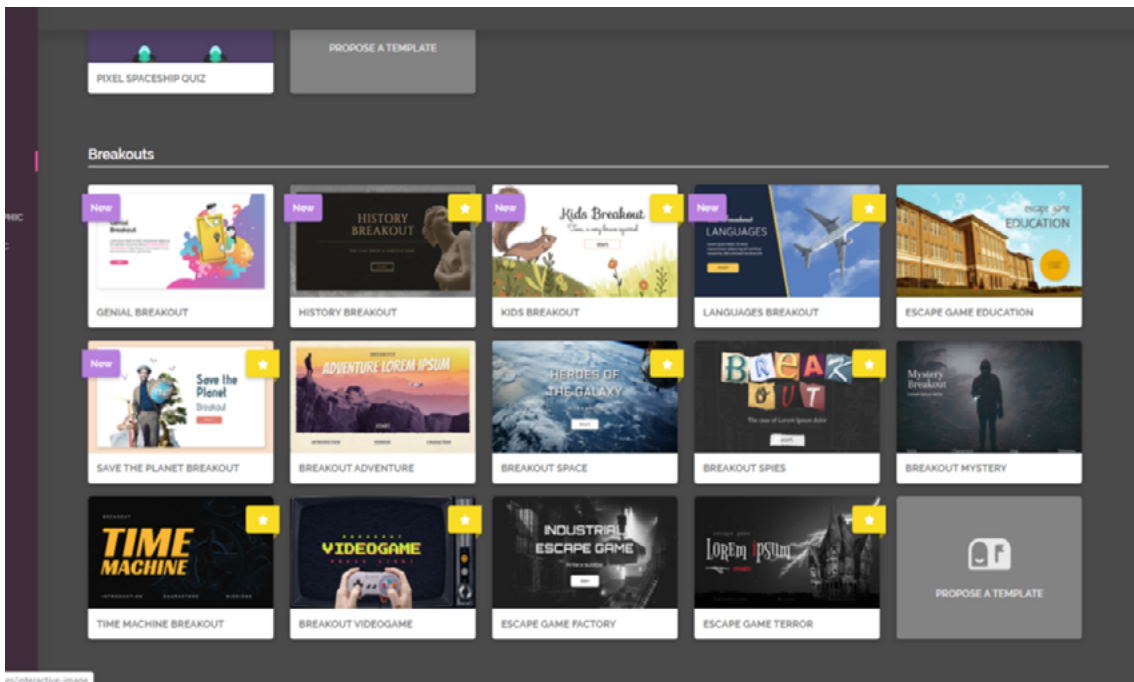
СЛИКА 1

Направите налог на сајту. Ја имам бесплатан налог, што носи са собом извесна ограничења (не можете користити све моделе, ваши радови ће бити јавни итд.), али свакако, нуди и доста могућности што је мени сасвим довољно, за сада. На сајту има доста упутстава који објашњавају како се користи који алат, а имате и примере осталих корисника које можете користити ако желите. Да бисмо направили нашу игрицу, улазимо у део за израду игрица приказан на слици бр. 1. Након тога, отвара нам се мени са наше леве стране и можемо да бирамо алате. Ми улазимо у breakouts (слика 1а).

СЛИКА 1А

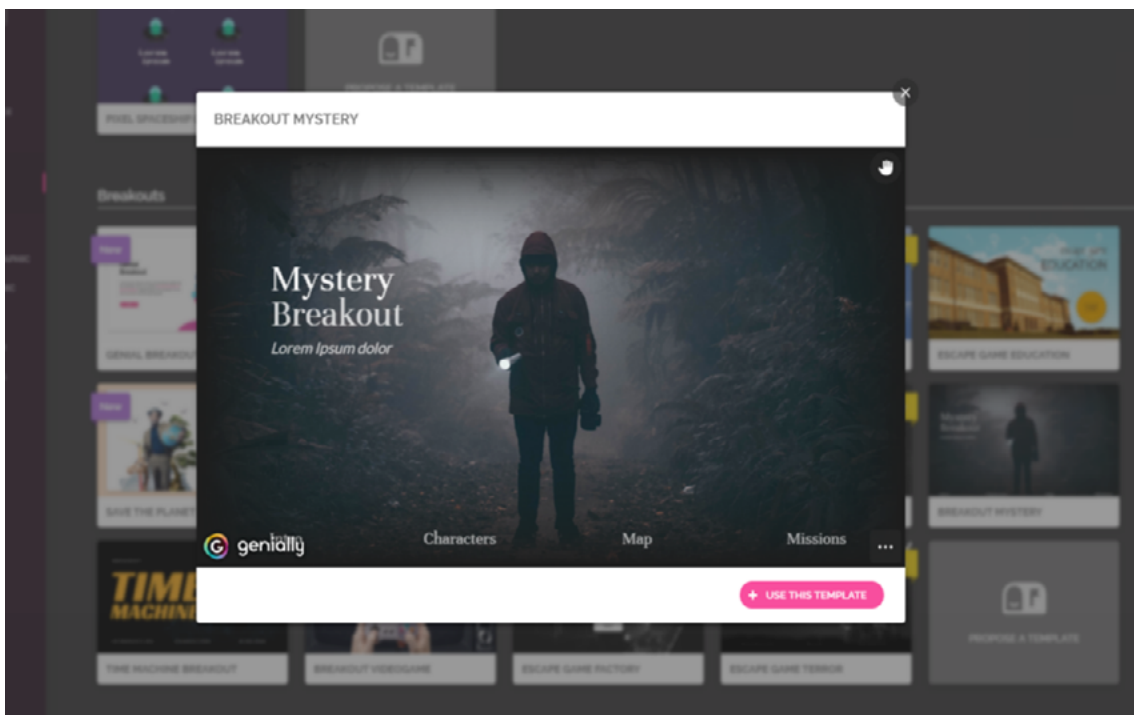
ДРУГИ КОРАК:

СЛИКА 2

Када смо ушли у gamification/breakouts, приказаће нам се одређени број модела (templates) које можемо користити (слика 2). Нови су обично за премијум кориснике (плаћају се).

ТРЕЋИ КОРАК:

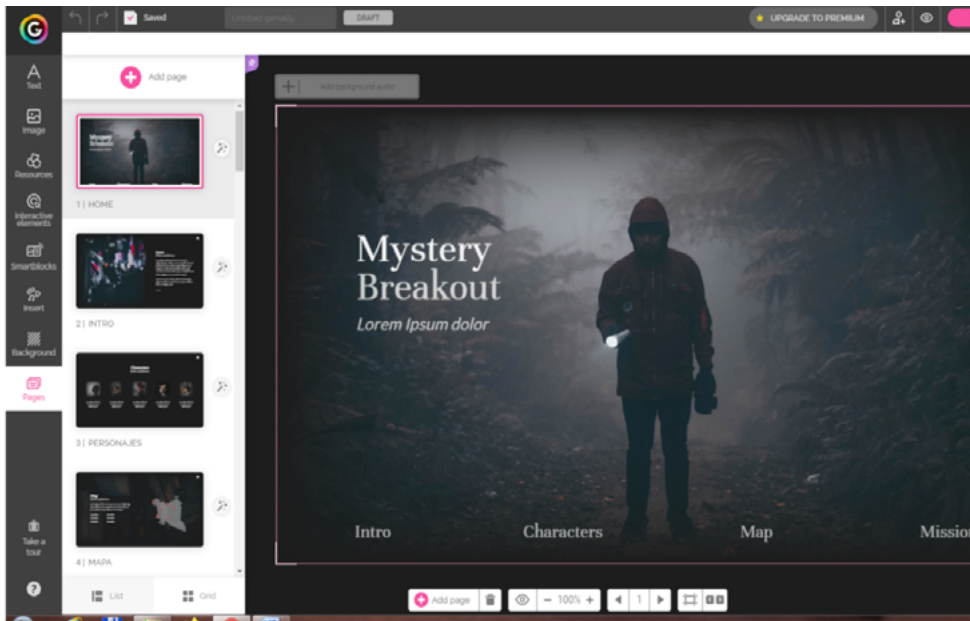

СЛИКА 3

Ја сам за ову прилику изабрала један (слика 3). Бирамо опцију use this template и почињемо са радом. Ако се овај образац плаћа, бићемо одмах обавештени о томе.

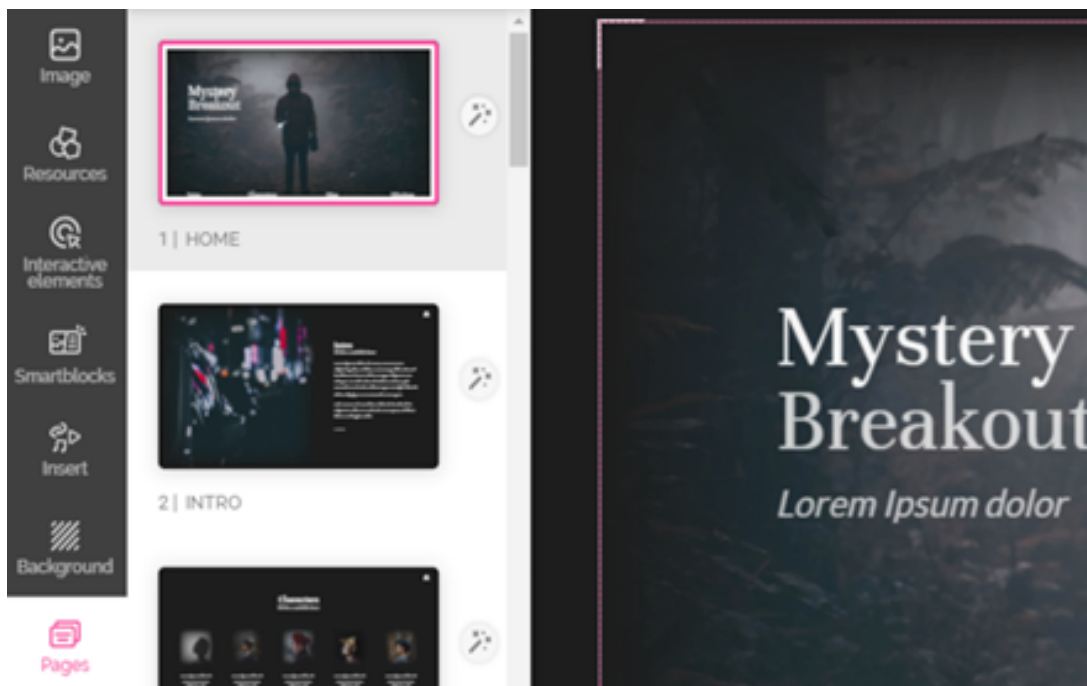
ЧЕТВРТИ КОРАК:

СЛИКА 4

Када одаберемо use this template отвара нам се могућност да радимо на њему. Овде већ има доста слајдова, ја ћу избрисати све осим првог јер ми не одговарају (слика 4). Уколико вам неки од слајдова на образцу који сте изабрали одговара, уклапа се у вашу идеју, можете их задржати наравно.

ПЕТИ КОРАК:

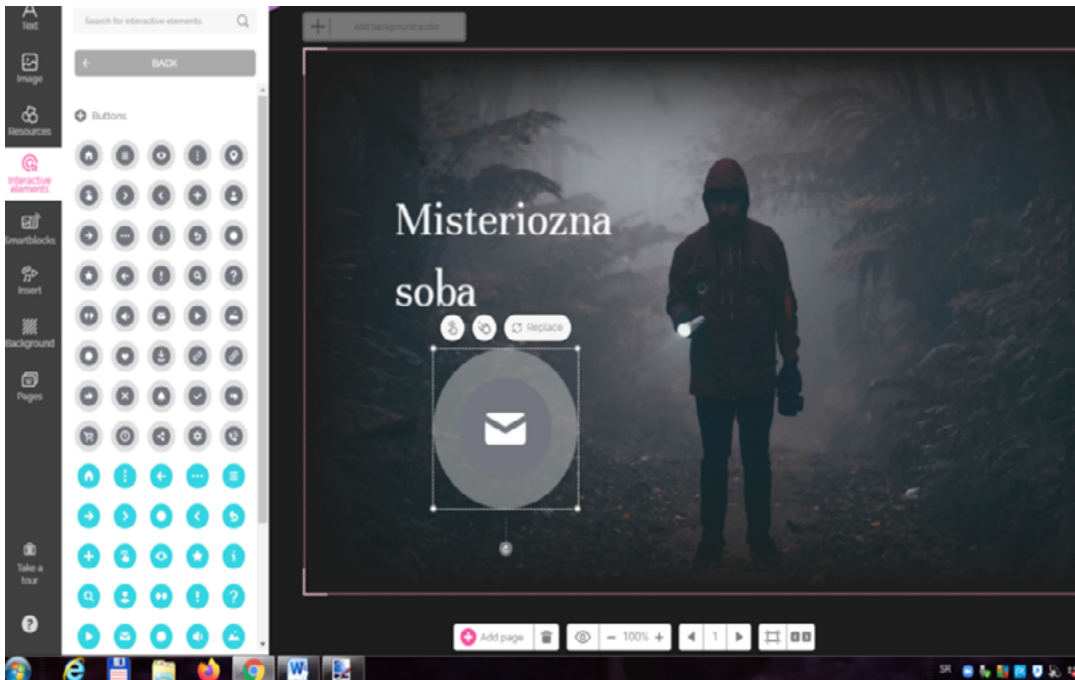

СЛИКА 5

За нас је најбитнији мени са леве стране уз помоћ којег можемо да додајемо текст, слике, интерактивне елементе, позадину итд. За израду escape game, кључни алати су интерактивни елементи (interactive elements), али о томе касније. Кликком на pages, враћамо се на наше слајдове и настављамо да радимо (слика 5).

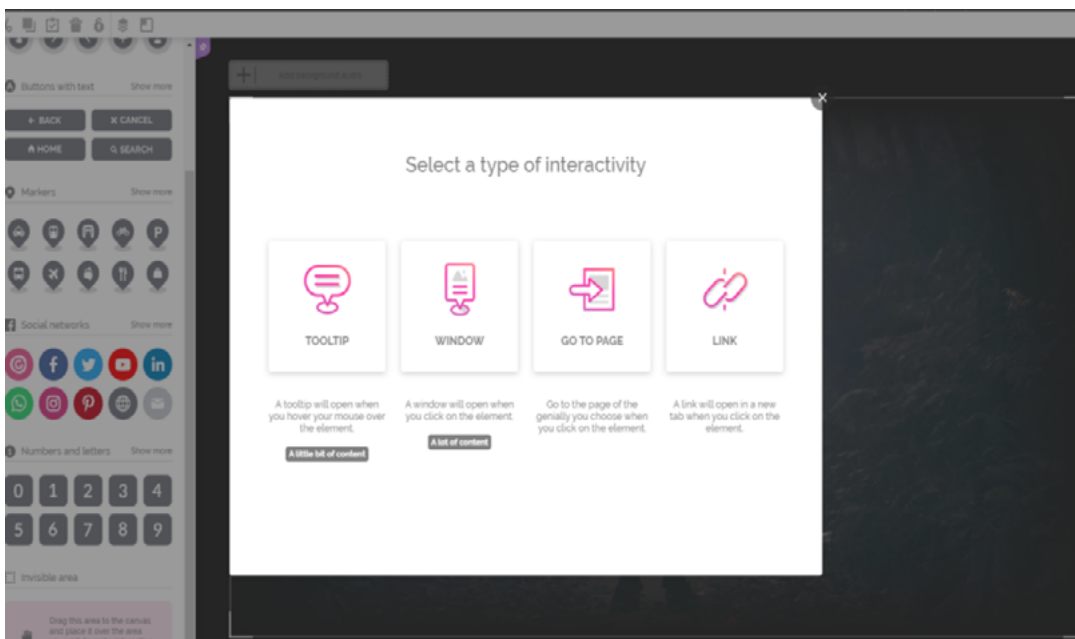
ШЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 6

Поставили смо слику на првом слајду (тако што смо отишли у image у горњем левом углу и ту нам се отвара могућност избора бесплатних слика са Pixabay) или смо задржали слику која је већ била (у мом случају), назив наше игрице и желимо да унесемо упутство. Да бисмо унели упутство, улазимо у интерактивне елементе, а затим у buttons. Изабраћу знак писма, који асоцира на неко упутство. Када кликнемо на тај симбол он ће се појавити на нашем слајду (слика 6). У оквиру тог знака, на нашем слајду појавиће се три могућности активних елемената, ми улазимо у први активни елемент са знаком ручице.

СЕДМИ КОРАК

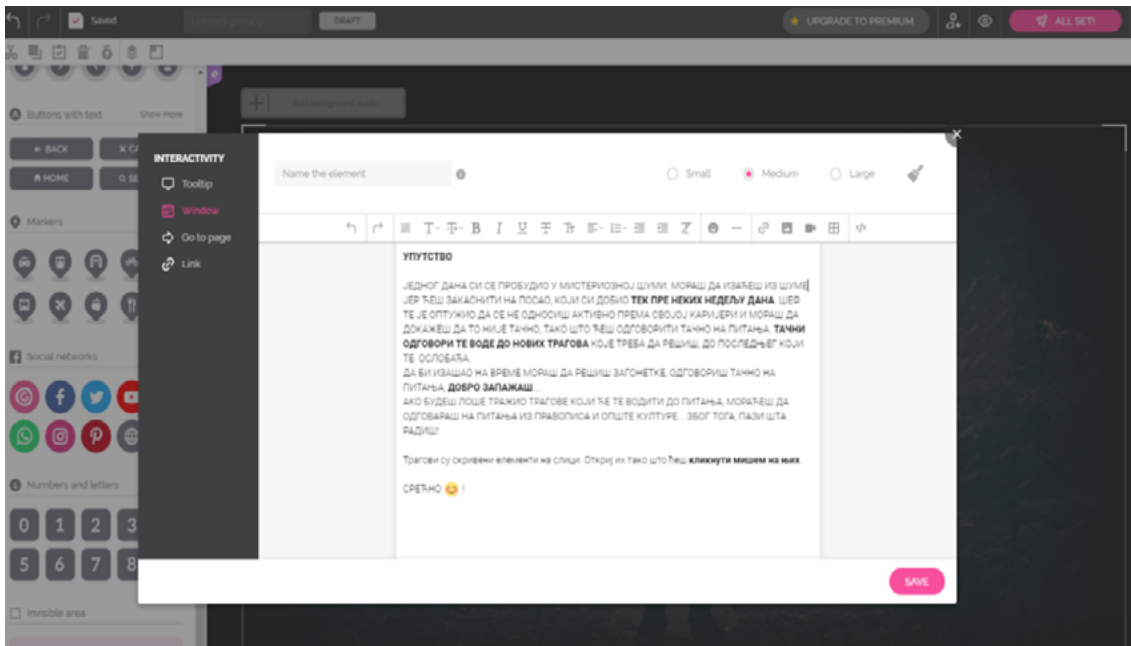

СЛИКА 7

Када кликнемо на први активни елемент (ручица), отвара нам се нови прозор (слика 7). За нас су битне две могућности: window помоћу које можемо да напишемо текст и go to page која нам служи да усмери учесника на страницу на коју желимо.

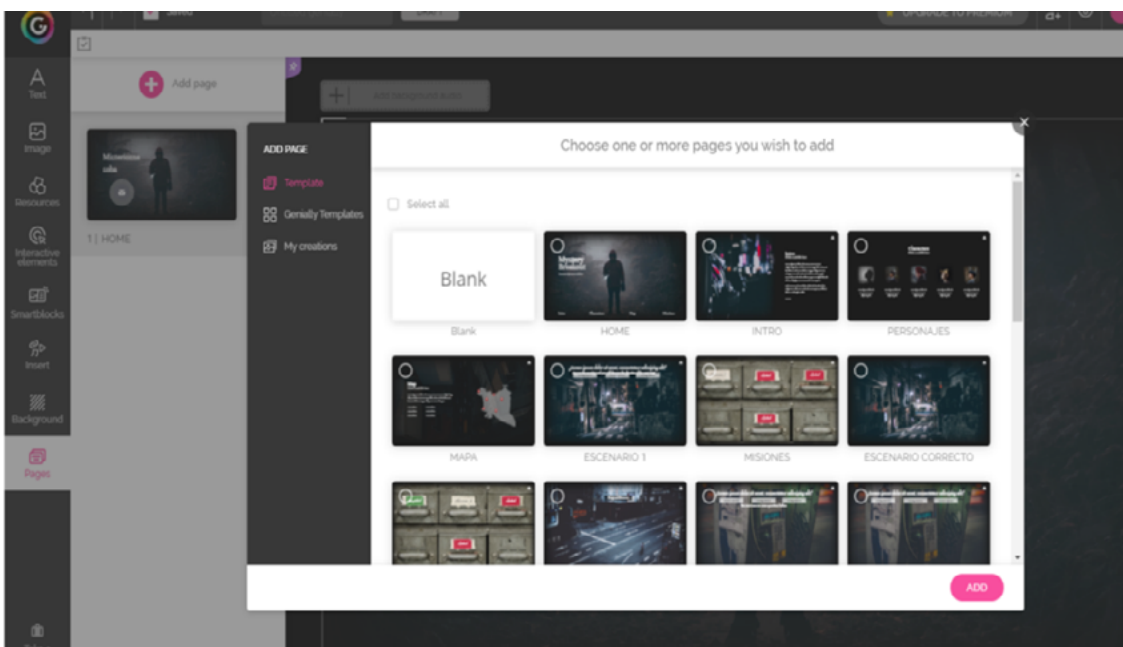
ОСМИ КОРАК:

СЛИКА 8

Да бисмо поставили упутство идемо на window (слика 8). Отвара нам се прозор у оквиру којег можемо да пишемо или да ископирамо унапред припремљен текст. Напишемо и сачувамо. Овде нам не треба go to page зато што ће полазници само прочитати упутство на тој страни и затворити га. Не желимо да их ово упутство води ни ка једној страници већ да остају ту где јесу.

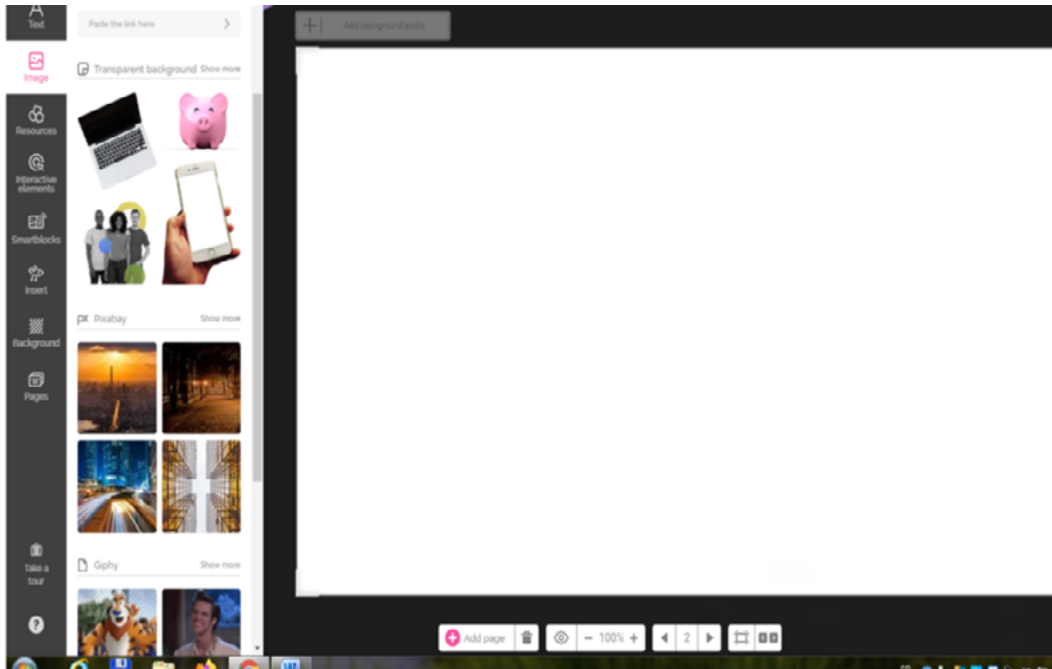
ДЕВЕТИ КОРАК:

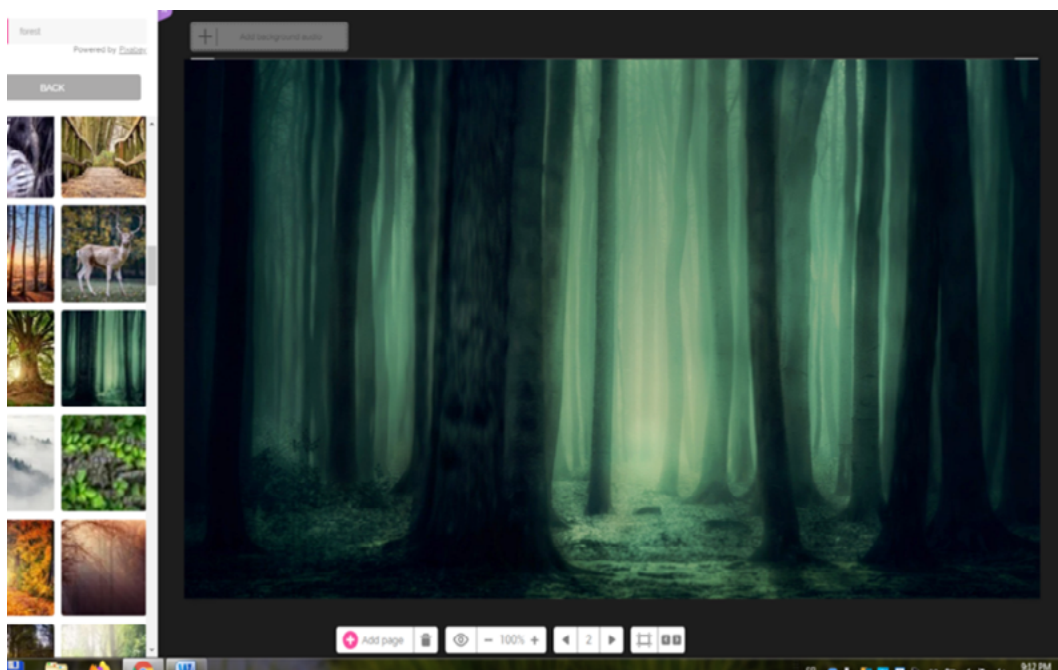
СЛИКА 9

Следеће што желимо да поставимо је старт тј. улазак у шуму или шта смо већ смислили. Пре тога морам да додам нови слајд и на њему, слику шуме. Избрисала сам претходне слајдове из овог обрасца и додајем нови тако што идем на pages (леви мени). Имам понуђено више већ готових слајдова али мени ниједан не одговара те додајем празан слајд (blank) где ћу поставити нову слику (слика 9).

ДЕСЕТИ КОРАК:**СЛИКА 10**

Бирамо image (у левом менију) и одговарајућу слику са Pixabay (слика 10). Може се десети да ће вам некада бити потребно мало дуже времена да изаберете одговарајућу слику или касније предмете који ће се уклапати у вашу првобитну слику тј. које желите да сакријете. То ћете увидети врло брзо и можете увек променити слику ако видите да боје нису типичне или вам не одговара из неког другог разлога.

ЈЕДНАЕСТИ КОРАК:**СЛИКА 11**

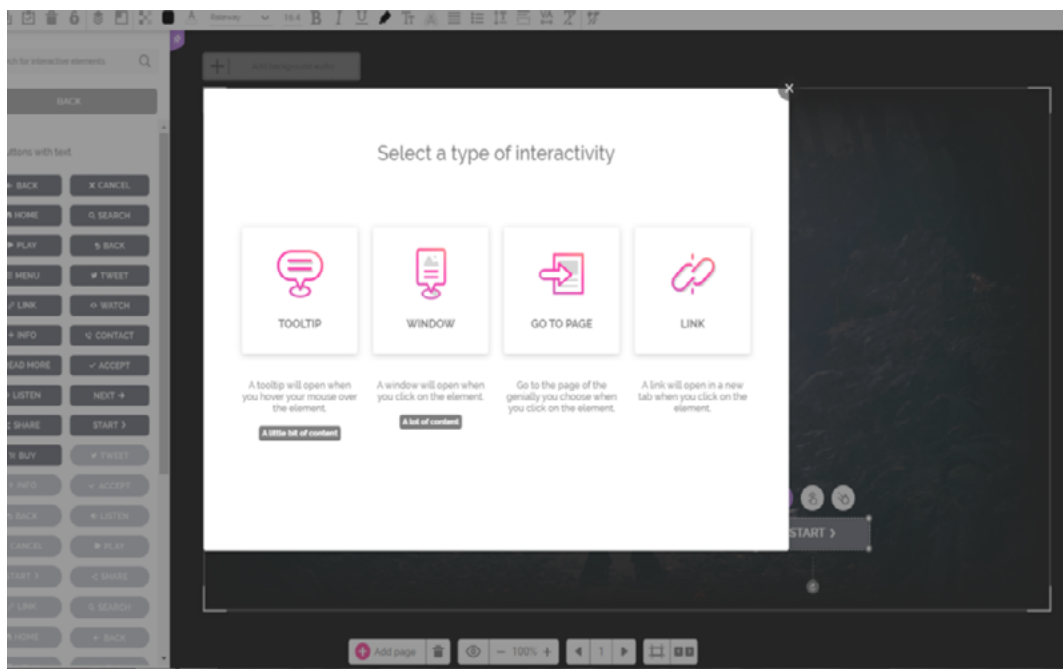
Поставили смо слику шуме на другом слајду и тиме га припремили за наредни корак (слика 11). Сада се враћамо на први слајд и на наш старт (да бисмо ученике усмерили ка слици шуме), тако што идемо на pages у левом менију.

ДВАНАЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 12

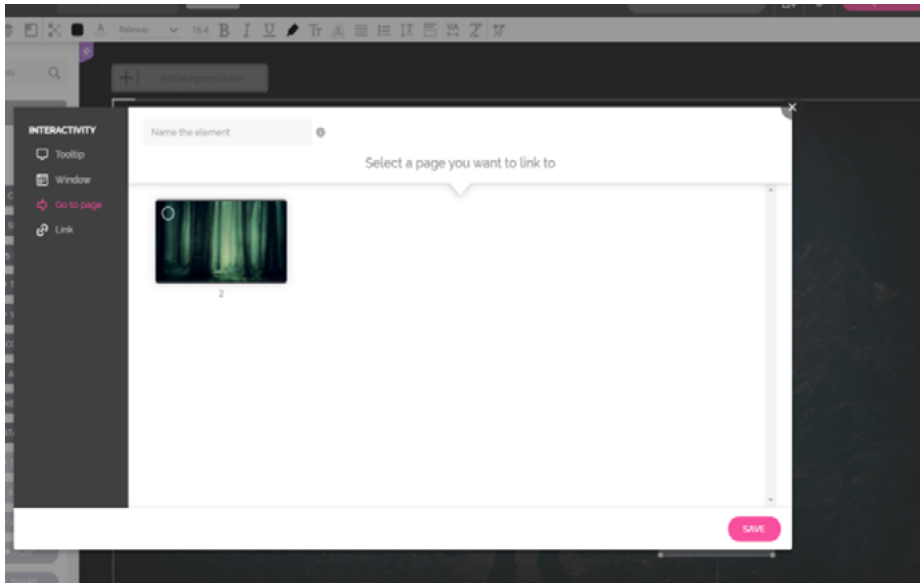
Бирамо поново interactive elements – butons with text и бирамо иконицу – старт. Иконица старт ће се појавити на слајду (слика 12). Овде ми је остао назив из претходне игрице (соба, уместо – шума), нећу га мењати да не бих морала поново да сликам.

ТРИНАЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 13

Када смо унели елемент start, бирамо први активни елемент који је на овој слици (слика 12) лила боје (ручицу). Отвара нам се поново прозор у оквиру којег можемо да програмирамо даље. Овде не желимо да постављамо ништа за читање већ само желимо да кликом на start учесници буду усмерени ка шуми, те одмах идемо на go to page (слика 13).

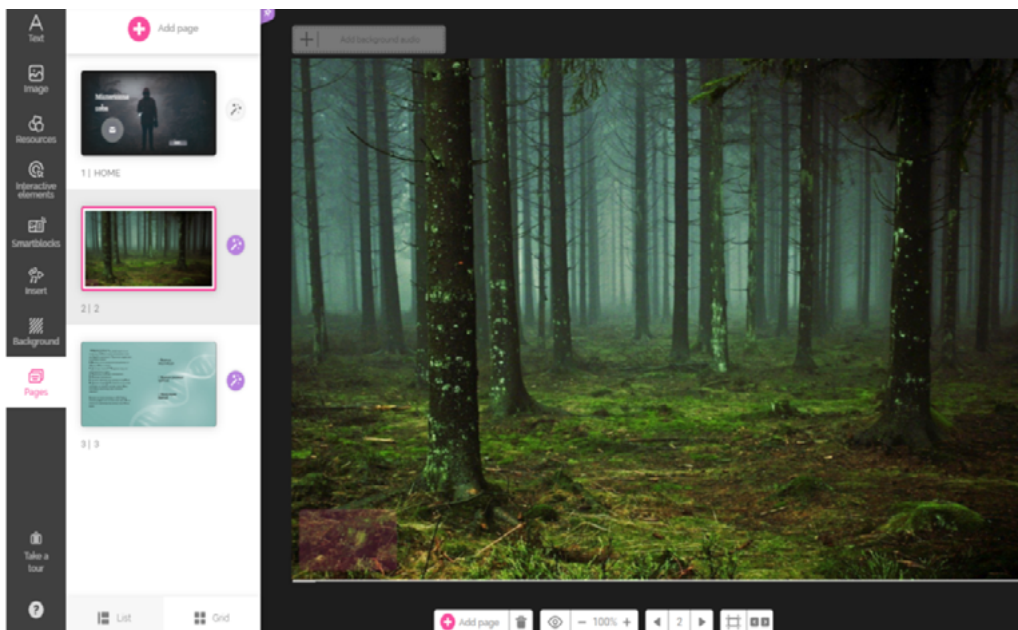
ЧЕТРНАЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 14

Када кликнемо на go to page, отвара нам се прозор са слајдовима које смо поставили и бирамо на који слајд желимо да усмеримо ученика. То је за сада само један слајд, али га рачунамо као 2. слајд јер имамо и почетни (слика 14). Бирамо наш слајд (слика шуме) и сачувамо га. На овај начин смо усмерили ученика са start-а на шуму. Када се вратимо на почетак игре и кликнемо на иконицу start улазимо у шуму. Можемо проверити да ли то добро функционише. Напомена: у међувремену сам променила слику шуме јер је прва незгодна за уклапање и то ћу морати да урадим и на првом слајду.

ПЕТНАЕСТИ КОРАК:

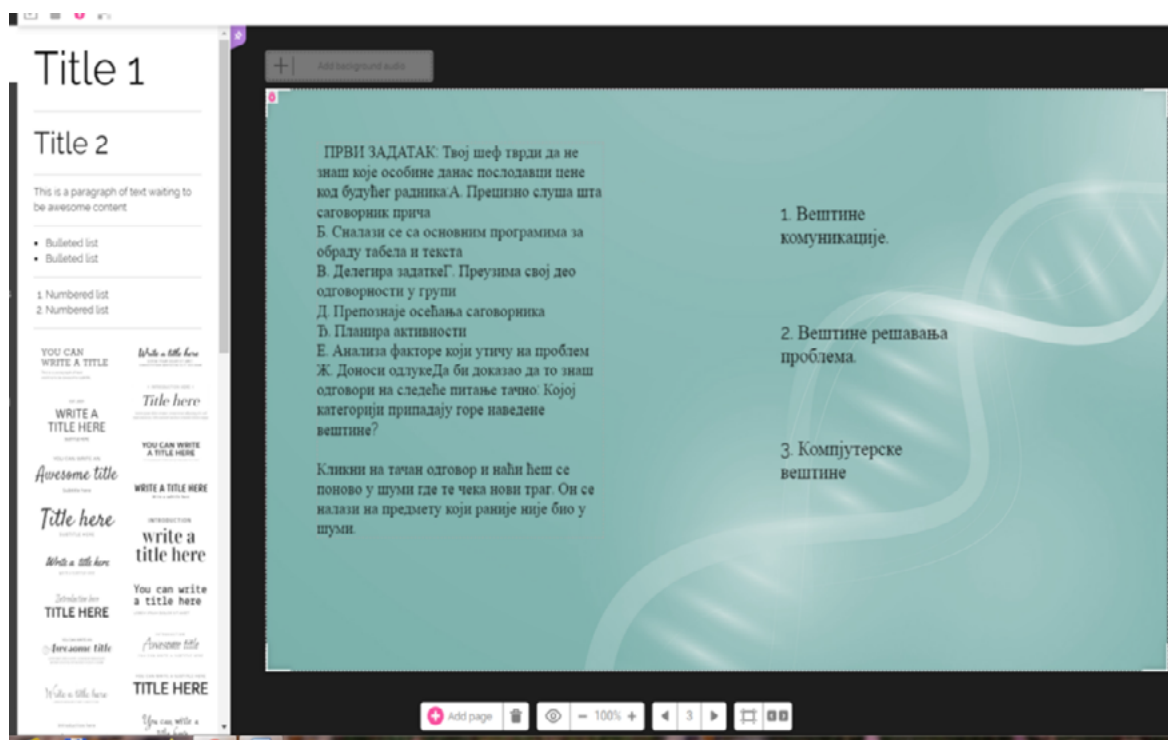
СЛИКА 15

Сада је потребно да на слици шуме, поставимо скривени елемент у шуми или активну тачку који ће полазника водити до задатка. То радимо на следећи начин: Бирамо interactive elements (леви мени). Последњи елемент који видимо, када одаберемо interactive elements је invisible area и испод тога имамо активно подручје, благо розе боје где нас и обавештавају да је то део који ће на нашем слајду бити невидљив. Кликном на

тај елемент (розе правоугаоник са ручицом на њему) на екрану нам се појављује наш активан, невидљиви елемент (розе уоквирен провидни правоугаоник, што и сугерише да ће елемент бити сакривен). Ми видимо ово подручје док смо у статусу edit (слика 15) тј. док радимо на игрици, али када желимо да погледамо шта смо урадили (кликом на preview у горњем левом углу), овај сакривени елемент не видимо. Не би било лоше да запишемо где смо шта поставили ако правимо слајдове са пуно елемената. Ми смо га сада поставили у доњем, левом углу. Можемо унети још неколико таквих елемената који ће полазника водити на погрешан траг на пример ка слајду на којем се налази питање из опште културе које мора да реши да би се вратио у шуму (то би нам био 3. слајд који морамо унапред направити, али га ја нећу сада правити) и наставио потрагу, можемо осмислити тако да му се само појави порука да је на погрешном трагу или нека врста помоћи за даље трагање итд. Углавном, само један од интерактивних, скривених елемената води до питања. Нека то буде наш елемент у доњем левом углу.

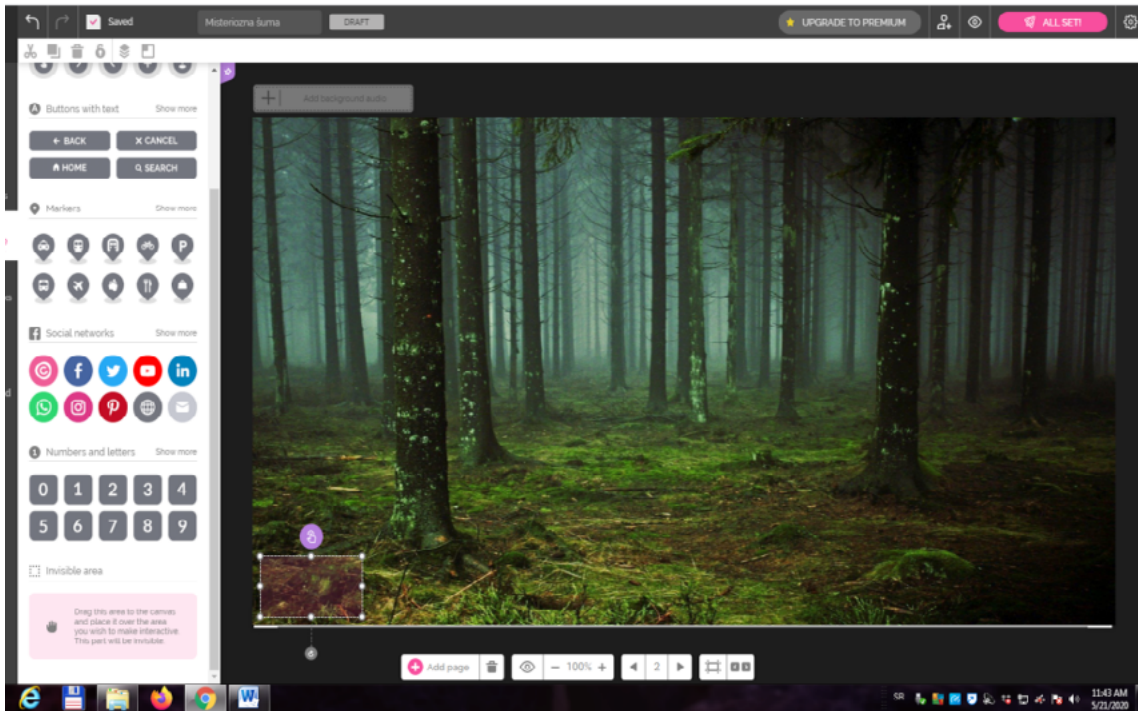
ШЕСНАЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 16

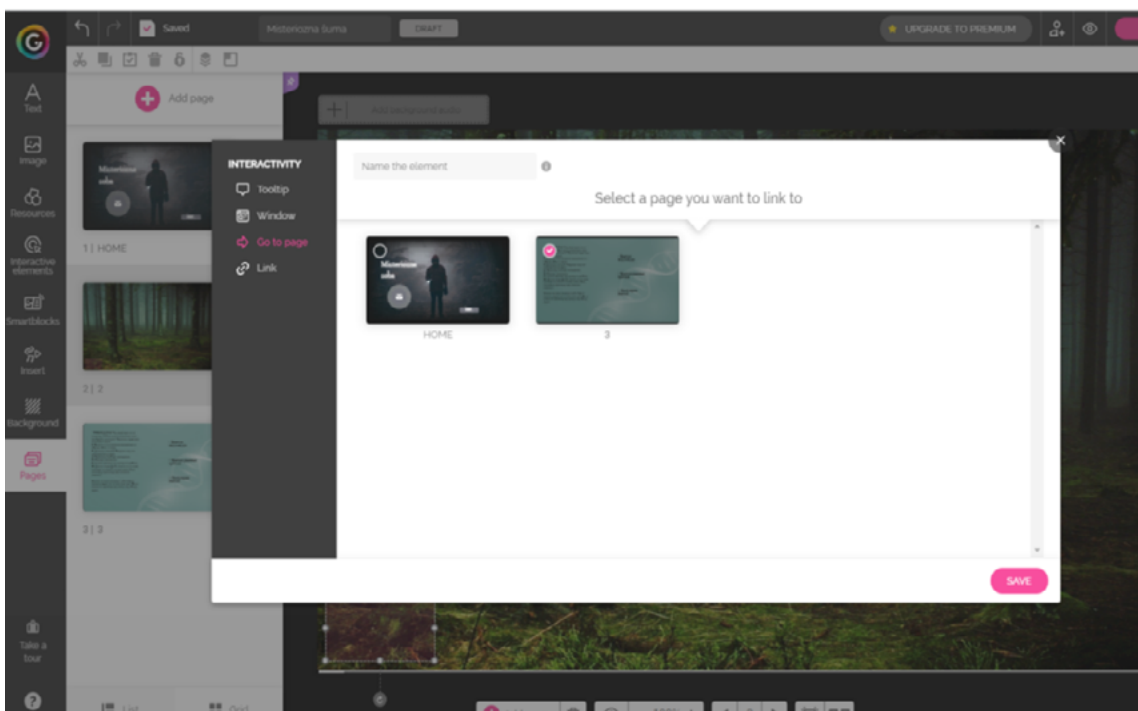
Потребно је да сада програмирамо тако да полазник када пронађе тај елемент и кликне на њега, то га води до првог задатка. Али, пре тога морамо да направимо 3. слајд са задатком за ученика. Идемо на pages, затим add page и додајемо празан слајд. Ту додајемо позадину (background) па затим наше питање, тако што кликнемо на text (мени са леве стране), па затим изаберемо title 2. Појавиће нам се активно подручје (правоугаоник) у који убацујемо текст задатка. Величину слова, положај можемо да подешавамо по жељи. Убацујемо са десне стране, по истом принципу и понуђене одговоре. Тиме смо, делимично направили 3. слајд (слика 16). Касније ћемо се вратити на тај слајд да га дорадимо.

СЕДАМНАЕСТИ КОРАК:

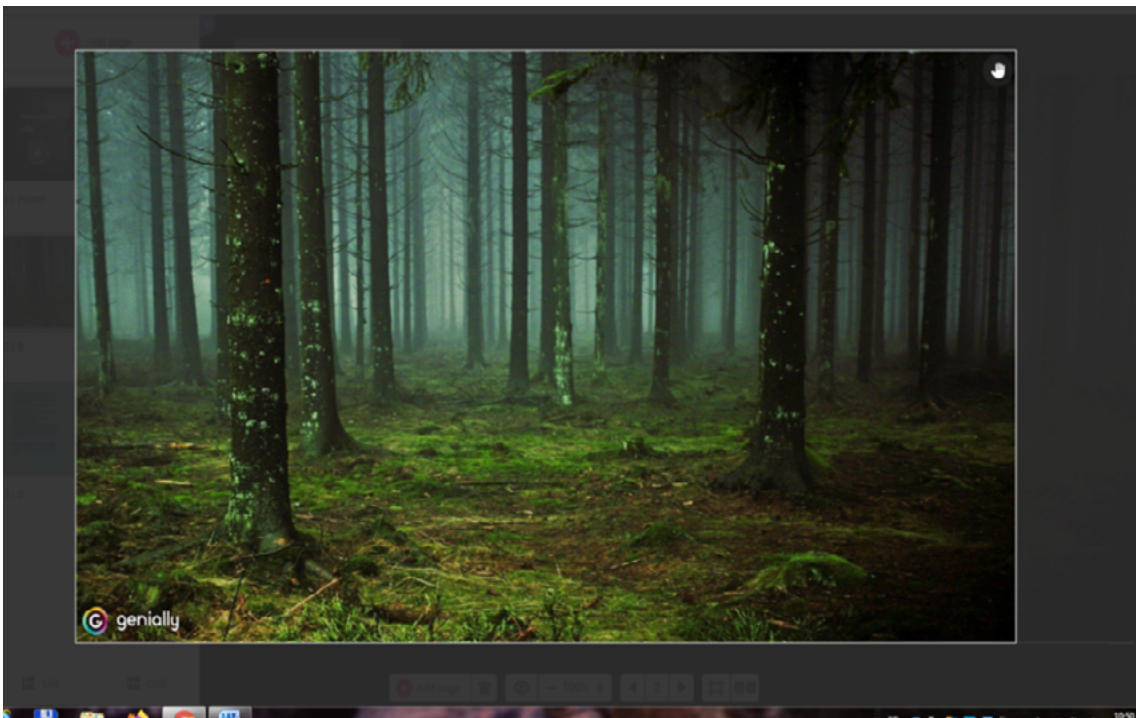
СЛИКА 17

Враћамо се на 2. слајд (тако што кликнемо на pages и изаберемо други слајд) да бисмо испрограмирали да кликом на сакривени елемент (који ми видимо док радимо на игрици) полазник улази у питање. То ћемо урадити на следећи начин: кликом на наш провидни елемент појављује нам се активан прозор где имамо (слично као и раније) активно дугме (ручицу која је сада лила боје) (слика 17). Када кликнемо на ово активно дугме, отвара нам се прозор са нашим слајдовима, бирамо слајд 3 (са задатком) и сачувамо га. Тиме смо испрограмирали да кликом на сакривени елемент, полазник долази до свог задатка (слика 17а).

СЛИКА 17А

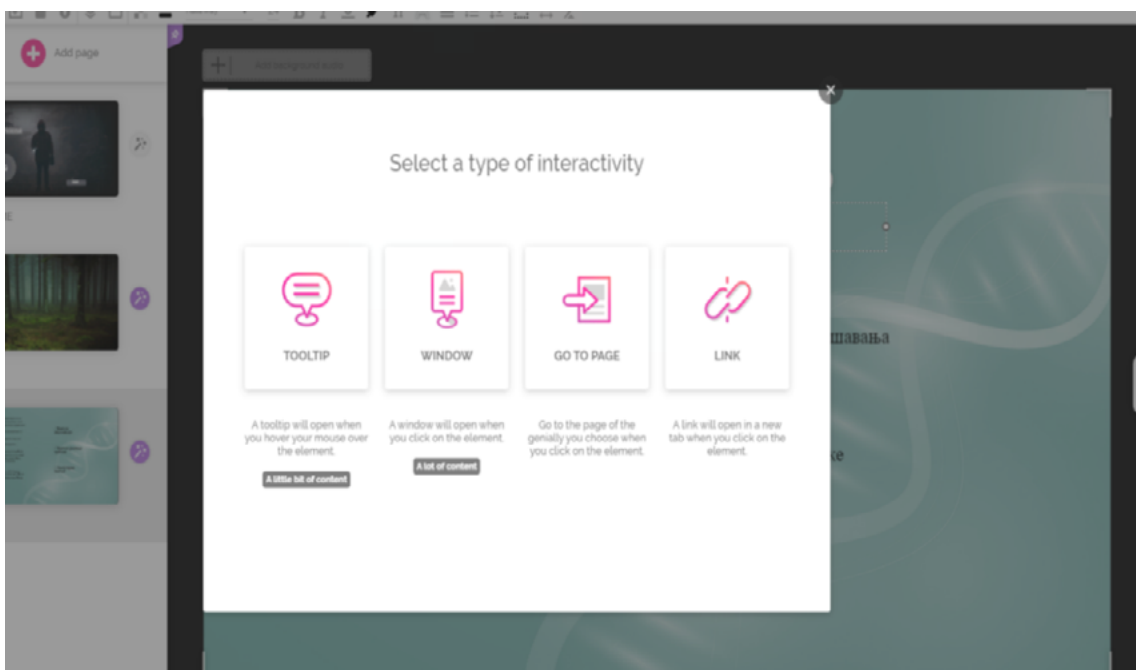
ОСАМНАЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 18

Сада можемо да проверимо шта смо урадили. Кликом на иконицу preview у горњем десном углу, можемо да видимо како овај слајд изгледа ученику/полазнику (слика 18). Дакле, он не види где је скривени елемент или активна тачка, може га само открити кликом. Напомена: добро је унети више активних, скривених тачака које воде у погрешном правцу јер постоји могућност да полазник брзо открије где се налази елемент с обзиром на то да, када пређемо мишем преко њега, он буде означен (појављује се ручица) и полазник открива да ту нешто постоји. Али, ако има више активних, означених елемената и он буде упозорен на почетку да га чекају и трик питања ако буде правио погрешне изборе, тиме смо игру учинили комплекснијом.

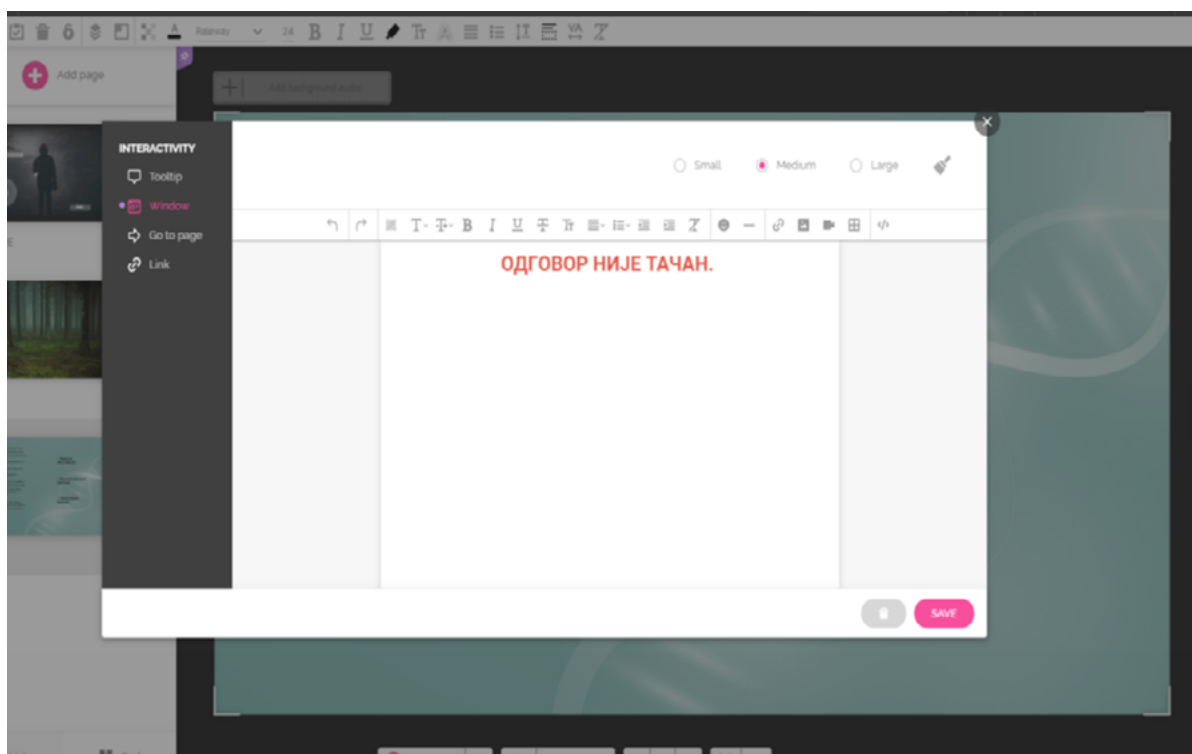
ДЕВЕТНАЕСТИ КОРАК:

СЛИКА 19

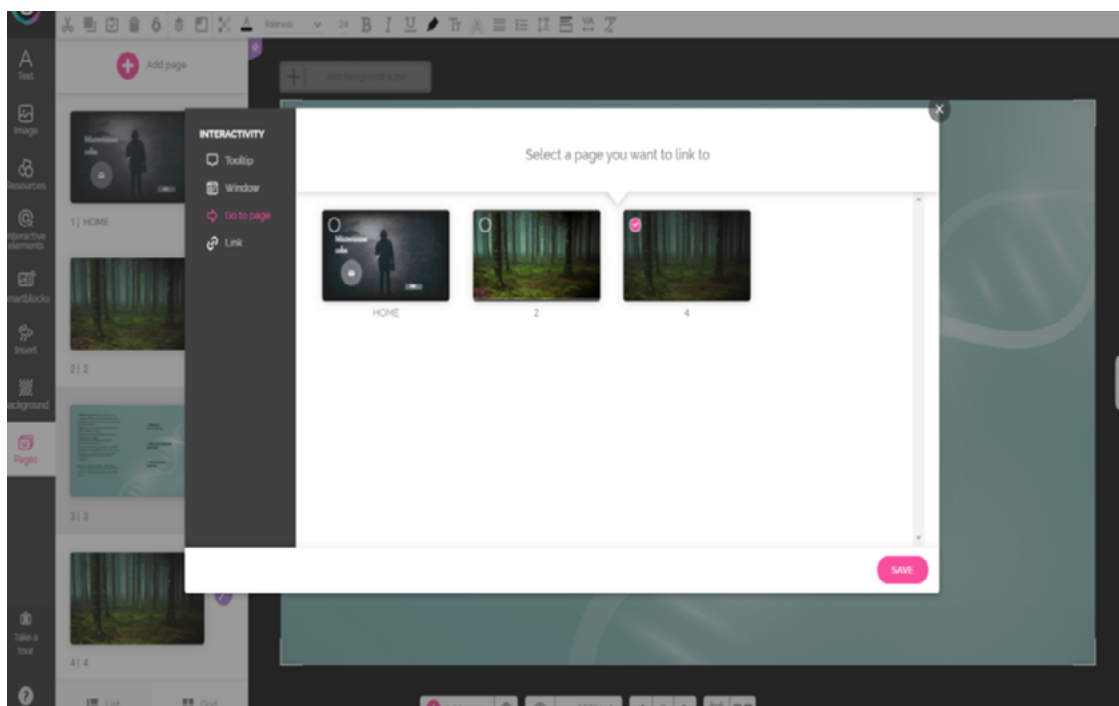
Настављамо да се бавимо сладом 3 (задатак и понуђени одговори). Потребно је да на овом слајду, сада испрограмирамо да тачан одговор води до наредне слике тј. до шуме где смо сада сакрили неке предмете које полазник треба да тражи. Све се ради по истом принципу као и раније. Ако желимо да закомпликујемо ситуацију, нетачни одговори ће водити до нових слајдова које морамо да направимо пре усмеравања полазника или ће само добијати обавештење да одговор није тачан. Потребно је означити сваки одговор из истог разлога. Преласком миша преко одговора, полазник види да је то активна тачка и сугерише се који је тачан одговор ако смо само њега означили. Дакле, кликом на нетачан одговор отвара нам се прозор за даљи рад (слика 19 и 19а). Идемо одмах на window и ту пишемо обавештење да одговор није тачан. Овде можемо да поставимо и неку слику или детаљнији текст. То урадимо и са другим нетачним одговором.

СЛИКА 19а

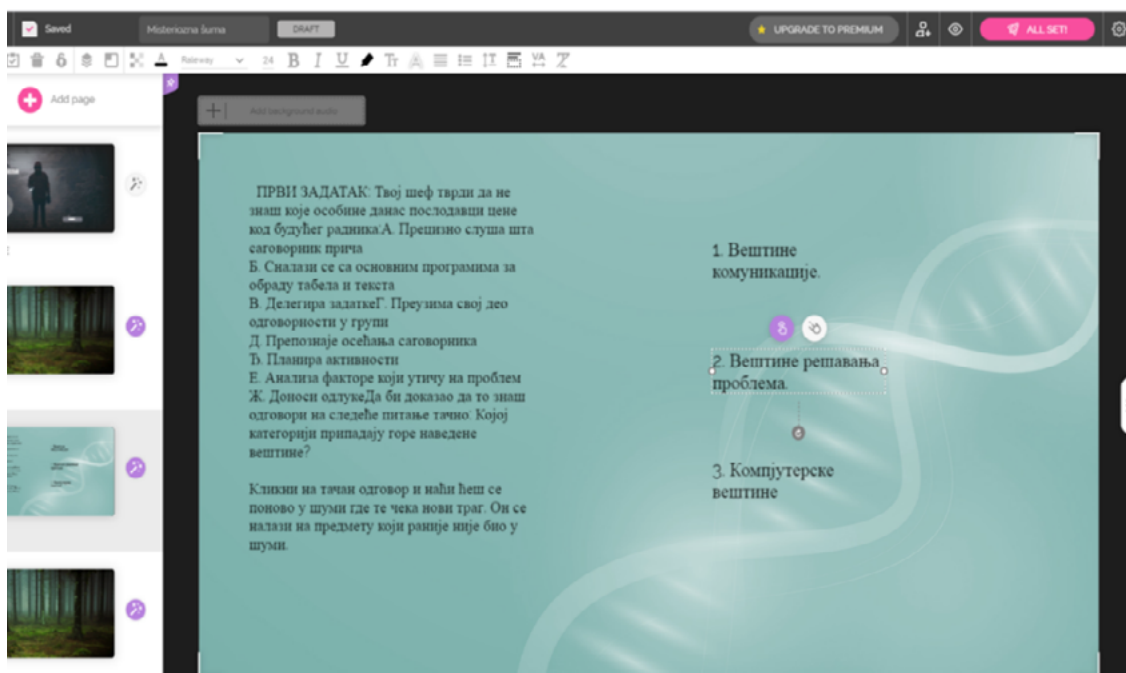

ДВАДЕСЕТИ КОРАК:

СЛИКА 20

Сада треба да програмирамо да кликом на тачан одговор полазник буде враћен у шуму. Кликком на тај одговор, отварају нам се могућности, али не улазимо у window већ у go to page. Али пре тога морамо да направимо 4. слајд тако што улазимо у слајдове, бирамо празан и постављамо слику шуме. Враћамо се на наш 3. слајд, клинемо на тачан одговор, и у новом прозору, у простору go to page, када нам се отвори прозор са слајдовима, бирамо 4. слајд (слика 20). Тиме смо осигурали да ће ученика тачан одговор вратити у шуму где треба да тражи наредне задатке. Ово је сада нова слика исте шуме, без икаквих скривених елемената. Њих тек треба да постављамо. Погледајмо шта смо до сада направили (слика 21).

СЛИКА 20

Наредни кораци иду по истом принципу: враћамо се на слајд 4, тј. шуму (која је празна, без икаквих елемената) и ту сада треба да поставимо или сакривене елементе (нове) или слике неких животиња које се добро уклапају и тешко их је уочити. Полазник открива нови задатак и све надале иде на исти начин. Принцип је да увек имамо унапред спреман слајд на који упућујемо полазника, али и ако га нисмо припремили није страшно, то ћемо одмах схватити и вратити се на претходни корак.

Напомена: након наредног питања које ћемо осмислити, тачан одговор полазника враћа у шуму да поново тражи нове задатке. Ако смо у шуми већ сакрили нпр. зеца или змију (као активне елементе од којих један води до новог задатка), то бисмо урадили на овој другој слици шуме, тј. у овом случају на нашем 4. слајду. Наредни 5. слајд би било ново питање. Након њега, на 6. слајд постављамо поново слику шуме која сада мора да има слику зеца и змије које смо поставили на 4. слајду уз додатак нових елемената. Али сада, ова два елемента (зец и змија) неће водити до новог задатка, већ ће бити само активни да полазник не би лако открио који елемент крије нови задатак. Игрица се додатно може закомпликовати тако што направимо да ученика неки нетачан одговор враћа поново на почетак. Ја сам сматрала да би то, у овом случају, било дестимулативно па нисам користила ту могућност. Игрица се може програмирати тако да је ограничено време тражења или као такмичење тимова.

На крају, ако желимо да објавимо нашу игрицу на сајту идемо на all set у горњем левом углу. Можемо да омогућимо да и други користе наш модел.

Играјте се слободно, без страха. Увек можете направити копију своје игрице у неком моменту па наставити даље ако мислите да ћете нешто погрешити. У почетку ће вам бити потребно више времена, али када откријете принцип којим ћете се Ви руководити, све ће ићи лакше. Ово је само један од начина да се осмисли приступ игрици, а има их јако пуно.

Желим вам много успеха у програмирању ваше escape game!

ИЗ ПРВЕ СТРУКЕ – РАДИОНИЦА ЗА САМОПРОЦЕНУ СТЕЧЕНИХ ЗНАЊА И ВЕШТИНА

др Марија Најдић

професор
Академија струковних студија Београд, одсек
Висока туристичка школа

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код
младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Циљ ове активности је препознавање личних
вештина и знања које ће учеснику омогућити
креирање професионалног CV-а и планирање
даље каријере.

Циљна група:

Студенти II, III године и специјалистичких студија
струковних школа

Укупно трајање активности:

30 минута.

Сценарио/опис активности

Уводни део:

Упознавање учесника са предлогом активности и добијање сагласности за учествовањем.

Предвиђено трајање:

3-5 минута

Облик и технике рада:

Дискусија „1 на 1“

Потребни материјали:

Прилог 2 – Анкетни упитник (питања 1-5)

Опис активности:

Кључне активности водитеља – упознавање и селекција учесника кроз прикупљање информација о испуњености њихових циљева и очекивања праксом; да ли је пракса организована преко школе. Уколико су одговори потврдни, учеснику се нуди могућност избора начина спровођења активности дискусијом „1 на 1“ или онлајн (видети материјал за практичаре у Прилогу 1). Кључне активности учесника – исказивање очекивања и циљева пре почетка праксе; сагласност за учествовање у даљој дискусији (анкети). Преглед свих корака дат је у Прилогу 1 - „Контролна листа корака“.

Главни део:

Анкетирање „Из прве стРУКЕ“

Предвиђено трајање:

15-20 минута

Облик и технике рада:

Учесник бира опцију учествовања: 1. Дискусија са водитељем „1 на 1“ или 2. Самостално попуњавање онлајн упитника (анкете) када учесник то буде желео.

Потребни материјали:

Прилог 2 - Анкетни упитник (питања 6-9)

Опис активности:

Кључне активности водитеља: појашњавање појмова *знање*, *способности* и *вештине* и помоћ у изради CV-а учесника, подстицање критичког размишљања код учесника питањем о знањима из наставе која су му користила у пракси, евидентирање одговора. Кључне активности учесника: исказивање ставова о обављеној стручној пракси, откривање сопствених потенцијала, стицање способности саморефлексије и навођење јасних исхода праксе (до 5 исхода), давање описа ситуација током рада са клијентима и стицања самопоуздања на основу стечених стручних компетенција, давање мишљења о примени наставне теорије у пракси.

Завршни део:**„Визија будуће струке учесника“****Предвиђено трајање:**

3-5 минута

Облик и технике рада:

1. Дискусија са водитељем „1 на 1“ или 2. Самостално попуњавање онлајн упутника (анкете).

Потребни материјали:

Прилог 2 - Анкетни упитник (питања 10-13)

Опис активности:

Уколико се води дискусија „1 на 1“, кључне активности водитеља су анализирање информација о тржишту рада и представљање потенцијалних занимања у струци како би се учеснику олакшало постављање циљева у даљој каријери, анализа одговора учесника. Кључне активности учесника су опис визије своје будуће каријере стицањем вештина процене личних интересовања, дефинисање циљева у планирању каријере, подстицање способности учесника да изнесе своје креативно мишљење давањем предлога за унапређење организације стручне праксе (видети материјал за практичаре, прилог 1: Контролна листа корака).

Исходи активности:

Након активности учесници препознају своја знања и вештине које ће унети у CV и стичу јасније циљеве у даљем усавршавању. Након активности учесници износе став и запажања о вештинама које су унапредили и новим сазнањима које су стекли кроз стручне праксе. Као додатни исход активности, школа добија квалитативну оцену организоване праксе и конкретне предлоге за даља унапређења наставног процеса и праксе.

Материјали за рад:

Прилог 1 – „Контролна листа корака“

1. Селекција учесника се обавља дискусијом „1 на 1“ постављањем питања од стране водитеља:
 - a. Да ли је учесник задовољан обављеном стручном праксом?
 - b. Да ли је пракса организована преко школе?

Уколико су одговори потврдни прелази се на корак бр.2.
2. Упознавање учесника са питањима из анкете.
3. Добијање сагласности учесника за анкетирање.
4. Учесник бира једну од две опције: дискусија „1 на 1“ или путем онлајн анкете.
5. Уколико је изабрана опција „1 на 1“, водитељ прелази на корак 10.
6. Уколико је изабрана опција онлајн, водитељ прелази на корак 7.
7. Евидентирање и-мејл адресе учесника.
8. Слање анкете учеснику путем и-мејла.
9. Прикупљање и анализа добијених одговора.
10. Водитељ спроводи анкету.
11. У главном делу активности водитељ појашњава појмове *знање*, *способности* и *вештине* (питање бр. 6 у анкети).
12. Водитељ помаже у изради CV-а учесника посебно у делу везаном за конкретизацију знања и вештина учесника.
13. Водитељ прецизира са учесником знања из наставе која су му посебно користила у пракси (питање бр. 9 у анкети).
14. У завршном делу активности водитељ и учесник анализирају информације о тржишту рада и потенцијалним занимањима у струци како би се учеснику олакшало постављање циљева у планирању каријере (питање бр. 10 у анкети).
15. Учесник детаљније износи своје мишљење о организацији стручне праксе (питање бр. 11 у анкети) одговарајући на потпитања водитеља:
 - a. Да ли је учесник добио потребне информације од школе пре отпочињања праксе?
 - b. Да ли је задовољан добијеном компанијом где је обавио стручну праксу?
 - c. Да ли је задовољан позицијом (радним местом) обуке?
16. Прикупљање и анализа добијених одговора.

Прилог 2 – Анкета

1. Име и презиме:
2. Година рођења:
3. Година студија:
4. Која су Ваша очекивања била пре поласка на праксу (Ваши циљеви)?
5. На којим пословима сте били на пракси ?
6. Наведите 5 предности праксе, шта сте постигли као исход – знања, вештине и ставови (нпр. стицање сигурности, контакти, правила понашања у пословној комуникацији, итд.).
7. Шта издвајате као највећу помоћ или савет који сте добили од ментора?
8. Наведите Ваша запажања (нпр. неку ситуацију у раду са клијентима)?
9. Да ли је теорија са предавања имала примену у пракси (знање, разумевање, примена и евалуација)?
10. Како замишљате Вашу каријеру (представљање потенцијалних занимања у струци)?
11. Шта мислите о организацији стручне праксе?
12. Да ли имате предлог за унапређење организације стручне праксе (евентуални недостаци праксе)?
13. Да ли бисте праксу препоручили другима?
14. Молимо Вас да нам доставите Вашу слику (предлог: из организације где сте имали праксу).

Уводне напомене:

Активност је реализована у оквиру наставног предмета „Пословна и административна обука“ (у другим профилима наставни предмети су: „Финансијска и рачуноводствена обука“, „Банкарска обука“ и „Обука у осигуравајућем друштву“). Час је реализован у оквиру модула „Од идеје до оснивања привредног друштва“ (први модул у трећем разреду). Предвиђено трајање модула је 42 часа и са аспекта броја предвиђених часова и исхода могуће је одржати активност почетком новембра како би се након избора, доношења и састављања „Одлуке о избору кандидата“, приступило изради „Обавештење о изабраним кандидатима“ и целокупној процедури која је везана за заснивање радног односа (што је садржај другог модула).

Час се реализује са групом ученика трећег и четвртог разреда (ученици трећег разреда у улози кандидата, ученици четвртог у улози комисије).

Час је реализован у образовном профилу „Пословни администратор“, али може да се одржи и у образовним профилима: „Финансијски администратор“ и „Службеник у банкарству и осигурању“ приликом оснивања виртуелног предузећа, књиговодствене агенције, банке или виртуелног осигуравајућег друштва. Формира се комисија од три члана за 7 ученика у улози кандидата за посао, а пошто овде има 7 ученика у улози кандидата за посао биће формиране две комисије јер је укупан број ученика 14.

Сценарио/опис активности

Припремне активности:

Ученици се упознају са правилима која се односе на састављање огласа и добијају задатак да саставе оглас за пријем у радни однос. Ова активност треба да претходи симулацији пословног разговора. Оглас за радно место садржи опште и посебне услове који се очекују од кандидата који конкурише за радно место „Пословни секретар“. Ученици добијају задатак да за следећи блок часова:

- саставе CV и мотивационо писмо коришћењем савремених алата (Europass CV)
- припреме се за пословни разговор.

CV и мотивационо писмо треба да одштампају и доставе Комисији на дан обављања разговора (Радни лист број 1 и Радни лист број 2). Поред, тога ученицима се сугерише да припреме и сертификате, дипломе и уверења за која сматрају да могу да утичу на њихов за избор (познавање страних језика, курсеви и друго). Ученици треба да пошаљу CV и мотивационо писмо на и-мејл привредног друштва који је наведен у тексту огласа. У овом случају обавеза Комисије је да пре почетка часа одштампа све примљене пријаве електронским путем.

Ученике четвртог разреда треба увести и припремити за активности које их очекују на овим часовима. Комисију за избор кандидата чине ученици четвртог разреда који су прошли кроз процедуру пријема у радни однос у трећем разреду. Стављањем у улогу комисије ученици се доводе у ситуацију да оцене пословни интервју са аспекта послодавца. Чланови комисије треба да буду комуникативни, да поседују стручна знања из економије, да познају стране језике. Чланови комисије добијају тачно одређене задатке односно области којима се баве на пословном интервјуу. Комисија припрема предлог питања за пословни интервју (Радни лист бр. 3) и у току разговора са кандидатима сваки члан попуњава Листу за оцењивање кандидата (Радни лист бр. 4).

Уводни део:**Увод у пословни интервју****Предвиђено трајање:**

10 минута

Облик и технике рада:

Монолошко-дијалошка метода

Потребни материјали:

Радни листови 1 и 2

Опис активности:

Наставници припремају просторне услове за реализацију часа: три столице за чланове комисије који седе на месту наставника и, испред наставничког стола, столица за кандидата. Поред тога, на вратима кабинета се налази обавештење: Пословни интервју (од 08-11 часова), може да буде и написано: Молимо за тишину. На почетку активности сви ученици и комисија су у учионици. Саопштавају им се правила рада и редослед активности. Затим, сви ученици одлазе у другу учионицу, док у кабинету у ком се обавља пословни интервју остају чланови комисије и наставници. По обављеном интервјуу, кандидати остају у кабинету и могу да прате наставак интервјуа. Од ученика се очекује да покажу познавања правила пословног бонтона везаног за оспособљавање, руковање, говор тела.

Главни део:**Симулација интервјуа за пословни разговор****Предвиђено трајање:**

90 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад, групни рад, играње улога, симулација

Потребни материјали:

Радни листови 3 и 4

Опис активности:

Комисија од три члана обавља разговор са потенцијалним кандидатима за пријем у радни однос. У току интервјуа чланови комисије попуњавају Радни лист бр. 4. Поред тога користе и Радни лист бр. 3 као предлог питања за пословни интервју. Ученици се на реалан начин суочавају са пословним интервјуом, сагледавају значај добре припреме и њеног утицаја на добијање посла, вежбају да буду комуникативни, комуницирају на енглеском језику.

Завршни део:**Доношење одлуке о избору кандидата и образложење; Генерална евалуација.****Предвиђено трајање:**

20+15 минута

Потребни материјали:

Радни лист 4 и Радни лист 5

Опис активности:

Презентација чланова комисије, дискусија свих учесника и комисије. Презентација водитеља, дискусија и анализа.

У овом делу часа присуствују сви учесници: 14 ученика трећег разреда и 6 ученика четвртог разреда који су били у улози Комисије, као и предметни наставници. У овом делу активности, водитељ је наставник који се прво обраћа ученицима трећег разреда који треба у неколико реченица да искажу своје искуство или осећања везана за сами интервју, његов ток, начин на који су презентовали, како се понашала комисија. Често је за овај део часа потребно више времена јер су на почетку ученици срамежљиви у исказивању ставова, али охрабрени позитивним ставом и приступом који им указује на то да су први пут у овој ситуацији, дају корисне предлоге, идеје, сугестије. Због тога временско трајање треба распоредити тако да све укључене групе кажу своје ставове и запажања (не мора 20 ученика, али треба по неколико интервјуисаних, комисије, наставника и других присутних). Циљ овог дела часа је да се дефинишу бар 3 препоруке или сугестије на основу којих се може унапредити интервју или лични приступ интервјуисању (нпр. боља припрема, већи степен сигурности, комуникативности и слично).

Одлука комисије о изабраним кандидатима и образложење одлуке, може да се саопшти на овом часу, али комисија може да дође и на следећи блок часова и саопшти одлуку. То треба да процени сваки наставник индивидуално у зависности од расположивог времена на часу. Ако комисија саопштава одлуку на овим часовима, потребно је да након разговора са другом групом ученика имају кратак самостални састанак у трајању од 5-10 минута на коме би резимирали разговор и дефинисали које кандидате ће изабрати и због чега. Ова активност би морала да претходи генералној евалуацији и да се планира као посебна активност. Одлука комисије је крајњи исход симулације пословног интервјуа и треба да има едукативну и корективну улогу, односно да укаже на пропусте и недостатке на којима треба радити.

Још једном је важно нагласити ученицима да је овај час, само једна од ситуација са којом ће се сусрести на тржишту рада и да је ово начин да се ослободе, осамостале и припреме да, у ситуацији која ће за њих бити важна за будућност, буду прави кандидати за радно место.

Исходи активности:

Оспособљавање ученика за пословни интервју; Ученици састављају Europass CV; Трансфер учења – преношење стеченог знања из различитих области; Практична примена стеченог знања из енглеског језика (самопроцена коришћењем Језичког пасоша) и других наставних предмета; Вршњачка интеракција; Довођење у везу знања, способности и вештина ученика са захтевима тржишта рада.

Материјали за рад:

Радни лист бр. 1

КОНКУРС

Привредно друштво Health factory д.о.о. се бави прометом здраве и органске хране. Послује на тржишту централне Србије. Због повећаног обима посла и тражње у Западној Србији, предузеће је донело одлуку да отвори представништво у Ужицу.

Привредно друштво расписује: конкурс за пријем у радни однос са пуним радним временом, на одређено време у трајању од 1 (једне) године, на радно место:

ПОСЛОВНИ СЕКРЕТАР

Услови конкурса:

- Средња стручна спрема: образовни профил економски техничар, правни техничар или пословни администратор;
- Познавање рада на рачунару;
- Познавање пословне кореспонденције и пословне комуникације и
- Знање енглеског језика.

Потребна документација:

- CV (на српском и енглеском језику);
- Мотивационо писмо (на српском језику);
- Дипломе и сертификати;
- Писмо препоруке (уколико кандидат поседује).

Могу да се пријаве и кандидати који немају радно искуство.

Рок за достављање пријава је 8 дана од дана објављивања у листу „Послови“. Непотпуне и неблаговремене пријаве се неће разматрати.

ЗАДАТАК за кандидате

Као потенцијални кандидати испуњавате опште услове за пријем у радни однос (завршили сте средњу школу траженог образовног профила). За следећи час када ће се обавити симулације селекције кандидата за пријем у радни однос треба да:

1. Саставите CV коришћењем савремених алата (Europass CV) и мотивационо писмо;
2. Пошаљите на и-мејл: healthfactory@gmail.com (крајњи рок дан пред реализацију часа);
3. Одштампајте CV и мотивационо писмо и другу документацију која је релевантна за наведени конкурс и донесете на пословни интервју;
4. Припремите се за пословни интервју (предлог на Радном листу бр. 2, можете и да формирате сопствени водич или допуните предложени). Због пословне комуникације на енглеском језику урадите самопроцену знања коришћењем Језичког пасоша.

Радни лист бр. 2**ВОДИЧ ЗА ПОСЛОВНИ ИНТЕРВЈУ**

- Информишите се о послодавцу (мисија, визија, организациона структура). Можете да користите веб страницу привредног друштва на којој се налазе доступне информације о послодавцу.
- Анализирајте личне способности и вештине с обзиром на захтеве посла.
- Обуците се примерено.
- Немојте да касните на пословни интервју.
- Водити рачуна о говору тела.
- Водите рачуна да се ваши одговори слажу са оним што сте написали у радној биографији и пропратном писму.
- Немојте употребљавати жаргон или скраћенице.
- Трудите се да не будите превише уплашени или опуштени.
- Ниво знања страног језика који наводите у CV треба да буде у складу са реалним знањем /урадите самопроцену знања.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Задатак за кандидате

1. Допунити Водич за интервју пре одласка на пословни интервју.
2. Урадити евалуацију Водича за интервју након обављеног интервјуа.

1 2 3 4 5 (заокружи оцелу)

3. На другој страни Водича за интервју, након евалуације, додати питања и савете који нису обухваћени у фази припреме за пословни интервју.

Радни лист бр. 3**ПРЕДЛОГ ПИТАЊА ЗА ПОСЛОВНИ ИНТЕРВЈУ**

Име и презиме кандидата: _____

- Реците ми шта вас је навело да се пријавите на овај конкурс?
- Представите се у пет реченица на енглеском језику.
- Представите предузеће у пет реченица на енглеском језику.
- Набројте ми три ваше позитивне особине.
- Набројте ми три ваше негативне особине.
- Шта би ваш бивши послодавац рекао о вама?
- Ваша колегиница је направила грешку у раду и ви сте сазнали за то. Шта ћете урадити у овој ситуацији?
- Зашто сте баш ви најбољи кандидат за овај посао?
- Колику плату очекујете на овом радном месту?
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

ЗАДАТАК за комисију

1. На основу предлога питања за интервју направити сопствену листу питања за кандидата.
2. Допунити листу питања са питањима која сматрате да су релевантна за пословни интервју.

Приликом обављања интервјуа питања можете да прилагођавате кандидату или ономе што је рекао односно да постављате потпитања.

3. Урадити евалуацију Предлога питања за пословни интервју након обављеног интервјуа.

1 2 3 4 5 (заокружи оцену)

4. На другој страни Водича за интервју, након евалуације, додати питања и савете који нису обухваћени у фази припреме за пословни разговор.

Радни лист бр. 4

Лист за оцењивање кандидата

Име и презиме кандидата _____

Критеријуми оцењивања	Оцена од 1 до 5
Први утисак	
Познавање пословног бонтона	
Начин изражавања и комуникативност	
Мотивисаност	
Сналажење у непредвиђеним ситуацијама	
Спремност за рад и сарадњу	
Познавање енглеског језика	
Општи утисак	
Коначна оцена:	
Коментар	

Радни лист бр. 5

Евалуациони лист

1. Да ли је циљ часа јасно дефинисан и презентован?

довољно јасан

делимично јасан

нејасан

2. Да ли је циљ усаглашен са избором садржаја?

довољно усаглашен

делимично усаглашен

неусаглашен

3. Да ли избор метода одговара постављеном циљу?

методе одговарају циљу

делимично су усаглашене

неадекватне за циљ

Наведите кључне аргументе којима то образлажете:

4. Да ли су активности ученика релевантне за циљ часа и да ли избор метода обезбеђује активност свих ученика?**веома релевантне:** метода обезбеђује високу активизацију**делимично релевантне:** метода обезбеђује делимичну активизацију**нерелевантне:** низак степен активизације ученика**Образложите одговоре.****5. Оцените час једном од наведених оцена:**

1

2

3

4

5

ЕТИЧКИ КОДЕКС ПОНАШАЊА НА ПОСЛУ

Наташа Јанкулоски

наставница стручних економских и
туристичких предмета

Светлана Петровић

педагог

Техничка школа

Књажевац

Тематска област:

Унапређење вештина управљања
каријером код младих (узраст 15 до 30
година)

Општи циљ активности:

Упознавање са оним вредностима које
су у сфери људских права универзално
прихваћене и на основу којих се темеље
кодекси понашања на радном месту.

Циљна група:

Ученици 3. и 4. разреда средње школе
који се припремају за тржиште рада

Укупно трајање активности:

90 минута

Припремна активност:

Пре реализације радионице наставници се могу упознати са темом ишчитавањем прилога уз радионицу. За детаљније упознавање наставника са темом прочитати Кодекс пословне етике (Службени гласник РС бр. 1/2006) или посетити линк: https://www.paragraf.rs/propisi/kodeks_poslovne_etike.html

Радионица је приказана са смерницама за извођење онлајн и уживо.

*Сценарио/опис активности***Уводни део:****Увођење у тему****Предвиђено трајање:**

10 минута

Облик и технике рада:

Представљање теме кроз мождану олују

Потребни материјали:

Ако се радионица одржава уживо – стикер, маркери, папир. Ако се радионица одржава онлајн, линк ка видео упутству о сарадничком раду на Google диску, GDrive налог или неки други алат у коме ученици могу да пишу.

Опис активности:

Наставник у Google учионици (формираној за потребе и активности КВИС-а у условима реализације наставе на даљину) у делу stream објави пост у коме пита ученике да кажу асоцијацију на реч вредност. Наставник кратко сумира и објашњава појам вредности. Наредни задатак ученици индивидуално раде на Google Doc-у са следећим захтевом: „Написати три најважније вредности које сте добили у породици”. Вредности могу записати као појединачне речи, а могу и као пословице. Ако се радионица реализује уживо, наставник једноставно на табли напише појам вредност и замоли ученике да на стикерима испишу своје асоцијације на задату реч. Такође, на стикерима испишују вредности које сматрају важним за понашање, а стекли су их и научили у породици.

Главни део:**Назив 1. активности главног дела:****Групни рад на појединим темама етичког кодекса понашања на послу****Предвиђено трајање:**

60 минута

Облик и технике рада:

Групни облик рада

Потребни материјали:

Прилог 1 – дати ученицима као помоћ при истраживању одштампан пример етичког кодекса, папир, оловке.

Опис активности:

Наставник прави увод тако што учесницима објашњава појам етике и етичког понашања, нпр. објашњава: “Кодексом пословне етике утврђују се принципи и правила пословне етике који обавезују привредне субјекте, чланове привредне коморе и запослене да допринесу обављању пословних активности у духу пословног морала, добрих пословних обичаја и начела савесности и поштења уз транспарентност пословања.” Наставник наглашава да се етички кодекси разликују у односу на професију, као и да постоји разлика између правних, законских принципа и етике. Нпр. ако неко проневери новац из фирме, особа је извршила и кривично дело, као и изневерила одређене вредносне системе.

Ученике поделити у 6 група и доделити свакој групи по једну тему. Задатак ученика је да добијену тему претраже на интернету, прикупе податке о њој, прераде их и саставе краћи текст у вези са добијеном темом, односно једног од принципа пословне етике. Ученици сараднички раде у оквиру истог Google документа. Наставник ученике упућује на интернет и претраживање задате теме. Теме које се обрађују су следеће: 1. радна дисциплина; 2. стандарди одевања на послу; 3. пословна комуникација; 4. политичка, религиозна и свака друга неутралност; 5. однос према имовини; 6. заштита приватности. У случају да се радионица дешава уживо, ученици раде у малим групама исписујући на флипчарт папиру.

Назив 2. активности главног дела: _____**Етички кодекс понашања на послу****Предвиђено трајање:**

10 минута

Облик и технике рада:

Групни рад

Опис активности:

Представници група обједињују групне радове у један заједнички документ који представља Етички кодекс понашања на послу.

Завршни део: _____**Представљање кодекса у пленуму и завршна дискусија.****Предвиђено трајање:**

10 минута

Потребни материјали:

Папир за штампу

Опис активности:

Објављивање кодекса у Google учионици као заједничког продукта групног рада ученика и групна дискусија вођена питањима која се налазе у прилогу уз посебан осврт на следеће питање: Шта ја препознајем као један етички важан принцип који већ поштујем у школи или који је важан у мојој будућој професији?

Исходи активности: _____

Повезивање система вредности са начинима понашања људи на послу и формирање листе универзалних правила понашања на послу.

Прилог 1 – Примери пословне етике

Радна дисциплина

Запослени је дужан да на посао долази на време, не напушта радно место без потребе и без најаве, да се придржава задатих рокова, да посао увек обавља на најбољи могући начин и да, приликом обављања послова, следи упутства и утврђене процедуре. Сви запослени су дужни да у обављању послова поступају професионално, одговорно и посвећено. Од запослених се очекује професионална комуникација неопходна за обављање сваког посла. Приоритет су свакако добри односи са сарадницима и пословним партнерима. Комуникација мора бити јасна и ефикасна, а подаци који се износе прецизни и истинити. Сви облици физичког и емоционалног злостављања најстроже су забрањени јер угрожавају сигурност, интегритет и достојанство особе. Практични савети за запослене: Не отварајте туђе фиоке, ормане, столове, возила, пошту... Не вирите у папире по туђим столовима. Не ометајте друге при обављању послова (седењем по канцеларијама, окупљањем око радних машина...). Придржавајте се упутстава за употребу машина и средстава написаних на декларацији. Током радног времена и на радном месту не обављајте приватне послове, нити тражите надокнаду за оно што сте по природи посла дужни да извршите.

Стандарди одевања на послу

Лепо понашање почиње и препознаје се по ситницама. Зато одећа и хигијена ни у једном моменту не смеју бити занемарени. За она радна места где је то прописано, обавезно је ношење заштитне радне одеће, обуће и опреме за време обављања услуге. Није дозвољено коришћење заштитне одеће, обуће и опреме ван радног времена. За мушкарце је основно правило да свакодневно обријани долазе на посао, а за жене, ако се шминкају, да то буде дискретно и уредно. Сва одећа треба да буде чиста и уредна, примерена годинама и полу, годишњем добу и прилици у којој се носи. Ципеле увек треба да буду чисте и уредне. Посебну пажњу посветите хигијени косе и руку. За радна места која захтевају униформисаност запослених, запослени су у обавези да све време трајања радних обавеза носе комплетну униформу.

Пословна комуникација

Култура пословног комуницирања подразумева јасну комуникацију и уважавање саговорника, као и коришћење разумљиве терминологије. Ово подразумева изражавање без употребе жаргона, непристојних речи и повишеног тона. Разграничење пословности и радне атмосфере од фамилијарности и опуштености саставни је део културе пословног комуницирања, без обзира на то да ли се ради о телефонском разговору, писању и-мејлова и писама, или пак о усменој комуникацији. Пословно ословљавање када се запослени обраћа колеги или пословном партнеру подразумева обраћање коришћењем титуле по хијерархији (директор итд.), односно презименом тј. у другом лицу множине када се ради о обраћању клијенту / пословном партнеру. Присуство клијента налаже прекид сваког разговора који се води међу колегама без обзира да ли је разговор приватне или пословне природе. Ово подразумева и то да се неспоразуми међу колегама никада не разјашњавају пред пословним партнерима, корисницима услуга и трећим лицима. Без обзира на форму кореспонденције, строго је забрањено слање садржаја који неовлашћено открива или публикује поверљиве информације о фирми као и садржаја у којима се лични ставови представљају као званични ставови фирме.

1) Вођење телефонских разговора – Први утисак о запосленима, а и самом предузећу стиче се у комуникацији путем телефона. Због тога је веома важно да сва интерна и екстерна комуникација буде концизна и јасна уз уважавање саговорника. Сваки телефонски разговор ће бити професионалнији ако се не заборави рећи: хвала, молим Вас, будите љубазни, жао ми је, да ли желите да оставите поруку и сл. Обавезно је искључити звоно мобилног телефона ако се налазите на пословном састанку. За успешно обављање телефонског разговора запосленима се саветује да се за њега припреме. Сврха добре припреме је да позив буде што ефикаснији и краћи и да се покаже поштовање времена онога коме је позив упућен.

2) И-мејл – За пословна писма користите меморандум фирме. Писмо конкретно насловите, на особу, њену функцију и фирму. Писмо или и-мејл потпишите пуним именом и презименом, функцијом у фирми. Писмо увек започињете са „Поштовани“, а завршавате са „Срдачан поздрав“. Увек проверите да ли има грешака у писмима и другим порукама. На писма и и-мејлове одговарајте одмах или у најкраћем могућем року. Уколико је потребно да још неко од запослених односно руководиоца буде упознат са послатом поштом увек користите опцију „СС“ да и та особа буде упозната са послатом поштом. Уколико примате и-мејл на који нисте у могућности одмах одговорити или одрадити прослеђен задатак (клијента, корисника, запосленог, руководиоца) означите га себи као непочитаног како на њега не бисте заборавили. Честитке, изразе саучешћа и захвалности увек треба упућивати у писаној форми, а не телефоном.

3) Састанци – При заказивању јасно дефинишите циљ састанка. Циљ састанка опредељује и круг људи који се позивају и који му присуствују. Запослени који нису позвани и активно пословно укључени не смеју да присуствују састанцима. Одлуку о томе ко присуствује пословним састанцима, доноси организатор или директор предузећа.

На пословним састанцима никада не говорите о пословима у којима нисте компетентни и који не спадају у опис вашег радног места. У пословни састанак увек укључите најкомпетентнију особу (или више њих) из појединих области према нивоу знања која су за тај састанак потребна. На састанцима се држите теме састанка и не правите дигресије, односно не причајте о темама које немају директне везе са послом који се обавља. Уколико странка то ради, имајте разумевања за то уколико је то у интересу посла, али дискретно се потрудите да вратите разговор на пословни ниво.

Важно: Конструктивне критике изнесите на састанку или их задржите за своју канцеларију, али НЕ ОГОВАРАЈТЕ ДРУГЕ, НЕ ИЗНОСИТЕ ИНТРИГЕ, ПОСЛОВНЕ ПРОБЛЕМЕ, НЕДОСТАТКЕ СВОЈИХ САРАДНИКА ВАН ФИРМЕ, ЈЕР ТИМЕ НЕ УГРОЖАВАТЕ САМО УТИСАК О ФИРМИ У КОЈОЈ РАДИТЕ ВЕЋ И СВОЈ ЛИЧНИ УГЛЕД.

Политичка, религиозна и свака друга неутралност

Запослени је дужан да се у обављању својих послова придржава начела политичке, верске и расне неутралности. Он не сме да у службеним просторијама носи и истиче обележја политичких странака, нити њихов пропагандни материјал. Запослени не сме да утиче на политичка уверења другог запосленог у фирми.

Однос према имовини

Сви запослени морају да се односе према имовини пажљиво и одговорно. Оштећење, губитак, несавесно понашање или било који други поступак запосленог који има као последицу смањење вредности или уништавање имовине ће се од запосленог надокнадити у пуном износу.

Заштита приватности

Запослени не сме да износи личне податке из евиденција које се воде о другом запосленом, клијентима и фирми, изузев у законом предвиђеним случајевима.

Прилог 2 – Питања за вођење дискусије у завршном делу радионице:

- Да ли сте толико слични/различити колико сте мислили?
- Да ли сте открили нешто о себи и другима о чему нисте размишљали пре групног задатка?
- Колико вредности које сте добили у породици утичу на ваше понашање и однос према раду?
- Које су то универзалне вредности, да ли су оне карактеристичне за све људе на планети?
- Колико је важно да у једној организацији постоје јасно дефинисана правила понашања и зашто?

ОНЛАЈН МАРКЕТИНШКА РАДИОНИЦА ЗА ПРОМОЦИЈУ ЛИЧНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА

Бојана Герун Ђокић

мастер филолог србиста, докторанд
**Центар за развој каријере и саветовање
 студената**
 Универзитета у Крагујевцу (Ректорат)

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код
 младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Циљ ове активности је указивање студентима и дипломцима на неопходност самопромоције стечених знања, указивањем на неке од начина за представљање својих вештина, а све у циљу запослења и бољег позиционирања на конкурентном тржишту.

Циљна група:

Студенти завршних година студија и дипломци

Укупно трајање активности:

80 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део:

О каријери, онлајн маркетингу и примерима из света рекламирања

Предвиђено трајање:

30 минута

Облик и технике рада:

Рачунар са добрим приступом интернету, презентација водитеља активности, индивидуални рад на истраживању одређених тема у наредном периоду према задатим смерницама, размена идеја.

Потребни материјали:

Папир и оловка.

Опис активности:

Циљ уводне активности јесте оснаживање студената и дипломаца да се прилагоде динамичним условима, да управљају каријером, односно својим стеченим знањима и вештинама, да преузимају одговорност и управљају променама. Предавач говори о појму каријере и целоживотном учењу у данашње време (каријера без граница). Данас се каријера поима у много динамичнијем смислу, будући да је често непредвидљива и да обухвата и хоризонтално напредовање. Појединац често данас себи поставља питање зашто нешто ради и задаје сопствене циљеве којима тежи, мења занимања због услова живота и потреба друштва (професионална мобилност). Такође, циљ је јачање компетенција предузимљивости, креативности, иновативности и предузетништва, развијање вештине личног представљања (промоције) применом сопствених идеја, као и указивање на неопходност овладавања дигиталном и медијском писменошћу због креирања медијске поруке.

Много је примера који показују на који начин су се појединци интегрисали у онлајн окружење и успешно представили своја знања и вештине. Примера ради, студенти графичког дизајна или они који се баве програмирањем и, уопште, радом на рачунару, отварањем страница на друштвеним мрежама представљају своја знања и вештине тако што, примера ради, деле савете из света дизајна са пратиоцима странице: како да користите палету боја, симболика боја, како илустровати карактере, који су трикови и пречице у фотошопу итд, савети за коришћење microsoft office пакета, како направити CV / меморандум у word-у; трикови у Excel-у итд. Студенти и дипломци неког језика, такође, могу делити савете на својим профилима, организовати квизове приликом којих посетиоци уче језик кроз игру и сл, а све у циљу представљања себе као несебичног стручњака који на тај начин бесплатно дели савете, постајући тако видљивији и приступачнији ономе коме су часови језика потребни. Они који се баве психологијом могу своје знање да употпуне литературом која се бави, данас популарним, HR пословима (људски ресурси) и да деле савете на свом блогу или некој друштвеној мрежи о пословним вештинама, о мотивацији, одлучивању, о томе како разговарати са клијентима, која су најчешћа питања на интервјуу за посао итд, и тако привући неке компаније којима је потребан озбиљан психолог, односно менаџер људских ресурса, који разуме скривене елементе процеса одлучивања потенцијалних купаца, али и потребе најважнијег ресурса једне фирме, а то су управо запослени.

Предавач охрабрује учеснике да им шта год студирали и чиме год да се сада баве, знање из области маркетинга може бити од помоћи да се издвоје од конкуренције, било да се баве адвокатуром, или су професори неког страног језика, или једноставно желе да унапреде, примера ради, услугу или производ који је већ постао породична традиција (производња вина, израда колача и торти и сл.). Оно што је важно јесте квалитет и континуитет неговања онлајн комуникације са циљном групом од које се добија брза повратна информација и све недоумице решавају се онлајн дијалогом.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Маркетиншка позиција, онлајн алати и литература

Предвиђено трајање:

15 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад, дискусија кроз питања у чету (платформа webex или нека друга онлајн платформа), смернице за будући индивидуални рад.

Опис активности:

Водитељ наглашава студентима значај препознавања и приказивања сопствених вештина и указује на неопходност онлајн приказивања резултата сопственог рада и залагања. Водитељ говори студентима и дипломцима да се од конкуренције могу разликовати по питању цене, квалитета услуге / производа и слично, а да је веома важно да истакну највећу погодност своје услуге, јер маркетиншка позиција је управо оно по чему одлуче да ће се разликовати од других. Према резултатима истраживања часописа Тајм, пет најбољих особина које бисте морали имати како бисте водили неки посао и како би људи сарађивали са вама јесу: пријатност, емоционална стабилност, екстравагантност, савесност, отвореност ка другима. Водитељ охрабрује студенте и дипломце да направе своју интернет страну (Фејсбук, Инстаграм, блог, једноставан сајт). За последње две ставке водитељ предлаже платформу о којој студенти могу више сазнати на Youtube-у, гледањем видео упутства на тему: „Како креирати свој сајт / блог на бесплатној платформи wix“, „Wix туторијал за почетнике“, „Израда сајта на wix платформи“, „Како објавити наставни материјал на платформи“ итд. На Youtube-у и на разним форумима могу се наћи многа видео упутства у којима се даје одговор на одређене потешкоће на које се наилази приликом прављења своје интернет странице. Због ауторских права, бесплатне фотографије и видеа за своју онлајн самопромоцију, поред оних квалитетних које студенти и дипломци могу сами направити, могуће је наћи на следећим сајтовима: freepik.com (<https://www.freepik.com/>), pixabay.com (<https://pixabay.com/>) unsplash.com (<https://unsplash.com/>), pexels.com (<https://www.pexels.com/>), а обрада фотографија је могућа помоћу познате и веома једноставне апликације canva.com (<https://www.canva.com/>).

Студентима и дипломцима се указује на чињеницу да би требало да покушају да продру у подсвесне узроке одлука потенцијалних корисника њихових услуга, да разумеју скривене елементе процеса одлучивања, и то упућивањем у адекватну литературу која им је прослеђена. Водитељ поставља једно сликовито и метафорично питање студентима и дипломцима, а оно гласи: Размислите зашто је важно да се понашате као деца како бисте се успешно бавили промоцијом својих или туђих производа и услуга и на тај начин учинили видљивијим стечена знања и вештине на факултету? Следи размена идеја и водитељ у презентацији даје цитат из књиге „Герила маркетинг“. Прилог 2.

Назив 2. активности главног дела: _____**Ефектни наслови за потребе писања блога и промоције стечених знања и искуства****Предвиђено трајање:**

15 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад према предложеним смерницама, мождана олуја, рефлексивни дијалог

Потребни материјали:

Папир и оловка

Опис активности:

Студентима и дипломцима се указује на важност доброг наслова, будући да су истраживања показала да ће 8 од 10 људи прочитати неки наслов текста, а само један ће прочитати текст у потпуности и дају им се неке смернице за добар наслов и примери за самосталну вежбу. Веома је важно задржати читаочеву пажњу, јер једним кликом миша он заувек одлази. Препорука је да наслов има 6 речи. Пракса је показала да већи досег имају наслови који почињу бројем или у свом саставу имају број, затим наслови који садрже речи попут: савети, чињенице, стратегије, идеје, трикови, разлози, начини, тајне и сл. Такође, императивни наслови и они који у свом саставу имају негацију: избегавајте, немојте, грешке и сл. Пожељно је поставити (реторичко) питање у наслову, будући да се на тај начин иницира интеракција која је у основи комуникације. Едукативни наслови попут „Како да...”, као и они који у свом саставу садрже неко обећање увек су добродошли у свету „копирајтинга“. Глагол у активу постиже већи ефекат од глагола у пасиву због динамичнијег односа. Такође, боље је рећи 8 од 10 људи је пробало овај производ него 80% људи... На крају се студентима и дипломцима предочава позната формула у виду акронима AIDA (Attention, Interest, Desire, Action, односно пажња, интересовање, жеља и акција) по којој се, такође, може направити добар оглас уколико садржи у свом значењском смислу сва четири елемента. Студенти и дипломци се охрабрују да уз помоћ изнетих смерница и предлога саставе пет наслова из области којом се они баве, а онда и за неки производ / услугу за коју сматрају да би им било интересантно да је рекламирају.

Завршни део: _____**Писање рекламног огласа у циљу пружања одређених услуга, дискусија у чету****Предвиђено трајање:**

20 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад, попуњавање евалуације након предавања, сумирање утисака

Потребни материјали:

Папир и оловка, евалуациони формулар, електронска потврда присуства радионици

Опис активности:

Студенти и дипломци добијају задатак да саставе за жељену услугу или производ рекламни оглас који садржи ефектни слоган (мото), текст огласа, позив на акцију и ефектну фотографију. Довољно је да у том тренутку само објасне како би поменута фотографија изгледала и шта би се нашло на њој. Појединци могу у почетку делити савете у вези са својом професијом, знањима и вештинама, у виду фотографија са текстом, затим могу писати дуже, квалитетне текстове у виду блога који би заинтересованим читаоцима отклањали одређене недоумице, а могу делити савете путем видеа који је данас све популарнији у онлајн окружењу. Пожељно је да направе лични профил (портфолио) на познатим онлајн платформама за тражење посла, односно за нуђење одређених услуга: Upwork (<https://www.upwork.com/>), Freelance (<https://www.freelance.com/>), Fiverr (<https://www.fiverr.com/>), као и на пословној друштвеној мрежи LinkedIn (<https://rs.linkedin.com/>), која заправо представља онлајн CV и место где себе, односно своје пословне вештине представљате најбоље што можете, а све у циљу повезивања са послодавцима и проналажења послова.

Следе питања за предавача у чету. На самом крају предлаже им се литература која има везе са маркетингом, психологијом и предузетништвом, затим, праћење и истраживање професионалне каријере познатих маркетиншких агенција и предузетника, а све због могућности планирања и управљања сопственом каријером. Студентима и дипломцима се још једном указује на важност самоиницијативе, предузимљивости, сталног личног усавршавања, ангажовања и рада на јачању сопствених капацитета, као и на неопходност разумевања функционисања тржишта.

Након предавања, они који су похађали радионицу у целости добијају мејл са електронским формуларом о успешности и корисности одржане онлајн радионице. Такође, студенти и дипломци могу у одељку формулара који је резервисан за питања, сугестије и коментаре да предложе неке теме које до сада нису биле обрађиване, као и нове теме које могу бити обрађене на некој од будућих радионица. За више информација погледајте Прилог 3.

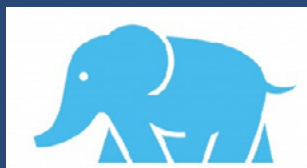
Исходи активности:

Након активности, учесници разумеју личну одговорност за постизање својих радних / пословних циљева, учесници су у стању да се успешно интегришу у ново, онлајн окружење, представљајући своје компетенције путем електронских мрежа комуникације.

БЕЗ ПУБЛИЦИТЕТА СЕ ДЕШАВА СТРАШНА СТВАР - НИШТА

01

Када циркус дође у град и ви окачите плакат - то је **рекламирање**.

02

Ако тај плакат окачите слону на леђа и проведете га кроз главни трг, то је **промотивна кампања**.

03

Ако слон и даље са плакатом на леђима прође кроз градоначелникову башту, погази му цвеће, и новине о томе пишу, то је **публицитет**.

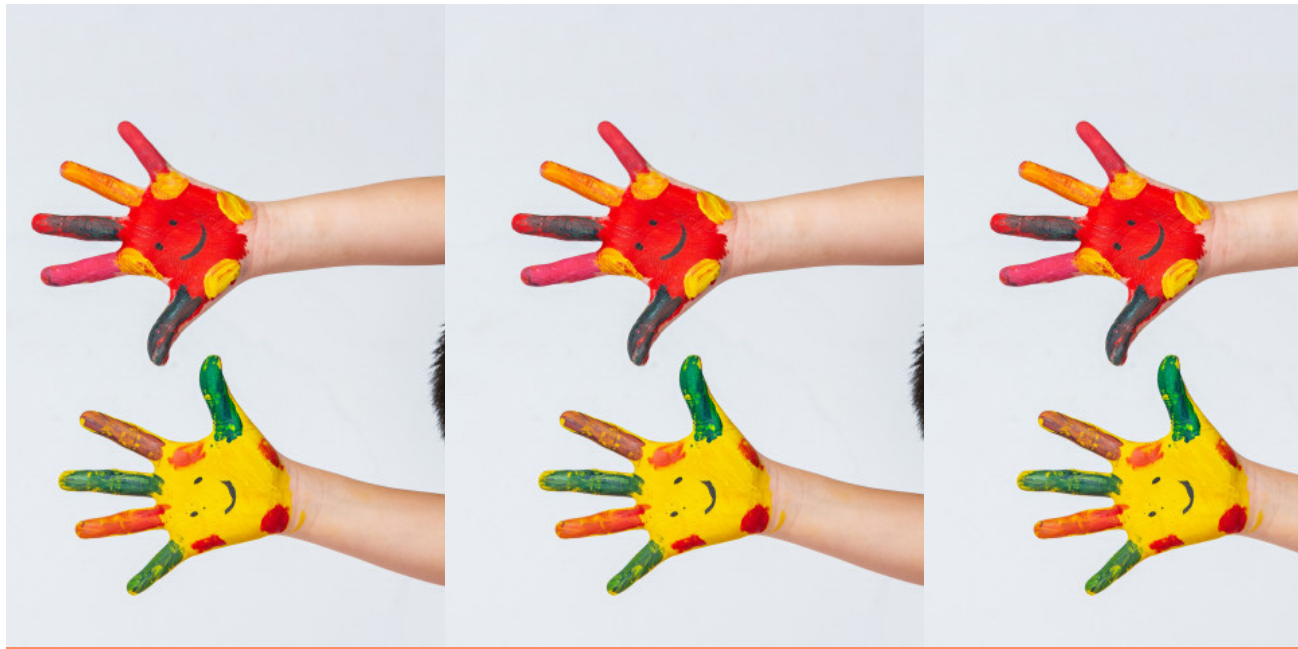
04

А натерате ли градоначелника да се томе још и смеје, опрости слону и после свега ужива у циркусској представи, постали сте мајстор **односа са јавношћу**.

Guerrilla
Marketing,
Jay Conrad
Levinson.

Прилог 2

**ДА БИСТЕ СЕ БАВИЛИ МАРКЕТИНГОМ,
НЕОПХОДНО ЈЕ ДА СЕ ПОНАШАТЕ КАО
ДЕТЕ**

1. ДЕЦА СУ УПОРНА
2. ДЕЦА ПОСТАВЉАЈУ МНОГА ПИТАЊА
3. ДЕЦА ОДБИЈАЈУ ДА ИХ РЕАЛНОСТ
ДРУГИХ СПУТАВА
4. ДЕЦА ИМАЈУ ВРЛО АКТИВНУ МАШТУ
5. ДЕЦА РЕТКО ПРИХВАТАЈУ НЕ КАО
КОНАЧАН ОДГОВОР.
6. ДЕЦА УЖИВАЈУ У ТОМЕ ДА УЧЕ.
7. ДЕЦА ВОЛЕ ДА БУДУ ПРВА КОЈА ЋЕ
ПРИЧАТИ О НЕЧЕМ НОВОМ.
8. ДЕЦА СВЕ ПОКУШАВАЈУ ДА НАЧИНЕ
ЗАБАВНИМ.
9. ДЕЦА ПРИЧАЈУ СВЕ ДОК НЕ ПОВЕРУЈУ ДА
ИХ ЈЕ САГОВОРНИК РАЗУМЕО.

GUERRILLA MARKETING

ИЗБОР СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Ружица Маџаревић
Ивана Вулић
Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Циљ активности је да ученици сазнају о смерницама за управљање сопственим каријерним развојем са нагласком на доношење одлука и припремом за упис у средњу школу.

Циљна група:

Ученици 8. разреда основне школе

Укупно трајање активности:

45 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део:

Процес доношења одлука

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима концепт модерне каријере наглашавајући да током живота доносимо различите одлуке о томе шта је наш наредни корак у каријерном развоју. Крај основне школе је један од првих таквих тренутака. У будућности моћи ћемо да мењамо одлуке и правце кретања, али нам је заједничко да ћемо сваком наредном приликом пролазити кроз сличне кораке у одлучивању. Наставник именује ученицима кораке: упознавање себе, упознавање света рада, информисање о образовним могућностима, разматрање опција и доношење одлука и припрема. Наставник наглашава како је то сложен процес у коме се кораци преплићу и не морају да линеарно следе један други. Наглашава да је важно да имамо увид на ком смо кораку и да у томе може да нам помогне да своје идеје и размишљања запишемо па позива ученике да утиске са радионице бележе на Радном листу (Прилог 1) који им подели на почетку рада.

Главни део:

Кораци у доношењу одлуке

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и индивидуални рад ученика (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима основне карактеристике сваког корака тако што укратко објасни сваки корак, истакне кључна питања које ученици себи постављају и укратко представи значајне ресурсе. Наставник наглашава да је у реду да ученици немају одговоре на питања јер је прикупљање информација важан аспект доношења одлука. Објашњава ученицима да је кључно да креирају неколико подједнако добрих опција за себе и да је нормално да немају једну јасну опцију. Такође, уколико имају једну опцију која им је важна, нпр. медицина - битно је да упознају на које начине могу да се баве тиме тј. у којим све средњим школама постоје образовни профили који им помажу да се касније баве медицином. Наставник након излагања сваког корака позива ученике да оно што у овом тренутку знају упишу на Радни лист.

Сумиран приказ излагања:

Упознавање себе – истиче се препознавање сопствених интересовања, особина и досадашњих знања, нпр: Које предмете највише волим? Шта већ сада знам и умам да радим? Да ли желим да стичем знања или неке практичне вештине? Шта су моји дугорочни планови? Да ли планирам да студирам или бих да се запослим што раније?

Упознавање света рада и информисање о занимањима – често се паралелно приказују јер је ученицима важно да уоче директне везе. Указати на значај образовања за бављење различитим занимањима и даљим школовањем. Приказати типове средњих школа и области рада. Указати на значај и формалног и неформалног образовања и истаћи значај и неопходност целоживотног учења. Ресурс: „Водич за основце“, obrazovanje.rs.

Разматрање могућности – подстаћи ученике да дефинишу своје критеријуме, приказати технике за доношење одлука из Радног листа. Важно је нагласити ученицима да могу имати различит број и типове критеријумима.

Доношење одлука и припрема – Нагласити ученицима да је важно да изаберу више различитих образовних профила и приказати значајне информације за процес завршног испита и попуњавања листе жеље.

Завршни део:**Највише ми значи....****Предвиђено трајање:**

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Самолепљиви папирићи

Опис активности:

Водитељ позива ученике да на самолепљивом папирићу напишу шта им је била најзначајнија информација за њих током предавања и залепе самолепљив папирић на табли тако да сви виде. Наставник сумира информације истичући ученицима да процес доношења одлуке траје неко време, да свако има свој темпо и да ће се вероватно поново враћати неким корацима. Истиче укратко најбитније одлике ресурса и подстиче ученике да прате свој процес писањем битних сазнања на Радни лист.

Исходи активности:

Након активности ученици познају важне факторе при доношењу одлуке о наставку школовања и технике за доношење одлука. Ученици идентификују своја знања и вештине, вредности и интересовања. Имају информације о образовним опцијама тј. постојећим средњим школама и областима. Ученицима су представљени важни аспекти полагања завршног испита и прављење листе жеља.

Литература:

- Каријерно вођење и саветовање – Приручник за наставнике средњих школа, 2014, Фондација Темпус (стр. 7-10),
- Водич за основце: www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs,
- Информације о завршном испиту: www.upis.mpn.gov.rs
- Информисање о образовним могућностима: www.obrazovanje.rs.

НАПОМЕНА: Важно је да наставник нагласи да су сви упитници на сајтовима само један од начина како можемо да видимо себе и своја интересовања. Служе нам да оно што већ знамо о себи систематизујемо, никако нису директне смернице и препоруке. Истаћи ученицима да уколико су збуњени могу да се обрате школском психологу, педагогу или саветнику Националне службе за запошљавање и допунити листу уколико у локалној заједници постоји још установа које се баве каријерним саветовањем.

Материјали за рад: _____

Прилог 1 – Радни лист за ученике

Када одлучујемо чиме ћемо се бавити пролазимо кроз низ корака. Један од начина да разумемо процес јесте да се осврнемо на неке кључне тачке: упознавање себе, упознавање света рада и образовања, информисање о образовним могућностима и формулисање опција, што је представљено на слици бр.1.

СЛИКА 1

И док слика приказује један низ корака, један за другим, важно је да имамо на уму да некада доношење одлуке подразумева да се враћамо неки корак назад, померемо се у страну или неке кораке прескочимо, при чему онда наши кораци могу пре да личе на кораке приказане на слици бр. 2.

СЛИКА 2

Како бисмо се лакше снашли у процесу одлучивања, важно је да запишемо своја размишљања и запажања јер нам то помаже да нешто важно не заборавимо и/или предвидимо. Наредна питања употреби на начин који теби највише одговара:

- кратко забележи одговоре;
- прескочи одговарање и употреби питања као кратак подсетник;
- детаљно бележи одговоре; формулиши одговоре заједно са неким пријатељима или родитељима.

Упознавање себе:

опиши своје особине, радне навике, интересовања, вештине и знања која имаш

Нека од питања која могу да помогну:

Које ме области интересују? (за детаљније информисање, можеш погледати списак области и занимања на: <http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs/>)

У чему сам успешан/а? (нпр. лако учим језике; добро памтим чињенице из историје)
Шта сам све до сада радио/ла, у чему сам учествовао/ла? (нпр. секције у школи, волонтирање у организацији неких догађаја...)

Упознавање света рада и образовних могућности: напиши занимања која одговарају наведеним интересовањима, као и све образовне профиле (смерове) који одговарају наведеним занимањима/интересовањима.

Можеш погледати потребне информације на: obrazovanje.rs и www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs

Сада када имаш одређене информације, одреди своје критеријуме за избор (нпр. које се вештине уче; колико има праксе; у ком се граду налази; колико је бодова отприлике потребно за упис, итд.):

Информације о минималном броју бодова потребних за упис претходне године можеш пронаћи на: <http://www.upis.mpp.gov.rs/>

Сами критеријуми и њихов број зависе од тога шта је теби важно, наведени критеријуми су дати само као пример.

ПРОЦЕНИ ПРЕТХОДНО НАВЕДЕНЕ ОПЦИЈЕ ОБРАЗОВНИХ ПРОФИЛА (СМЕРОВА) У ОДНОСУ НА НАВЕДЕНЕ КРИТЕРИЈУМЕ

Постоји више начина на основу којих можеш да процениш која опција теби највише одговара. Овде ћемо да представимо неке од начина.

Један начин јесте да упоредиш сваку опцију у односу на изабране критеријуме, на пример:

	Смер бр.1	Смер бр.2	Смер бр.3
Критеријум 1	не задовољава	задовољава	задовољава
Критеријум 2	задовољава	не задовољава	не задовољава
Критеријум 3	не задовољава	задовољава	не задовољава

Други начин јесте да размотриш ЗА и ПРОТИВ сваке опције:

Смер бр.1	Смер бр.2	Смер бр.3
ЗА ПРОТИВ	ЗА ПРОТИВ	ЗА ПРОТИВ

Већа укупна вредност (више наведених за или више задовољава) указује на адекватнију опцију, али некада се догоди да се, када видимо резултате, вратимо поновном прикупљању информација и/или редефинисању критеријума. Уколико приметиш да се у овој фази вртиш у круг, да си неодлучан/а и слично, можеш да нам се обратиш за индивидуалне консултације.

НА ОСНОВУ СВЕГА ПРЕТХОДНО НАВЕДЕНОГ, БИРАМ СЛЕДЕЋЕ ОПЦИЈЕ (НАВЕДИ НАЈМАЊЕ ТРИ):

ШТА НАКОН СРЕДЊЕ ШКОЛЕ? КОРАЦИ У ДОНОШЕЊУ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Ружица Маџаревић
Ивана Вулић

Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код
младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Циљ активности је да ученици сазнају о смерницама за управљање сопственим каријерним развојем са нагласком на доношење одлука, а посебно одлуке о избору студијског програма.

Циљна група:

Ученици завршних разреда средње школе

Укупно трајање активности:

45 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Процес доношења одлука

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима концепт модерне каријере наглашавајући да током живота доносимо различите одлуке о томе шта је наш наредни корак у каријерном развоју. Крај основне школе је један од првих таквих тренутака, а сада су пред другим значајним раскршћем. Наставник именује ученицима кораке: упознавање себе, упознавање света рада, информисање о образовним могућностима, разматрање опција и доношење одлука и припрема. Наставник наглашава како је то сложен процес у коме се кораци преплићу и не морају да линеарно следе један други. Наглашава да је важно да имамо увид на ком смо кораку и да у томе може да нам помогне да своје идеје и размишљања запишемо па позива ученике да утиске са радионице бележе на Радном листу (Прилог 1) који им подели на почетку рада.

Главни део:

Кораци у доношењу одлуке _____

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и индивидуални рад ученика (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима основне карактеристике сваког корака тако што укратко објасни сваки корак, истакне кључна питања која ученици себи постављају и укратко представи значајне ресурсе. Наставник наглашава да је у реду да ученици немају одговоре на питања јер је прикупљање информација важан аспект доношења одлука. Објашњава ученицима да је кључно да креирају неколико подједнако добрих опција за себе и да је нормално да немају једну јасну опцију. Такође, уколико имају једну опцију која им је важна, нпр. медицина битно је да упознају на које начине могу да се баве тиме нпр. у којим све градовима могу да студирају медицину, који све студијски програми долазе у обзир или које би биле алтернативне опције, нпр. фармација за некога кога занима медицина. Наставник након излагања сваког корака позива ученике да оно што у овом тренутку знају упишу на Радни лист.

Сумиран приказ излагања:

Упознавање себе – истиче се препознавање сопствених интересовања, особина и досадашњих знања, нпр: Које предмете највише волим? Шта већ сада знам и умем да радим? Да ли желим да стичем знања или неке практичне вештине? Шта су моји дугорочни планови? Да ли планирам да студирам или бих да стичем вештине кроз рад? Ресурси информисања за ученике на које наставник може да их упуту: „Водич за основце“ и портал „Бош каријера“.

Упознавање света рада и информисање о занимањима често се паралелно приказују јер је ученицима важно да уоче директне везе. Указати на значај образовања за бављење различитим занимањима и даљим школовањем. Објаснити битне појмове за студентски живот: акредитовани студијски програм, ЕСПБ бодови, универзитет, факултет, висока школа, семестар и сл. Указати на значај и формалног и неформалног образовања и истаћи значај и неопходност целоживотног учења. Ресурси за информисање ученика на које наставник може да их упуту: „Водич за основце“ за приказ различитих области рада, портал „БОШ каријера“ за приказ савремених занимања, портал obrazovanje.rs за приказ студијских програма.

Разматрање могућности – подстаћи ученике да дефинишу своје критеријуме, приказати технику за доношење одлука из Радног листа. Важно је нагласити ученицима да могу имати различит број и типове критеријумима.

Доношење одлука и припрема – Нагласити ученицима да је добро да њихова одлука укључује више различитих студијских профила и различитих путања за бављење једним занимањем.

Завршни део:

Највише ми значи....

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

индивидуални рад

Потребни материјали:

Самолепљиви папирићи

Опис активности:

Водитељ позива ученике да на самолепљивом папирићу напишу шта им је била најзначајнија информација за њих током предавања и залепе самолепљив папирић на табли тако да сви виде. Наставник сумира информације истичућу ученицима да процес доношења одлуке траје неко време и да ће се вероватно поново враћати неким корацима. Истиче укратко ресурсе и подстиче ученике да прате свој процес писањем битних сазнања на Радни лист.

Исходи активности:

Након активности ученици познају важне факторе при доношењу одлуке о наставку школовања и технике за доношење одлука. Ученици идентификују своја знања и вештине, вредности и интересовања. Имају информације о образовним опцијама тј. постојећим студијским програмима и областима.

Литература:

- Каријерно вођење и саветовање – Приручник за наставнике средњих школа, 2014, Фондација Темпус (стр. 7-10),
- Водич за основце: www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs
- Портал БОШ каријера: <https://karijera.bos.rs/>
- Информације о занимањима и интересовањима: <https://poslovi.infostud.com/opisi-zanimanja>
- Информисање о образовним могућностима: www.obrazovanje.rs

НАПОМЕНА: Важно је да наставник нагласи да су сви упитници на сајтовима само један од начина како можемо да видимо себе и своја интересовања. Служе нам да оно што већ знамо о себи систематизујемо, никако нису директне смернице и препоруке. Истаћи ученицима да уколико су збуњени могу да се обрате школском психологу, педагогу или саветнику Националне службе за запошљавање и допунити листу уколико у локалној заједници постоји још установа које се баве каријерним саветовањем.

Материјали за рад: _____

Прилог 1 – Радни лист за ученике

Када одлучујемо чиме ћемо се бавити пролазимо кроз низ корака. Један од начина да разумемо процес јесте да се осврнемо на неке кључне тачке: упознавање себе, упознавање света рада и образовања, информисање о образовним могућностима и формулисање опција, што је представљено на слици бр.1.

СЛИКА 1

И док слика приказује један низ корака, један за другим, важно је да имамо на уму да некада доношење одлуке подразумева да се враћамо неки корак назад, померемо се у страну или неке кораке прескочимо, при чему онда наши кораци могу пре да личе на кораке приказане на слици бр. 2.

СЛИКА 2

Како бисмо се лакше снашли у процесу одлучивања, важно је да запишемо своја размишљања и запажања јер нам то помаже да нешто важно не заборавимо и/или предвидимо. Наредна питања употреби на начин који теби највише одговара:

- кратко забележи одговоре;
- прескочи одговарање и употреби питања као кратак подсетник;
- детаљно бележи одговоре; формулиши одговоре заједно са неким пријатељима или родитељима.

Упознавање себе:

опиши своје особине, радне навике, интересовања, вештине и знања која имаш

Нека од питања која могу да помогну:

Које ме области интересују? (за детаљније информисање, можеш погледати списак области и занимања на: <http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs/>)

У чему сам успешан/а? (нпр. лако учим језике; добро памтим чињенице из историје)
Шта сам све до сада радио/ла, у чему сам учествовао/ла? (нпр. секције у школи, волонтирање у организацији неких догађаја...)

Упознавање света рада и образовних могућности: напиши занимања која одговарају наведеним интересовањима, као и студијске програме које одговарају наведеним занимањима/интересовањима.

Можеш погледати obrazovanje.rs за информације о студијским програмима.

Сада када имаш одређене информације, одреди своје критеријуме за избор (нпр. које се вештине уче на неком студијском програму; колико има праксе; у ком се граду налази, итд.):

Сами критеријуми и њихов број зависе од тога шта је теби важно, наведени критеријуми су дати само као пример.

ПРОЦЕНИ ПРЕТХОДНО НАВЕДЕНЕ ОПЦИЈЕ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА У ОДНОСУ НА НАВЕДЕНЕ КРИТЕРИЈУМЕ

У наставку текста је приказан један од начина:

Додели број бодова критеријумима од 1 до броја наведених критеријума (нпр. од 1 до 3 ако су наведена три критеријума), при чему је највећи број додељен најважнијем критеријуму (нпр. у наведеном примеру критеријум 1 има четири бода). У следећем кораку процени колико сваки студијски програм задовољава наведени критеријум од 1 до 5, при чему 1 означава најмање, а 5 највише. Помножи бројеве у ћелијама табеле са бодовима по критеријумима, а онда сабери по колонама поене за сваку опцију.

Већа укупна вредност указује на адекватнију опцију, али некада се догоди да се, када видимо резултате, вратимо поновном прикупљању информација и/или редефинисању критеријума. Уколико приметиш да се у овој фази вртиш у круг, да си неодлучан/а и слично, можеш да нам се обратиш за индивидуалне консултације.

	Бодови за критеријуме	Студијски програм x		Студијски програм y		Студијски програм z	
Важан критеријум 1	4	1	1*4	2	2*4	3	3*4
Важан критеријум 2	3	2	2*3	5	5*3	4	4*3
Важан критеријум 3	1	4	4*1	1	1*1	2	2*1
Укупно			14		24		26

Рангирај критеријуме. Највећи број треба да добију критеријуми који су ти најважнији.

За сваку опцију одреди у којој мери задовољава критеријум од 1 до 5.

Помножи бројеве у ћелијама табеле са бодовима по критеријумима.

Сабери по колонама поене за сваку опцију.

НА ОСНОВУ СВЕГА ПРЕТХОДНО НАВЕДЕНОГ, БИРАМ СЛЕДЕЋЕ ОПЦИЈЕ (НАВЕДИ НАЈМАЊЕ ТРИ):

КАКО САВЛАДАТИ ТРЕМУ ПРЕД ПРИЈЕМНИ ИСПИТ?

Ружица Маџаревић
Ивана Вулић

Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Циљ активности је да ученици сазнају о трем и начинима на које је могуће превазићи трему

Циљна група:

Ученици завршних разреда основних и средњих школа

Укупно трајање активности:

45 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Шта је трема?

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности, индивидуални рад

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима основне одлике треме. Наглашава да је трема очекивана и нормална реакција у неизвесној ситуацији и да не можемо да је избегнемо, али да можемо да имамо идеју како да себе умиримо када приметимо да осећамо трему. Позива ученике да бележе на Радном листу (Прилог 1) одлике треме које препознају код себе.

Главни део:

Како савладати трему? _____

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и индивидуални рад ученика (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник објашњава везу између телесних реакција које настају у ситуацији која нам делује неизвесно и претеће (тзв. реакција стреса: бори се или бежи) и узнемиравајућих мисли (нпр. ништа нећу добро да урадим.) Илуструје ученицима примерима да је важно да се, када препознамо да имамо трему, умиримо и на телесном нивоу и да препознамо узнемиравајуће мисли. Приказује ученицима технику дисања стомаком која је назначена у Радном листу. Илуструје са ученицима охрабрујуће мисли, нпр. уместо: *Ништа нећу добро да урадим* можемо да кажемо себи: *Постоје нека питања на које знам одговор*. Наставник подстиче ученике да се сете претходних ситуација када су имали трему током одговарања и да поделе са другима шта им је све било од помоћи.

Завршни део: _____**Мој план****Предвиђено трајање:**

10 мин.

Облик и технике рада:

индивидуални рад

Потребни материјали:

Самолепљиви папирићи

Опис активности:

Наставник позива ученике да на радном листу допишу неколико идеја за превладавање треме нпр. различите охрабрујуће реченице. Позива ученике да на самолепљивом папирићу напишу једну охрабрујућу реченицу и да залепе на табли како би сви видели. Наставник охрабрује ученике да на излазу из учионице прочитају све реченице и запишу на свој Радни лист нове реченице које би им биле значајне.

Исходи активности: _____

Након активности ученици познају одлике треме и могу да препознају своје реакције када имају трему. Ученици сазнају о различитим техникама превазилажења треме и могу да осмисле своје опције са суочавање са тремом приликом завршног испита.

Литература:

Едмунд Борн (2012): Приручник за превазилажење анксиозности и фобија, Магона, Београд

Неке од идеја за превазилажење треме можете погледати овде:

<https://tempus.ac.rs/kako-savladati-tremu-pred-zavrsni-ispit/>

Материјали за рад: _____**Прилог 1 - Радни лист за ученике**

Трема је свима нама познат доживљај у ситуацијама када смо уплашени и када нешто ишчекујемо. Не можемо да је избегнемо, али можемо да научимо како да ми контролишемо трему, а не да трема контролише нас. Да бисмо то постигли, важно је да упознамо себе када имамо трему и да планирамо шта све можемо да урадимо у ситуацијама треме.

Како бисмо се лакше снашли када приметимо да имамо трему, важно је да запишемо своја размишљања и запажања када смо смирени. Када смо смирени можемо да се сетимо више различитих техника за савладавање треме. Предлажемо да наредна питања употребиш на начин који теби највише одговара:

- кратко забележи одговоре;
- прескочи одговарање и употреби питања као кратак подсетник;
- детаљно бележи одговоре;
- формулиши одговоре заједно са неким пријатељима или родитељима.

Знам да имам трему када....

Трему препознајемо по телесним реакцијама и узнемиравајућим мислима. Телесне реакције су један од начина на које нам тело саопштава да има доживљај да се налази у неспоредној опасности, као да нас неко јури.

- кратак дах
- зноје се дланови
- узнемирен стомак
- вртоглавица
- благо подрхтавање руку
- суше се уста
- срце убрзано куца
- доживљај да нам је „мозак у магли“
- (допиши неку другу телесну реакцију)

Важно је да препознамо своје узнемиравајуће мисли јер док о томе мислимо појачавају се телесне реакције, што може да има негативан утицај на концентрацију и показивање знања на пријемном испиту.

**ОСНОВНИ ЦИЉ ПРИ САВЛАДАВАЊУ ТРЕМЕ ЈЕСТЕ ДА СЕБЕ УМИРИМО
УМЕСТО ДА БРИНЕМО.**

Могу да себе умирим тако што....

Наведи на наредној страни све оно што ти је било успешно у савладавању треме, као и све што си чуо/ла на током нашег излагања:

1. Дисање стомаком (абдоминално дисање): Дишемо стомаком када при удисају и издисају приметимо како нам се стомак подиже и спушта. Дисање на овакав начин пет минута пре пријемног може да умири телесне реакције. У току самог испита када се примети да трема обузима, препоручује се дисање по правилу: удишемо бројећи до четири, садржимо дах четири секунде и издишемо бројећи до четири.

2. Наведи неколико охрабрујућих реченица које можеш да кажеш себи током завршног испита:

3. _____

ИСТРАЖИ СВОЈЕ КАРИЈЕРНЕ ОПЦИЈЕ

Ружица Маџаревић
Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Циљ активности је да ученици сазнају о различитим техникама за доношење одлука и да их примене у контексту каријерног развоја.

Циљна група:

Ученици завршних разреда средње школе

Укупно трајање активности:

45 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део:

Шта је каријера?

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности, индивидуални рад

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима концепт модерне каријере наглашавајући да током живота доносимо различите одлуке о томе шта је наш наредни корак у каријерном развоју. Крај основне школе је један од првих таквих тренутака, а сада су пред другим значајним раскршћем. Наставник именује ученицима кораке: упознавање себе, упознавање света рада, информисање о образовним могућностима, разматрање опција и доношење одлука и припрема. Наставник наглашава како је то сложен процес у коме се кораци преплићу и не морају да линеарно следе један други. Наглашава да је важно да имамо увид на ком смо кораку и да у томе може да нам помогне да своје идеје и размишљања запишемо, па позива ученике да утиске са радионице бележе на Радном листу (Прилог 1) који им подели на почетку рада. Објашњава ученицима да ће фокус радионице бити на кораку Разматрање опција. Потребно је да ученици имају припремљене информације о претходним корацима. Ова радионица може да се настави на радионице „Препознај своје јаке стране“ и „Упознај занимања“.

Главни део:

Креирање опција

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и индивидуални рад ученика (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Ученици сумирају информације које имају о себи, својим областима интересовања и занимањима. Наставник кратко сумира битне ресурсе и кључне тачке у вези са претходним корацима. Провера да ли ученици имају потребне информације и подстиче их да самостално прикупе информације у наредном периоду уколико их немају у том

тренутку. Важно је да наставник током рада има општу поруку да су тренуци разматрања опција важни и када немамо све информације јер нам омогућавају да имамо преглед, да сумирамо шта знамо, а шта нам је потребно да сазнамо. Друга важна општа порука јесте да често када све сагледамо схватимо да бисмо променили правац размишљања, да од нечега желимо потпуно да одустанемо и да је то нормалан и саставан део процеса доношења одлука. Наставник охрабрује ученике да пишу процене, као и да и о истима разговарају са родитељима и особама од поверења уколико им је потребна још нека перспектива. Наглашава се да је техника бр. 3 посебно намењена ситуацијама када имамо све опције које нас подједнако привлаче. Наставник објашњава ученицима редом једну по једну технику доношења одлука са Радног листа, а након тога ученици имају задатак да испробају једну од техника индивидуално на сопственом примеру.

Завршни део: _____

Сумирање и евалуација активности

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

индивидуални рад

Потребни материјали:

Самолепљиви папирићи

Опис активности:

Наставник позива ученике да укратко поделе своје утиске о примени техника за доношења одлука и сумира одговоре. Подстиче ученике да примене технике за различите опције које имају у виду и да, уколико је потребно, потраже додатне информације. Истиче да нема правих и погрешних одлука већ да је кључно да пратимо себе и свој пут и учимо како да се прилагодимо новим или промењеним околностима. На излазу са часа ученици попуњавају на самолепљивом папирићу шта им се допало, а шта им је недостајало током часа и лепе папирић на таблу.

Исходи активности: _____

Након активности ученици познају различите технике за доношење одлука. Ученици имају преглед важних елемената за доношење одлука у контексту каријерног развоја. Ученици имају преглед свог процеса доношења одлука, нпр. имају формулисане опције или знају за које области је потребно да прикупе додатне информације.

Литература:

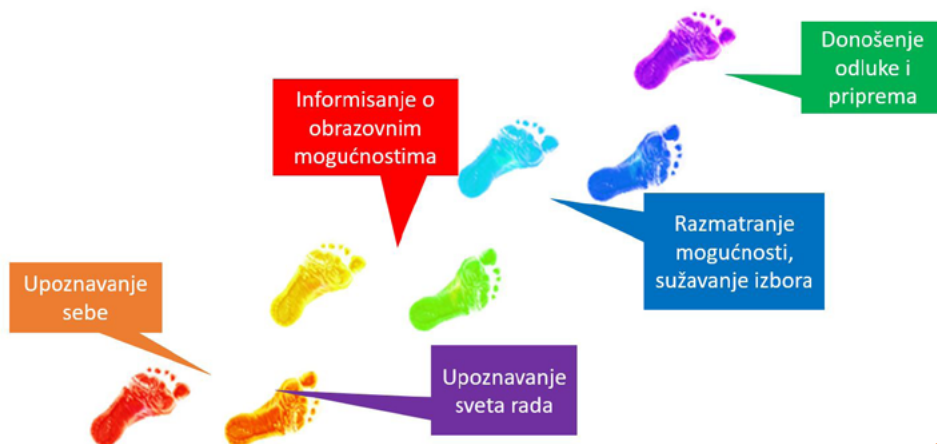
M. Krogerus, R. Tschäppeler (2012): The decision book, Profile book, Great Britain

Материјали за рад:

Прилог 1 – Радни лист за ученике

Када одлучујемо чиме ћемо се бавити пролазимо кроз низ корака. Један од начина да разумемо процес јесте да се осврнемо на неке кључне тачке: упознавање себе, упознавање света рада и образовања, информисање о образовним могућностима и формулисање опција, што је представљено на слици бр.1.

СЛИКА 1

И док слика приказује један низ корака, један за другим, важно је да имамо на уму да некада доношење одлуке подразумева да се враћамо неки корак назад, померемо се у страну или неке кораке прескочимо, при чему онда наши кораци могу пре да личе на кораке приказане на слици бр. 2.

СЛИКА 2

Како бисмо се лакше снашли у процесу одлучивања, важно је да запишемо своја размишљања и запажања јер нам то помаже да нешто важно не заборавимо и/или превидимо.

Области интересовања

Наведите све области које вас интересују. Погледајте на сајту „Водич за основце“ да ли постоје још неке области које би вам биле интересантне. Зашто вас занимају?

Анализа интересовања

Размислите о одговорима на ова питања:

- Које све вештине и навике је пожељно да има неко ко жели да ради у овим областима?
- Колико је поклапање између мојих снага и онога што се тражи у овој области?
- Да ли постоје неке области којима бих волео да се бавим само у слободно време?
- Да ли постоји област која ме занима, а коју мало познајем?
- Која занимања све постоје у областима које ме занимају?

Занимања о којима желим да сазнам више информација су:

На слици видите једну шему која може да вам буде од помоћи да пратите које информације о занимању је важно да прикупите:

Информације можете да нађете на различитим сајтовима попут:

- * <http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs/zanimanja>
- * <https://karijera.bos.rs/>
- * <https://poslovi.infostud.com/opisi-zanimanja>
- * Информације о школама: <http://www.obrazovanje.rs/>

Листу употребите као подсетник шта све можете да сазнате о неким областима рада или занимањима. Додајте овом списку и друга питања која су вам важна, нпр. које је образовање потребно и сл.

Опиши занимање:

- Шта сам сазнао/ла;
- Где сам сазнао/ла;
- Опис посла: Шта раде;
- Услови за рад;
- Типови компанија/сектора у којима може да се нађе то занимање;
- образовање потребно за то занимање;
- Опсег зарада;
- Могућности запослења;
- Да ли се ово занимање налази у неким другим областима рада.

Процени претходно наведене опције у односу на наведене критеријуме

Постоји више начина на основу којих можеш да процениш која опција теби највише одговара.

Овде ћемо да представимо неке од начина:

Додели број бодова критеријумима од 1 до броја наведених критеријума (нпр. од 1 до 3 ако су наведена три критеријума), при чему је највећи број додељен најважнијем критеријуму (нпр. у наведеном примеру критеријум 1 има четири бода). У следећем кораку процени колико сваки студијски програм задовољава наведени критеријум од 1 до 5, при чему 1 означава најмање, а 5 највише. Помножи бројеве у ћелијама табеле са бодовима по критеријумима, а онда сабери по колонама поене за сваку опцију.

Већа укупна вредност указује на адекватнију опцију, али некада се догоди да се, када видимо резултате, вратимо поновном прикупљању информација и/или редефинисању критеријума. Уколико приметиш да се у овој фази вртиш у круг, да си неодлучан/а и слично, можеш да нам се обратиш за индивидуалне консултације.

	Бодови за критеријуме	Студијски програм x		Студијски програм y		Студијски програм z	
Важан критеријум 1	4	1	1*4	2	2*4	3	3*4
Важан критеријум 2	3	2	2*3	5	5*3	4	4*3
Важан критеријум 3	1	4	4*1	1	1*1	2	2*1
Укупно			14		24		26

Рангирај критеријуме.
Највећи број треба да добију критеријуми који су ти најважнији.

За сваку опцију одреди у којој мери задовољава критеријум од 1 до 5.

Помножи бројеве у ћелијама табеле са бодовима по критеријумима.

Сабери по колонама поене за сваку опцију.

Један начин јесте да упоредиш сваку опцију у односу на изабране критеријуме, на пример:

	Смер бр.1	Смер бр.2	Смер бр.3
Критеријум 1	не задовољава	задовољава	задовољава
Критеријум 2	задовољава	не задовољава	не задовољава
Критеријум 3	не задовољава	задовољава	не задовољава

Други начин јесте да размотриш **ЗА** и **ПРОТИВ** сваке опције:

Смер бр.1		Смер бр.2		Смер бр.3	
ЗА	ПРОТИВ	ЗА	ПРОТИВ	ЗА	ПРОТИВ

Већа укупна вредност (више наведених за или више задовољава) указује на адекватнију опцију, али некада се догоди да се, када видимо резултате, вратимо поновном прикупљању информација и/или редефинисању критеријума. Уколико приметиш да се у овој фази вртиш у круг, да си неодлучан/а и слично, можеш да потражиш опције за индивидуалне консултације.

Некада када на овај начин упоредимо опције, можемо да видимо да ли нас сличне ствари задржавају код различитих опција, нпр. страх да нећемо успети. И тада је решење да размислимо како да превазиђемо страх или које опције нас више привлаче када оно што нас држи у месту ставимо са стране.

Шта ме привлачи ка некој опцији? Шта ме држи у месту?

СМИШЉАМ, ДАКЛЕ МИСЛИМ

Светлана Петровић

педагог

Наташа Јанкуловић

наставник економске групе предмета

Техничка школа

Књажевац

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код младих (узраст 15 до 30 година)

Општи циљ активности:

Развој креативног размишљања и могућности примене сопствених вештина у различитим улогама, осмишљавање нових решења, прилагодљивост и сналажење у окружењу које се стално мења са циљем каријерног развоја, развој критичког мишљења.

Циљна група:

Ученици свих разреда средње школе

Укупно трајање активности:

45 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Скр.

Предвиђено трајање:

5-10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Прилог 1 - Лист са скраћеницама

Опис активности:

Водитељ исписује на табли скраћенице, а ученици треба да погоде о којим скраћеницама је реч, уз обавезан одговор. Уколико не знају на шта се одређена скраћеница односи онда они треба да дају предлог. Наставник исписује на табли и измишљене скраћенице и подстиче ученике да размисле и дају предлог на шта би та скраћеница могла да се односи. У материјалима има и измишљених скраћеница, а водитељ може додати још – Прилог 1.

Главни део: _____

Вест на реч

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Групни рад, играње улога

Потребни материјали:

Прилог 2 - лист са речима за групни рад

Опис активности:

Подела у групе од по 3 ученика. Свака група извлачи папирић са 4 неповезане речи (потребно је да водитељ исече папириће са 4 речи у низу - у Прилогу 2) од којих треба да направи вест. За то имају 10 минута, а након тога свака група намешта поставку за телевизијски студио и по један од учесника у улози водитеља чита вест.

Завршни део: _____

Израз расположења

Предвиђено трајање:

5 мин.

Опис активности:

Водитељ сумира активности водећи се кључним порукама из Прилога 3. Водитељ даје инструкцију ученицима да редом, један по један, својим изразом лица искажу како се осећају на крају ове радионице. Наравно, на крају и водитељ учествује. На основу израза лица ученика водитељ радионице може да процени у којој мери су им ове активности пријале и да то искористи у планирању даљих активности.

Исходи активности:

Након активности ученици ће моћи да проверавају применљивост сопствених вештина у различитим улогама, образовним и радним окружењима, да разумеју и прихватају неочекиване промене као саставни део каријерног развоја, бирају стратегије и осмишљавају могућа решења проблема у циљу адаптације у условима прелазних периода и неочекиваних промена.

Материјали за рад:

Прилог 1 – Лист са скраћеницама

Овде је дато неколико скраћеница са значењем које можете задати на почетку ученицима.

Можете изабрати да свако записује за себе у свесци или да јавно ко зна каже на шта се одређена скраћеница односи. Можете додати још по избору и у односу на време.

ЗЗЈЗ – Завод за јавно здравље

САНУ – Српска академија наука и уметности

ФОН – Факултет организационих наука

МПНТР – Министарство просвете, науке и технолошког развоја

ГСП – Градско саобраћајно предузеће

БАС – Београдска аутобуска станица

Измишљене скраћенице – ученици предлажу појашњења:

ТПИ - _____

ВРВ- _____

НУТ- _____

ЕКИ- _____

ОЛО- _____

МСНИТ _____

СФЗВТ _____

...

Прилог 2 – Лист са речима за групни рад

У наставку се налазе комбинације од по 4 речи које ученици у групи треба да искористе како би направили неку вест. Речи се могу користити у било ком падежу, у једнини или множини. Подстаћи их да вест звучи што логичније, а могу да користе било које друге речи поред обавезних 4 које извуку. Вест би требало да садржи најмање 5-6 реченица. Ученици могу да наместе поставку као да су на снимању на телевизији. Подстаћи што више ученика из групе да учествује у излагању рада. Такође, пре почетка активности скренути ученицима пажњу да садржај смишљених вести буде прикладан и да користе изражавање са поштовањем.

Музика, пас, дрво, крило;

Лопта, ветар, жито, мачка;

Ауто, мозак, цвеће, оловка;

Прекривач, деца, блатобран, даска;

Свиња, шатор, шоља, улица;

Зубар, ћуп, точак, тераса;

Ручак, ланац, папуча, компјутер;

Маска, граница, свеска, плаво;

Ранац, саксија, природа, телефон;

Шпорет, вода, малине, телевизор;

Фрижидер, лубеница, плочице, плата;

Књига, флаша, календар, жуто.

Прилог 3 - За наставнике

Технолошки и индустријски развој, време које захтева промене и прилагођавања, развој нових вештина, сналажење у непознатом окружењу и сл. Све су то изазови који су налазе пред младима који планирају своју каријеру и развијају своје личне и професионалне вештине. Развој креативног мишљења, што је и један од циљева ове радионице, нам може помоћи током каријере тако што ћемо бити у могућности да на другачије, неконвенционалне начине налазимо друга, иновативнија решења и одговоре на професионалне захтеве, а нове и ситуације пуне промена неће бити у тој мери стресне и не морају нужно представљати непремостиву препреку. Креативно мишљење једна је од вештина која се доста поштује и цени у данашњем друштву и пословном свету. Налажење нових, креативних решења као и критички приступ доприносе свеобухватном развоју личности и каријере.

ПЛАНИРАЊЕ КАРИЈЕРЕ И УПРАВЉАЊЕ КАРИЈЕРОМ УЗ ПОМОЋ ЛИЧНЕ SWOT АНАЛИЗЕ И ИНДИВИДУАЛНОГ КАРИЈЕРНОГ ПЛАНА

Татјана Томић Ђоровић
стручни сарадник
**Техничка школа за дизајн коже
Београд**

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начина за њихово представљање за ученике основних и средњих школа.

Општи циљ активности:

Циљ радионице је упућивање ученика у технику процене личних ресурса и препрека у контексту управљања сопственом каријером и упознавање ученика са начином дефинисања дугорочних и краткорочних каријерних циљева, а затим и начином израде каријерног плана водећи рачуна о приоритетима у контексту професионалног и личног развоја.

Циљна група:

Ученици завршних разреда средње школе

Укупно трајање активности:

45 минута

Припремне активности:

На припремној радионици ученици су сазнали шта је каријера, које су фазе/ кораца у планирању каријере, промишљали су и утврђивали своје личне особине, вештине, жеље и вредности помоћу онлајн алата на сајтовима (, ,), постављали су циљеве и упознали се са изворима информација о образовним институцијама на којима је могуће наставити школовање и о другим каријерним могућностима (, ,). Након радионице ученици су, самостално или уз подршку (разредног старешине, наставника, школског психолога) истражили, упоредили и критички промислили све информације.

Сценарио/опис активности**Уводни део:** _____

Традиционално и савремено схватање каријере. Каријера као целоживотни процес.

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Brainstorming (олуја идеја), matching (спаривање појмова), рад у групи

Потребни материјали:

Папири са одштампаним тврдњама које указују на традиционално односно савремено поимање каријере (Прилог 1).

Садржај:

Ученици су подељени у групе и добијају картице са одштампаним тврдњама које се односе на традиционално и савремено схватање каријере (Прилог 1). Задатак групе је да разврста картице према томе да ли одштампане тврдње представљају традиционално или савремено схватање каријере, а затим да продискутују о сличностима и разликама. Свака група добија све картице из Прилога 1.

Активност водитеља:

Представља тему радионице, слуша, подстиче ученике.

Активност ученика:

Изnose своје мишљење, слушају, сугеришу, раде у групи, проверавају тачност својих закључака, дискутују, образлажу.

Главни део:**Назив 1. активности главног дела:** _____**Лична SWOT анализа****Предвиђено трајање:**

15 мин.

Облик и технике рада:

Излагање, демонстрација, индивидуални рад и практични рад у пару или групи, дискусија.

Потребни материјали:

Презентација: Планирање каријере и управљање каријером уз помоћ личне SWOT анализе, лаптоп, пројектор, образац за личну SWOT анализу (Прилог 2).

Опис активности:**Садржај:**

Водитељ се надовезује на реченице из уводне активности и наглашава да каријера представља животни пут особе и почиње још током школовања и траје до краја живота. Каријера је динамична, односи се на све што човек ради, а не само на посао и не подразумева само напредовање на послу. Каријера представља континуирано целоживотно учење током којег појединац настоји да обједини и задовољи личне потребе и интересовања и постане продуктиван члан друштва. Она подразумева личну и професионалну оствареност и задовољство животом. Каријера се према савременом схватању одређује као „пут или напредак кроз живот нарочито везан за учење и запослење” (OECD, WB). То значи да треба да се активно бавимо својом каријером, да је планирамо, водимо, пратимо, а не само да чекамо посао који ћемо да радимо цео радни век. Будући да каријера траје током читавог живота, управљање њоме јесте континуирани процес. Процес управљања каријером подразумева упознавање себе и својих потенцијала (знања, вештина, способности, особина, ставова и сл.), прикупљање релевантних информација, доношење одлука и прављење индивидуалног каријерног плана. То је процес истраживања ресурса који омогућавају постизање каријерних циљева. Зато водитељ сада, у главном делу радионице, упознаје учеснике са техником процене личних ресурса и препрека у контексту управљања сопственом каријером (лична SWOT анализа). Ученици попуњавају образац за личну SWOT анализу (Прилог 2). Након попуњавања обрасца ученици дискутују, уз подршку водитеља, о примењеној методи за самопроцену.

Активност водитеља:

Демонстрира, излаже презентацију (Планирање каријере и управљање каријером уз помоћ личне SWOT анализе), прати и подстиче учеснике, резимира, надгледа, даје повратну информацију.

Активност ученика:

Слушају и прате презентацију водитеља. Процењују личне ресурсе и препреке у контексту управљања сопственом каријером (попуњавају образац за личну SWOT анализу) индивидуално, у паровима или малим групама, износе своје мишљење, проверавају тачност својих закључака. Опционо: неколицина ученика представља резултате личне SWOT анализе (добровољци).

Назив 2. активности главног дела: _____

Дефинисање каријерних циљева (SMART). Израда индивидуалног каријерног плана.

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Излагање, демонстрација, индивидуални рад и практични рад у пару или групи, дискусија.

Потребни материјали:

Образац за дефинисање/развијање каријерног циља (Прилог 3), Каријерни план – образац (Прилог 4).

Опис активности:**Садржај:**

Водитељ радионице уводи ученике у следећу активност речима: „Ако знате шта желите и где желите да будете, онда имате велику шансу да то остварите и тамо стигнете. Наш крајњи циљ јесте да будемо задовољни собом и послом којим се бавимо. Потребно је да испланирате кораке који те воде ка њему. Због тога је потребно направити план који се састоји из мањих корака који ће вам олакшати пут до успеха. Тиме стичете самопоуздање и искуство. Важно је да запамтите: лакше ће вам бити ако своје циљеве разврстате на краткорочне и дугорочне. Сада ћемо се позабавити дефинисањем каријерних циљева (краткорочних и дугорочних) према SMART методи, према којој циљ мора да буде: специфичан, мерљив, остварљив, реалан и временски одређен, и попуњавањем обрасца за дефинисање/развијање каријерног циља (Прилог 3).” Након дефинисања/развијања каријерног циља, неколико ученика (добровољца) представља свој каријерни циљ (Прилог 3), а затим следи израда индивидуалног каријерног плана (Прилог 4) на основу обављене SWOT анализе. Представљање каријерних планова (добровољци). Истицање значаја праћења реализације и ажурирања каријерног плана.

Активност водитеља:

Даје инструкције за попуњавање обрасца (Прилог 3 и Прилог 4), прати и подстиче учеснике, резимира, надгледа, даје повратну информацију; наглашава значај праћења реализације и ажурирања каријерног плана.

Активност ученика:

Индивидуално, у паровима или малим групама дефинишу/развијају каријерни циљ и попуњавају образац (Прилог 3); осмишљавају и израђују индивидуални каријерни план и попуњавају образац (Прилог 4); износе своје мишљење, проверавају тачност својих закључака. Неколицина ученика представља циљ и каријерни план (добровољци).

Завршни део:**Евалуација радионице****Предвиђено трајање:**

5 минута

Облик и технике рада:

Индивидуално попуњавање евалуације

Потребни материјали:

Оловке, стикери

Опис активности:**Садржај:**

Евалуација радионице

Активност водитеља: Дели стикере, даје упутство ученицима да оцене и напишу своје утиске о радионици. Упућује позив ученицима да се, по потреби, у вези са планирањем каријере јаве психологу школе ради индивидуалних консултација. Коментар водитеља упућен учесницима у завршној фази радионице: „Није добро бити превише искључив у достизању циља. То значи да увек треба остати отворен за нове могућности и пратити да ли промене које се дешавају у ужој и широј околини могу да утичу на лични план. Одлуке које доносите нису коначне и уколико имате недоумице, можете се посаветовати са особама које вас добро познају (родитељи, наставници, разредне старешине, школски психолози) или стручњацима у заводима за тржиште рада, центрима за планирање и развој каријере. У једном тренутку може да се створи нова могућност због које је корисно да се одступи од плана, јер ће то омогућити бољу каријерну позицију у будућности. Треба повремено промислити да ли треба да се строго држите зацртаног плана или да будете флексибилни и на неко време одступите од њега.”

Активност ученика:

Оцењују радионицу, попуњавају стикере.

Исходи активности:

Ученици разумеју значај процене сопствених карактеристика (својих јаких страна, својих слабих старана), као и значај процене прилика и претњи у спољашњој средини за професионални развој; примењују технике и методе на основу којих боље сагледавају своје личне ресурсе и препреке у контексту управљања сопственом каријером, а затим лакше уочавају приоритете приликом дефинисања дугорочних и краткорочних циљева свог професионалног развоја; умеју да израде и схватају значај израде индивидуалног каријерног плана, праћења реализације плана, промишљања и, према потреби, ажурирања плана каријере.

Литература и ресурси:

1. Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/reg/viewAct/828f5355-f5dc-42dd-a088-f0fb4ff84b79>
2. Материјали са акредитованог семинара Каријерно вођење ученика средњих школа, БОШ, Београд, (обука је реализована у Техничкој школи за дизајн коже 02. и 03.07.2015.г.),
3. Конференција Каријерно вођење и саветовање у Републици Србији и Европи, 2017.г., Фондација Темпус, Београд,
4. Каријерно вођење и савјетовање у стручним школама – приручник за наставнике, Министарство просвете – Национални Еурогуиданце и Еуропасс центар, Подгорица (2017.),
5. <http://www.razvojkarijere.bg.ac.rs/>
6. <https://e-usmjeravanje.hzz.hr/alati-za-upravljanje-karijerom>
7. <https://www.forbes.com/sites/lisaquast/2013/04/15/how-to-conduct-a-personal-s-w-o-t-analysis/?sh=68248dfa28d8>

Материјали за рад:

Прилог 1: Традиционално и савремено схватање каријере.

Ученици, подељени у групе, добијају картице са одштампаним изјавама које се односе на традиционално и савремено схватање каријере. Задатак групе је да разврста картице према томе да ли одштампане тврдње представљају традиционално или савремено схватање каријере, а затим да продискутују о сличностима и разликама.

Материјал за штампање и поделу ученицима:

Традиционално одређење појма каријере:

каријеру имају само они који раде нешто вредно, важно или популарно;

каријера се односи само на напредовање у послу;

каријера је исто што и запослење, посао.

Савремено одређење појма каријере:

сви људи имају каријеру;

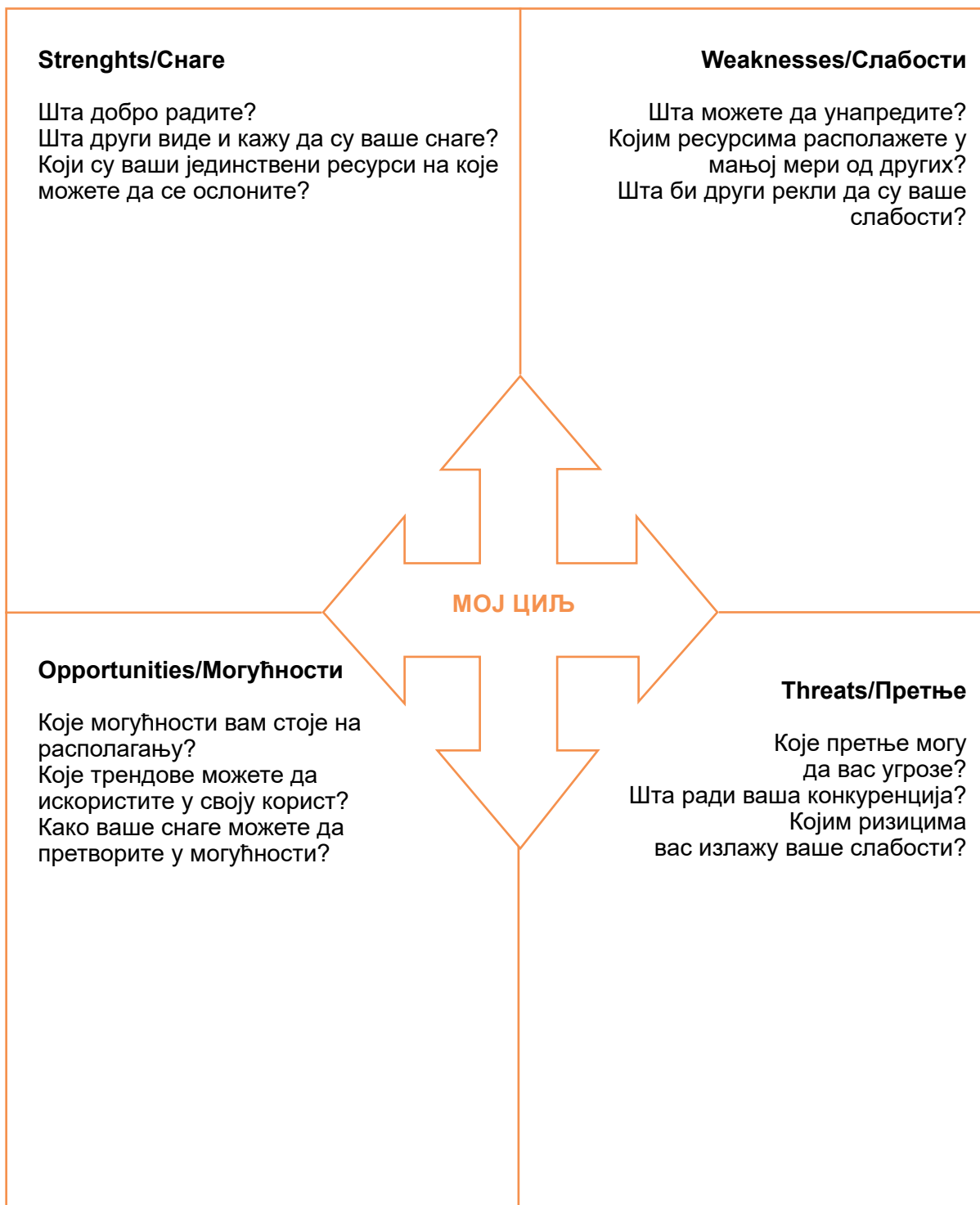
каријера је динамична;

каријера се односи на све што човек ради – није само посао, већ обухвата и образовање, улоге у породици, у друштву и слободно време;

каријера траје готово цео живот – не почиње запошљавањем, нити се завршава пензијом, већ она практично почиње поласком у први разред основне школе, а траје и после пензионисања, док је човек активан.

Прилог 2: SWOT анализа

Прилог 3: Разрада каријерног циља

Који је мој каријерни циљ (набројте)?
Која знања су ми потребна за остварење циља?
Које вештине морам да развијем да бих остварио циљ?
Ко ми може помоћи у остварењу циљева?
Шта морам да урадим да бих остварио циљ? (набројте кључне кораке)
Које су препреке и како их превазићи?
Које су друге могућности ако не успем да остварим постављени циљ?

Прилог 4: Каријерни план

КАРИЈЕРНИ ЦИЉ:

**Проверите циљ по SMART методи.*

КРАТКОРОЧНИ АКЦИОНИ ПЛАН		
Активности (шта и како)	Време (када)	Обављено/ није обављено

ДУГОРОЧНИ АКЦИОНИ ПЛАН		
Активности (шта и како)	Време (када)	Обављено/ није обављено

Могуће препреке:

-
-

План за превазилажење препрека:

-
-

ЈА У УЛОЗИ КОМПОЗИТОРА

Јана Димитријевић
наставник

Седма београдска гимназија

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начини за њихово представљање за ученике основних и средњих школа.

Општи циљ активности:

Ученици утврђују градиво из наставне области Музика раног романтизма и кроз те активности имају прилику да препознају и представе своје карактеристике (вештине представљања себе усмено, знања из наставне области, вештине активног слушања).

Циљна група:

Ученици средњих школа
***Уводна напомена: Активност „Ја у улози композитора“ реализована је оквиру плана и програма музичке културе за 2. разред природно-математичког смера и наставне области Музика раног романтизма.

Укупно трајање активности:

3 школска часа, 135 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Ја композитор

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Модел - методе интерактивне наставе.

Потребни материјали:

Литература за ученике

Опис активности:

На претходном часу ученици су добили упутства за припрему да представе композитора из епохе раног романтизма. Задатак је да се поставе у улогу задате личности и представе његов/њен живот и дело. Представљају као да су они тај уметник и излажу у првом лицу, из позиције: Ја сам... Поред обавезне уџбеничке литературе, која је основа, задатак је био да ученици истраже на интернету о датом композитору и пронађу на Youtube платформи репрезентативне композиције које би пустили и употпунили презентацију.

Теме – Франц Шуберт, Карл Марија фон Вебер, Феликс Менделсон, Фани Менделсон, Роберт Шуман, Клара Шуман, Фредерик Шопен, Франц Лист, Ђоакино Росини, Винћенцо Белини, Гаetano Доницети, Жорж Бизе, Хектор Берлиоз, Јоханес Брамс. Испитивање није замишљено на уобичајени начин, при чему ће наставник испитати ученика 1:1. Пред почетак часа, ученици су добили задатак да помере клупе и поставе столице у круг, такозвано. The Circle Way методологија, у којој су сви равноправни учесници. Овакав начин седења представља структуру за дубљу конверзацију и пажљивије слушање. Наставник је такође сео у круг са ученицима, представивши себе у улози њиховог колеге композитора.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Представљање живота и дела једног композитора у 1. лицу – ученици

Предвиђено трајање:

35 минута - оквирно, 5 ученика може да представи себе за један час.

Облик и технике рада:

Методе – округли сто (сваки ученик у оквиру групе износи своју идеју, одговор, решење) и игре улога (ученици одговарају по властитом сценарију смишљене или додељене улоге, примењујући реално понашање у замишљеним ситуацијама).

Индивидуално представљање у разговору са слушним примером као демонстрација талента и успеха једног композитора.

Потребни материјали:

Рачунар са приступом интернету.

Опис активности:

Сви седе у кругу и пажљиво слушају свог колегу „композитора“ који говори о себи. Сваки ученик у улози се на почетку свог излагања представи и каже одакле је и чиме се бави, по чему је познат и који су његови каријерни успеси. Професор у улози, по потреби наводи ученика-композитора, персирајући му, као вид уважавања колеге. Други ученици у својим улогама могу да се укључе са питањима и да се надовежу на тему.

Могућа везивна питања су: а) Колико су као супружници, Роберт и Клара Шуман утицали једно на друго у професионалном смислу? б) Да ли су Росини, Белини и Доницети имали прилику да се сретну и сарађују током живота у Италији или у Паризу? ц) На који начин су Менделсон и Шуман били повезани у Лајпцигу? д) Да ли су се Лист и Шопен кретали у истом друштву и да ли су наступали на салонским вечерима које је организовала Фани Менделсон? и сл.

Професор позива ученика да пусти репрезентативну музику са Youtube-а, речима: „Колега, да ли бисте нам извели неку своју композицију?“ (ако је у питању клавирска композиција).

Завршни део:**Евалуација****Предвиђено трајање:**

Око 10 минута

Облик и технике рада:

Метода – дискусиона група (учесници у оквиру групе дискутују о појединим питањима, аргументују и размењују становишта и долазе до заједничких одговора на решење)

Опис активности:

Разговор у циљу евалуације и анализе часа. Наставник питањима подстиче ученике да закључе да је важно осмислити концепт излагања и издвојити које су информације важне за представљање. Наставник током завршног дела часа јасно издваја паралеле ове активности са представљањима у другим ситуацијама попут разговора за посао, стипендију, волонтирање. Јасно указује ученицима да ову ситуацију могу да употребе да препознају себе у ситуацији када се представљају другоме. Пре или касније, ученик ће се наћи на разговору за посао и треба да размисли о начину представљања себе другоме. Важно је да сам ученик има осврт на своје излагање, па се позивају ученици који су представљали да напишу у пар реченица за себе одговоре на следећа питања:

- Шта ми се допало у мом излагању? Шта желим да изменим?

У зависности од времена и други ученици такође имају могућност да изложе своје мишљење о процени другог ученика-композитора, на пример: да ли је представљање било сигурно или не, на који начин ученик треба да поради на своме ставу и начину презентовања и излагања и сл. Важно је да наставник модерира давање повратне информације и да подсети ученике да ако чују нешто им се не допада да се не обесхрабре већ да се усмере на то да им та информација помогне да усаврше вештине представљања.

Ученици на крају циклуса активности, бележе за себе по један одговор на наредна питања:

- Шта сам научио из предмета? Коју вештину сам највише унапредио током припреме за излагање? Шта мислим да је моја јака страна током излагања?

Наставник помаже ученицима да се сете тако што наводи примере и објашњава да је ово један једноставан начин да сумирамо утиске и да је важно да запишемо да бисмо могли да се сетимо за неку наредну активност представљања.

Завршне напомене:

Предзнање ученика је похвално и пожељно, што га чини мотивисанијим за час, тему, разговор и повезивање знања. Наставник, као равноправни колега и ментор, води ток часа и поставља питања - на пример, како је било представити се, шта су били изазови, да ли ученик има претходно знање о граду које је препознао (у случају да се није укључио у разговор у датом тренутку) и сл. Уколико ученик заборави име неке мање важне особе, професор опустити ситуацију реченицом „Како ћемо ми знати то име ако Ви не можете да се сетите?“, што је јасан показатељ, да ученици имају слободу у интерпретацији – могућност да бирају информације како би се представили у најбољем могућем светлу. Важно је да наставник похвали ангажовање ученика и буде спреман да га ученици изненаде начином представљања. На пример, у улози Роберта Шумана, ученик је својевољно изабрао да се представи не као композитор, већ као музички критичар и оснивач првог музичког часописа. Донео је одлуку да ће током часа пратити приче и искуства својих „колега“ и размислити која информација и прича би могла да буде важна и занимљива за његов часопис. Овакав приступ је илустрација да у свакој ситуацији када приказујемо своју каријеру можемо да бирамо информације које делимо и да можемо да се бавимо различитим аспектима у оквиру једне области.

Исходи активности:

Након активности, ученици су:

- у стању да представе сопствене карактеристике у различитим образовним и каријерним ситуацијама;
- да идентификују знање и вештине стечене кроз наставу музичке културе. Други образовни и васпитни исходи:
- да дају своје мишљење о представљању других и о доживљају музике;
- да користе ИКТ алате за самостално истраживање у области музике;
- да поштују правила музичког бонтона;
- да уважавају различитост међу људима, родну равноправност, поштују људска права, облике делања и инклузију;
- у дискусији показују вештину активног слушања, износе свој став заснован на аргументима и комуницирају на конструктиван начин.

Литература:

За ученике:

- Основна уџбеничка литература: Оливера Ђурић и Татјана Николић, Водич кроз музику, уџбеник музичке културе од првог до четвртог разреда гимназије, Доминанта, Београд, 2019.
- Истраживачки рад на Интернету, са саветом да се избегава Wikipedia. Проналажење музике на Youtube платформи.

За наставника:

- Josip Andreis, Historija muzike, Školska knjiga, Zagreb, 1954, I deo i II deo.
- О методологији The Circle Way: <http://www.thecircleway.net/>.

Материјали за рад:**Прилог 1 - Могуће теме за даљу дискусију са ученицима**

Како је хендикеп каријерно успорио Роберта Шумана, а са друге стране допринео развоју Кларине каријере? На који начин је емотивна веза са Жорж Санд (успешна песникиња која се облачила и понашала као мушкарац) каријерно оснажила Фредерика Шопена?

Запажање:

Из праксе се показало да сувисло излагање биографских података једног композитора ученицима не представља ништа ново и интересантно. Они који излажу, одмах по излагању забораве материју, а остали ученици не слушају са циљем да нешто запамте. Током активности „Ја у улози композитора“, часови су постали занимљивији, а ученици су почели да повезују информације и размењују их са својим „колегама“. Такође су почели да размишљају о свом излагању и својој појави током перформанса. С обзиром на то да је оваква пракса трајала по три часа (група А и Б), показала се одрживим и ефикасним моделом – сваки час је био другачији и подједнако продуктиван.

Месецима након активности, ученици се и даље сећају својих информација, а и туђих улога и повезују их са другим градивом.

КАКО ДА ЗНАМ ШТА ЗНАМ?

Светлана Петровић

педагог

Наташа Јанкулоски

наставник економске групе предмета

Техничка школа

Књажевац

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начини за њихово представљање за ученике основних и средњих школа. школа.

Општи циљ активности:

Идентификовање вештина које ученици поседују и вештине за које је потребно да их додатно развију.

Циљна група:

Ученици свих разреда средње школе

Укупно трајање активности:

45 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Ја волим...

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Прилог 2

Опис активности:

Ученици исписују на левој страни папира (Прилог 2), свако за себе, одговоре на питања: шта волиш да радиш већи део времена; шта је то у чему си добар и у чему уживаш. Наставник позива ученике да уколико препознају код себе неку вештину као своју јаку страну, поделе са другима. Овај лист остаје код сваког ученика. Наставник за припрему за час користи Прилог – Материјал за наставнике/водитеље радионице.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Узми шта ти треба

Предвиђено трајање:

10 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Прилог 3

Опис активности:

Водитељ радионице лепо унапред одштампан материјал – Прилог 3 (добро је одштампати у више примерака како би свако од ученика имао прилику да изабере и отцепи по један папирџ са вештином за себе) на неколико места на зиду у учионици. Даје ученицима инструкције да устану и пронађу на папирима вештине које им недостају, а сматрају их важним за свој каријерни развој и да изаберу (отцепе) по једну која им се чини да ће бити најкориснија. Ученици устају и крећу се до материјала где узимају шта им је од вештина потребно, оно што не поседују. Затим водитељ даје инструкцију да се ученици групишу по изабраним вештинама. Ученици потом добијају нови задатак (главни део активности 2).

Назив 2. активности главног дела: _____

Стратегија за развој вештина

Предвиђено трајање:

Око 20 минута

Облик и технике рада:

Групни рад

Опис активности:

Ученици у групама по изабраним вештинама праве план како ће развити вештине које су изабрали. Уколико је више ученика изабрало исту вештину и ако је група већа од 5 онда се ученици деле у више мањих група. Водитељ даје смернице ученицима да размисле на које све начине могу да развију изабрану вештину, којим активностима (додатним образовањем, учешћем у пројектима, програмима, путем интернета и сл.). Уколико је потребно, ученици имају на располагању интернет током ове активности, али акценат је на прилици да самостално промисле и схвате на који се начин и у којим приликама могу развијати одређене вештине и да касније, учешћем у тим активностима освесте њихов утицај на лични раст и развој. Такође, у оквиру плана ученици наводе и због чега су им баш те вештине важне (Прилог 4).

Завршни део: _____

Презентације група

Предвиђено трајање:

10 минута

Облик и технике рада:

Усмено излагање

Опис активности:

Представник сваке групе презентује план развоја вештине и важност развоја баш те вештине. Може да наведе и неке од карактеристика или занимљивости при групној изради плана. Наставник затим сумира радионицу истичући важност познавања и планирања развоја сопствених вештина. У складу са тим наставник предлаже ученицима да напишу једну активност којом ће унапредити неку од вештина коју су препознали да им недостаје. У прилогу бр.2 на другој, десној страни папира, свако за себе.

Исходи активности: _____

Ученици препознају своје јаке стране. Ученици препознају вештине које је потребно да унапреде. Ученици се упознају са процесом планирања развоја сопствених вештина.

Материјали за рад:

Прилог 1: Материјал за наставнике/водитеље радионице

Шта су то вештине?

„Вештина је стечена способност извођења активности које се обављају брзо, прецизно и са лакоћом. Вежбањем се може постићи висок степен успешности, зависно од наследних чинилаца. Постоје различите врсте вештина којима се унапређују наша чула, органи за кретање, али и менталне активности.” Водич за планирање каријере, БОШ – Београдска отворена школа.

Оне активности које волимо да радимо, у којима уживамо и које са лакоћом обављамо можемо препознати као вештине.

Зашто нам је битан развој вештина за каријеру?

Двадесет први век, време индустријског и технолошког развоја, захтева од нас сталне промене и прилагођавања новим задацима и циљевима. Из тог разлога, унапређивање вештина један је од приоритета када је у питању планирање сопствене каријере. Постоје професионалне, које се још називају и функционалне вештине, које подразумевају овладавање одређеним знањима и професионалним способностима за обављање конкретних задатака и засноване су на стручном знању. Друга група су вештина којима ћемо се бавити у овој радионици (Прилог 2 „Узми шта ти треба“) попут организационих, лидерских, вештина комуникације и сл. које су потребне за више различитих професија и професионалних улога (<http://www.razvojkarijere.bg.ac.rs/node/134>). Приликом каријерног развоја увек унапређујемо обе групе ових вештина и важно је да имамо у виду шта нам је у одређеном тренутку потребно.

Однос целоживотног учења и развој каријере?

Вештине се могу стећи и развијати кроз формално образовање (основна, средња школа, факултет), неформално образовање (курсеви, обуке, тренинзи) и кроз информално учење (учење кроз искуство – нпр. током путовања, волонтерским радом, свакодневним активностима и сл.). Прилике за лични раст и развој се налазе на скоро сваком кораку. Уколико смо свесни степена развијености личних вештина и можемо да их препознамо као снаге или слабости, то ћемо лакше знати коју прилику можемо искористити за нова искуства, нова учења и унапређивање личних вештина.

Више о овој теми можете прочитати на:

http://www.bos.rs/rs/uploaded/Publikacije/vodic%20za%20planiranje%20karijere_1.pdf

Погледати кратак видео:

https://www.youtube.com/watch?v=_bZi-34IFxs

Прилог 2 – Ко сам ја

Име _____ Презиме: _____

Разред и одељење: _____ Датум: _____

КО САМ ЈА?

На једној страни одговори на питања:

- Волим да проводим време радећи..?

- Дobar/а сам у ...?

- Код себе прекознајем вештину..?

Сачекај инструкције наставника за даљи рад

УЗМИ ШТА ТИ ТРЕБА

КОМУНИКАЦИЈСКЕ ВЕШТИНЕ	ЈАВНИ НАСТУП	РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА	ОРГАНИЗАЦИОНЕ ВЕШТИНЕ	ДИГИТАЛНЕ ВЕШТИНЕ	ЛИДЕРСКЕ ВЕШТИНЕ
<ul style="list-style-type: none"> - комуникација са поштовањем - пословна комуникација - асертивна комуникација - писана комуникација 	<ul style="list-style-type: none"> - припрема за јавни наступ - савладавање треме - планирање и реализација презентације - трикови и вештине држања пажње 	<ul style="list-style-type: none"> - процена проблема - управљање проблемом - доношење одлука - решавање проблема - праћење резултата 	<ul style="list-style-type: none"> - планирање активности - управљање временом - реализовање задатака уз поштовање рокова - стрес менаџмент 	<ul style="list-style-type: none"> Компјутерска писменост: - програми за обраду текста - програми за рад у табелама - програми за web дизајн - програми за прављење презентација и обраду слика 	<ul style="list-style-type: none"> - доношење одлуке - постављање циљева - мотивисање за рад - преузимање иницијативе - супервизија и евалуација

Прилог 4: План развоја вештина

ПЛАН РАЗВОЈА ВЕШТИНЕ

Написати изабрану вештину

Активности:

Време:

Начин учествовања:

Ко може помоћи?

Важно ми је због:

Са овом вештином
моћи ћу:

„НАПРАВИ КОРАК“ - ТАКМИЧЕЊЕ У ИЗРАДИ БИЗНИС ПЛАНА

Ивана Чворовић Плавшић

наставник економске групе предмета; координатор тима за каријерно вођење и саветовање; координатор практичне наставе

Медицинска школа Чачак и Средња школа „Драгачево“ Гуча

Милена Обрадовић

наставник економске групе предмета; координатор практичне наставе

Средња школа „Драгачево“ Гуча

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начини за њихово представљање за ученике основних и средњих школа.

Општи циљ активности:

Ученици:

- препознају сопствене особине и своје јаке стране, идентификују их као предузетничке и развијају основне вештине предузетништва;
- буду оснажени за самозапошљавање и да се као појединци подстичу да преузимају одговорности за сопствени каријерни развој.
- развију способности за уочавање (препознавање) ресурса у окружењу (конкурентских предности локалне средине, доступних ИКТ алата, финансијске и консултантске подршке привредника и локалне самоуправе) и њихово коришћење за развој пословне идеје;
- стекну вештине тимског рада и комуникације и развију вештине презентације и примењује их у представљању пословне идеје;
- добију повратне информације од окружења и користе их за даљи професионални развој.

Циљна група:

Активност је намењена свим ученицима средњих школа, а циљ је широка укљученост ученика. Кроз активност се ученици из различитих одељења и различитог узраста, из различитих социјалних средина, различитог школског успеха повезују кроз рад на задатку осмишљавања пословне идеје, чиме се симулирају ситуације реалних пословних контаката и тако се повећава кохезија међу ученицима.

Укупно трајање активности:

Активност такмичења траје 315 минута.

Сценарио/опис активности

Уводни део:

Објава задатка за такмичење

Предвиђено трајање:

45 минута

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности (наставници реализатори)

Потребни материјали:

Пројектор, пројекцијско платно, рачунари са интернет конекцијом, мобилни телефони, радни материјал (формулар бизнис плана и текст задатка), папир и оловке.

Опис активности:

Водитељи активности поздрављају учеснике, објашњавају задатак, технику и поступак израде задатка, правила такмичења и временски оквир и рокове завршетка активности. Ученици се разврставају у групе тако што се њихова имена „извлаче из шешира” по кључу да у групама буду заступљени ученици различитих образовних профила и из различитих разреда. У свакој групи може бити до 5 ученика и додељује им се радно место на ком имају доступне рачунаре, интернет конекцију и могу користити сопствене мобилне телефоне. Радна места претходно су обележена бројевима група. Ученици ментори асистирају наставницима реализаторима и координирају распоред ученика на радна места. Свакој групи додељен је по један ученик ментор. На пројекцијском платну исписана је и-мејл адреса и лозинка са које ученици могу да преузму задатак и материјале (када су групе преузеле задатке, наставник мења шифру и исти и-мејл ће се на крају такмичења користити за пријем финалних задатака и за евалуацију пројекта). На наредном слајду задатак се пројектује на платно и налази се ту све време током трајања активности. Ученици добијају задатак да направе презентацију своје бизнис идеје и да попуне форму бизнис плана коришћењем ИКТ алата. Задатак се састоји од упутства за израду датог у телу и-мејла и садржи и два прилога, а то су: форма бизнис плана и документ са текстом задатка. Исти задатак на папиру добија сваки учесник. На слајду је исписан задатак да свака такмичарска група отвори Google налог и и-мејл адресу која ће у називу садржати број групе (препука је да адреса садржи и назив бизнис идеје или да по називу асоцира на бизнис идеју) и коју ће користити за слање завршних радова.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела:

Израда бизнис плана и презентације на основу задатка применом ИКТ алата

Предвиђено трајање:

4 школска часа – 180 минута

Облик и технике рада:

Групни рад на решавању задатка; вршњачка менторска подршка

Потребни материјали:

Рачунари са интернет конекцијом, мобилни телефони, радни материјал (формулар бизнис плана и текст задатка), папир и оловке, пројектор и пројекцијско платно

Опис активности:

Ученици такмичари израђују бизнис план на основу задатака који су креирали локални привредници, представници општинске управе и других јавних институција и наставници реализатори. Израдом бизнис плана ученици би требало да дају решење за унапређење локалне привреде и коришћење локалних сировина, осталих ресурса и конкурентских предности (нпр. додати вредност локалним пољопривредним производима, осмислити локалну туристичку понуду, дати решење за покретање бизниса коришћењем шанси које нуди изградња новог ауто-пута, бизнис решења за заштиту од поплава и сл.) и да идеју осмисле коришћењем расположивих ИКТ алата (рачунара, информација са интернета, доступног бесплатног софтвера за израду презентација). Ученици такмичари прикупљају информације са интернета. Тимови могу користити и екстерне информације, могу користити своје мобилне телефоне, позивати родитеље и пријатеље, користити помоћ ван учионице. На тај начин се симулира реална ситуација у којој компаније користе расположиве ресурсе и информације. Ученици израђују презентације коришћењем бесплатног софтвера (програма инсталираних на школским рачунарима или коришћењем бесплатних онлајн алата) и попуњавају форму бизнис плана. Завршене задатке тимови шаљу са и-мејл адресе коју су претходно отворили (задатак описан у уводном делу). И-мејл мора садржати пратеће писмо које задовољава правила пословне кореспонденције и у прилогу додате презентацију и попуњену шему бизнис плана. Тимови и-мејл шаљу на и-мејл адресу такмичења са ког су на почетку преузели задатак.

Ученици ментори координирају рад тимова, помажу у организацији рада, указују на начине прикупљања информација, могу помоћи у недоумицама у вези са израдом појединих делова бизнис плана, могу сугерисати коришћење ИКТ алата, указују на рокове за завршетак задатка. Ученици ментори посредују између наставника реализатора и тимова. Ученици ментори не сугеришу решења задатка и не предлажу бизнис идеје.

Наставници реализатори обилазе тимове, одговарају на питања ученика такмичара и ученика ментора. Наставници одговорима не би требало да сугеришу решење задатака, већ могу да дају одговоре који могу да појасне захтеве задатка и одговарају на питања у вези структурирања делова бизнис плана, решавају проблеме у вези коришћења ИКТ алата и сл. Наставници воде рачуна о временском оквиру и поштовању рокова за израду задатака и неколико пута током трајања активности указују на време преостало до завршетка активности. Наставници реализатори контролишу пријем и-мејлова које су послали тимови и проглашавају крај такмичења. Наставници реализатори контролишу садржаје задатака и прослеђују их члановима жирија (представници локалних компанија, општинске управе и наставник из школе) који ће радове прегледати и донети прелиминарне закључке.

Назив 2. активности главног дела: _____

Презентација бизнис идеја

Предвиђено трајање:

60 минута

Облик и технике рада:

Групни рад на презентацији бизнис идеја; дискусија; размена мишљења

Опис активности:

Тимови презентују бизнис планове пред жиријем који чине привредници партнери у пројекту, представници локалне самоуправе и наставник из школе. Овај део активности реализује се неколико дана након израде бизнис планова. За то време тимови припремају и разрађују презентацију својих бизнис идеја. Водитељи су два ученика ментора који публици презентују задатак, представљају партнере у пројекту и чланове жирија, и најављују поједине тимове. Остали ученици ментори ангажовани су на пословима мерења времена за излагање, пројекције презентација, асистирања жирију и у осталим пословима организације реализације презентација. Тимови објашњавају своју бизнис идеју уз презентацију која је на пројекцијском платну. Жири испред себе има тимске бизнис планове и закључке које су донели претходним прегледањем ученичких радова. Укупно трајање ове активности је 60 минута, а сваки тим има 3 минута да презентује своју бизнис идеју и жири има 3 минута на располагању да поставља питања ученицима. Трајање ове активности може варирати у зависности од броја група, али не сме прелазити време од 60 минута. Следи пауза од 15 минута – пауза за учеснике и публику, а током које жири доноси одлуку о победницима. Ово време се користи да публика да евалуацију активности путем платформе Менти, попуњавањем евалуационих листова и сл.

*Жири оцењује радове на основу следећих критеријума:

Критеријуми	Оцена (1-10)	Пондер	Пондерисана оцена
1. Квалитет бизнис плана		30%	
2. Иновативност идеје		30%	
3. Квалитет презентације		30%	
4. Тимски дух и сарадња чланова тима		10%	
		Укупна оцена	

Завршни део: _____

Евалуација активности, проглашење победника и затварање такмичења.

Предвиђено трајање:

15+15 минута, време које ће накнадно бити потребно партнерима да попуне евалуационе листове и време за дискусију и анкету са ученицима који су учествовали у такмичењу. Потребни материјали:

Рачунар са приступом интернету, пројектор, пројекцијско платно, евалуациони листови

Опис активности:

Током паузе за учеснике и публику, жири доноси одлуку о победницима. Ово време се користи да публика да евалуацију активности (Менти, попуњавањем евалуационих листова и сл.). Потом следи проглашење победника и затварање такмичења. Представници партнера проглашавају победнике и уручују им робне и новчане награде. Ученици који су водили програм проглашавају такмичење завршеним. Евалуациони листови се достављају партнерима и ученицима који су учествовали у пројекту. Предлози питања за евалуацију дати су у Прилогу 2. Партнери и публика достављају своје одговоре одговарањем у папирној форми или кроз онлајн упитник. Дискусија у групи се заједно са писаном евалуацијом користи у групи учесника такмичења са акцентом на разумевање сопствених вештина и интересовања након такмичења.

Исходи активности:

Након активности ученици знају да користе рачунар и интернет да прикупе информације о тржишту, изворима финансирања, добављачима, маркетинг активностима, начину оснивања компаније и законској регулативи. У стању су да са лакоћом користе доступан софтвер и креирају документа и презентације. Препознају фазе и кораке у оснивању сопственог предузећа. Ученици су у стању да своје окружење препознају као место за каријерни развој, да идентификују шансе, могућности, прилике и ресурсе за креирање посла и извора прихода. Препознају могућности samozapošljavanja у локалној заједници. Ученици су савладали баријеру између послодавца, могућих инвеститора и локалне општинске управе и идентификују их као партнере у развоју пословних шанси. Своје бизнис идеје аргументовано јавно презентују. Оснажени су да јавно наступају и комуницирају изван зоне комфора, а поштујући норме пословне комуникације. Ученици су стекли основне предузетничке компетенције. Исходи код партнера компанија и општинске управе су да ученике препознају као будуће сараднике и покретаче пословних активности. Идентификују школу као партнера у решавању питања миграција, незапослености и оснаживању младих људи за предузетништво.

Материјали за рад:

Прилог 1 - Припремне активности

1. активност: Успостављање контакта са партнерима – локалним компанијама и општинском управом.

Наставници реализатори успостављају контакт са општинском управом и компанијама са локала. Потребно је да наставници – реализатори детаљно упознају партнере у пројекту о циљу и свим детаљима реализације. Партнерима се доставља и-мејл са описом пројекта, договарају се састанци и телефонски разговори. Партнери ће бити ментори и реализатори трибина и радионица за ученике и у том смислу наставници – реализатори договарају термине и начин реализације. Договор се верификује уговорима и споразумима о сарадњи. Партнери обезбеђују новчане и робне награде за ученике - учеснике у пројекту. Наставници заједно са партнерима креирају задатак који је у складу са циљевима активности „Направи корак“.

Важно је имати у виду да овакав низ активности доприноси следећим циљевима школе као институције:

- развој и оснаживање сарадње школе, локалних послодаваца и локалне самоуправе;
- међусобно препознавање привреде и општинске управе као ментора и партнера;
- смањење миграција;
- фокус на коришћењу ИКТ алата, развијању и коришћењу дигиталних компетенција;
- подстицање проактивног размишљања код ученика и њихово укључивање у привредна дешавања;
- оснаживање вршњачке подршке;
- стручно усавршавање наставника, међупредметне компетенције у области предузетништва.

2. активност: Упознавање ученика и наставника са пројектом.

Кроз плакате, објаве на школском сајту, посете часовима реализатори пројекта упознају ученике са начином реализације, током и циљем активности.

3. активност: Радионице о основама финансијске писмености, пословне комуникације и основе коришћења ИКТ алата у пословању.

Радионице о основама финансијске писмености реализују предметни наставници у 3 термина по 45 минута. Ова активност се реализује током часова одељенског старешине, одељенске заједнице, грађанског васпитања или се могу организовати посебни термини у договору са педагогом, одељенским старешинама и предметним наставницима.

4. активност: Радионице за припрему ученика ментора који ће чинити тим за вршњачку подршку – 2 термина по 45 минута.

* У Средњој школи Драгачево пројекат се реализује неколико година уназад и ученици ментори су ученици који су се у претходним годинама реализације пројекта истакли својим лидерством, иницијативом, елоквентношћу и сл. или су показали иницијативу у другим школским активностима.

У Медицинској школи Чачак ученици ментори су ученици који на редовној настави предузетништва показују интересовање и иницијативу и које наставник препознаје као сараднике у пројекту. Наставник их упућује у планирани сценарио радионица које ће држати својим вршњацима, а ученици дају своје предлоге.

5. активност: „Успешни код нас у гостима“, гостовања успешних привредника – 3 термина по 45 минута.

Активност се реализује током једног школског часа у трајању од 45 минута. Више гостовања се реализује у неколико термина током школске године, а пре завршне активности. Успешни привредници у Медицинској школи су били лекари, фармацеути, стоматолози (за наредну годину у току су преговори са Удружењем привредника које може дати широку подршку). У Средњој школи Драгачево трибине држе привредници који су у тој години партнери у пројекту и трибине имају тему директно везану за задатак пројекта. Гости су такође и други привредници који могу бити инспирација ученицима. Трибине су намењене свим ученицима и наставницима.

6. активност: Радионице које реализују ученици ментори – вршњачка подршка – 2 термина по 45 минута.

Ученици ментори упознају ученике са начином и техником реализације централне активности такмичења у изради бизнис планова „Направи корак“ и презентују своје бизнис идеје. Симулира се блиц такмичење тако што се ученици деле у групе и даје им се задатак да методом мождане олује дођу до идеје коју ће представити кроз SWOT матрицу.

7. активност: Такмичење у изради бизнис плана „Направи корак“
Технички и просторни захтеви:

*Средња школа Драгачево, Гуча поседује неколико кабинета опремљених рачунарима и ова активност се реализује у школи. Користе се два информатичка кабинета где су распоређени ученички тимови који израђују бизнис планове током једног дана.

*Медицинска школи Чачак не поседује рачунарску опрему и такмичење није могуће реализовати у школи. Ученици израђују бизнис план код куће током једне недеље која претходи термину презентације. Дефинише се тачан датум и време завршетка активности. Радове ученици шаљу професору који ће даље координирати са партнерима.

Додатне напомене:

Активност је адаптабилна и може се применити и прилагодити различитим групама које могу бити и ван оквира школе, едукацији осетљивих група, образовању одраслих и сл. Погледати кораке у припреми активности у Прилогу1. Пројекат се реализује у две школе и у наставку ће бити објашњено како се активности прилагођавају различитим срединама што може бити пример како се пројекат може реализовати у другим школама или НВО. Сходно карактеристикама ученика, наставног плана и програма, као и културе и климе у школи активност је прилагођена циљној групи на коју се односи. Оно што је заједничко је да се тежи широкој укључености ученика.

Варијације избора ученика:

*У Средњој школи Драгачево која је мешовита школа са образовним профилима: гимназија, финансијски администратор, хемијско технолошки техничар, техничар за заштиту од пожара, бравар заваривач – дуално образовање, укључени су ученици из свих разреда и одељења. Разлог за то је јако хетероген образовни план и програм појединих образовних профила и различито време укључивања ученика у практичну наставу и упознавање са светом рада.

1. варијанта одабира учесника: заинтересовани се пријављују одељењским старешинама; у једном циклусу реализације обухвата популацију од 10% ученика школе.

Плакатима, објавама на школском сајту и посетама часовима реализатори пројекта упознају ученике са начином реализације, током и циљем активности.

Наставници реализатори претходно информишу одељењске старешине о садржини,

теми и циљу пројекта (пројекат се може представити на наставничком већу, одељењским већима и стручним већима).

*У Медицинској школи Чачак активност се реализује са свим ученицима 4. године. У реформисаним смеровима се реализује кроз предмет предузетништво, а у осталим смеровима кроз низ радионица и трибина које спроводи тим за КВиС и тим ученика који реализује радионице вршњачке подршке. Тимови ученика који похађају предмет предузетништво пролазе додатне радионице и оспособљени су за рад са својим вршњацима. Ученици који похађају наставу предмета предузетништво на редовној настави се упознају са концептом пројекта, а остали ученици преко одељењских старешина, гостовања наставника предузетништва и преко флајера у којима је кратко описан пројекат и његови циљеви и исходи.

2. варијанта одабира учесника: у пројекат су укључени сви ученици завршних разреда. Ученицима се даје могућност да се одреде да ли ће пословну идеју разрађивати самостално или у тиму. Селекцију ученичких радова врши жири који чине представници локалне самоуправе, представници привреде, наставник из школе и предметни наставник. Селекција се врши на основу постигнућа тимова или појединаца током целог трајања пројекта. У финалном такмичењу учествује до 10 тимова или појединаца који јавно презентују своје пословне идеје.

(Формални успех ученика није критеријум за учешће ученика у пројекту.)

Прилог 2- Питања за сумирање активности

Питања за публику:

*Публику чине представници удружења привредника, великих компанија са локала, наставници, родитељи учесника, остали ученици, ученици завршног разреда основне школе. Питања на основу којих ће публика евалуирати догађај би требало да буду прилагођена структури публике, да им омогуће да дају мишљење о учесницима догађаја и њиховим предузетничким идејама и о самој активности.

1. Која пословна идеја вам се највише свидела?
2. Који тим је имао најоргиналнију презентацију?
3. Коју бисте пословну идеју издвојили као најиновативнију?
4. Да ли међу учесницима препознајете будуће предузетнике?
5. Колико су пословне идеје изводљиве и да ли се могу реализовати у локалној средини?
6. Како бисте оценили организацију такмичења?
7. Да ли је време трајања такмичења адекватно?

Питања за партнере:

1. Сматрате ли да је ово адекватан начин да се ученици оснаже за самозапошљавање?
2. Да ли су идеје ученика оствариве у пракси?
3. Да ли после учешћа у пројекту препознајете школу као партнера?
4. Сматрате ли да су ученици показали вештине предузетништва?
5. Како бисте оценили организацију пројекта?
6. Да ли међу учесницима пројекта препознајете будуће сараднике?

* Анкета се на и-мејл доставља партнерима у облику Google упитника.

Питања која се могу користити за евалуацију кроз анкету и дискусију са ученицима у пројекту:

1. Да ли вам је учешће у пројекту помогло да препознате код себе вештине предузетништва?
2. Да ли сте кроз учешће у пројекту дошли до информација о могућностима будућег запослења?
3. Да ли су предавања успешних предузетника била корисна и да ли бисте њихова искуства могли користити у будућем послу?
4. Како бисте оценили сарадњу са учесницима у тиму? Да ли сте после овог искуства спремнији за сарадњу и тимски рад?
5. Да ли бисте могли да примените знања о основама финансија, пословне комуникације и основе коришћења ИКТ алата у пословању и планирању будуће каријере?
6. После искуства у пројекту, да ли бисте били спремни да осмислите и реализујете сопствену пословну идеју?
7. Да ли после искуства у пројекту предузетништо видите као своју каријерну могућност?
8. Можете ли да у локалној средини препознате сараднике у планирању будуће каријере?
9. Да ли сте после учешћа у пројекту стекли знања и вештине корисне за започињање сопственог посла (самозапошљавање)?
10. Сматрате ли коментаре жирија релевантним и корисним у вашем будућем послу?

**Анкета се може доставити као Google упитник или штампана на папиру.*

**Листа питања може се допунити и питањима која се односе на процену организације такмичења, предлога за тему будућих пројеката, предлога за додатним активностима који ученицима могу помоћи у планирању каријере.*

ГИМЗА КОД - ПОТРАГА ЗА БЛАГОМ?

Младен Шљивовић
наставник физике
Гимназија
Зајечар

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начини за њихово представљање за ученике основних и средњих школа.

Општи циљ активности:

Циљ ове активности је развој и процена вештина 21. века код ученика средњих и основних школа.

Циљна група:

Активност је организована за ученике свих разреда средње школе, али се уз извесне измене може применити и у старијим разредима основне школе.

Укупно трајање активности:

360 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део:

Припрема

Предвиђено трајање:

120 минута

Облик и технике рада:

Мождана олуја, дијалог

Потребни материјали:

Папир, оловка, рачунар

Опис активности:

Каријерни практичари и остали наставници припремају задатке које ће дати својим ученицима у оквиру ГимЗа Код - потраге за благом. Приликом реализације ми смо се користили листом коју је предложила организација Partnership for 21st Century Learning: <http://www.nea.org/home/34888.htm>. У овој фази, поред задатака, водитељи смишљају и начин на који ће они бити праћени, нпр. проценат тачности, брзина. Пример 1: дат је задатак да се решавањем математичких једначина добије број телефона, па је потребно мерити време потребно за решавање, као и проценат ученика који су успешно решили задатак. Пример 2: ако је дат задатак да ученици направе презентацију о некој личности и јавно је представе, потребно је забележити тешкоће које су ученици имали у јавном наступу, да ли су користили релевантне изворе, употреба слова ћ, ч, ш и слично. Напоменућемо да постоји више листа (https://en.wikipedia.org/wiki/21st_century_skills) вештина 21. века и да организатори игре могу користити ону са којом се највише слажу.

Главни део:

Потрага за благом

Предвиђено трајање:

120 минута

Облик и технике рада:

Групни или индивидуални рад

Потребни материјали:

Листа са задацима, рачунар са приступом интернету

Опис активности:

Игру је могуће организовати на два начина: мерењем времена (најбржи тим побеђује) или бодовањем (сви тимови имају исто време, а побеђује тим који најбоље уради задатке). У прилогу су детаљно описана оба начина, као и дати примери задатака који су постављени пред ученике. Напомињемо да избор задатака зависи од креативности наставника и узраста ученика. Неки задаци се могу решити само

у тачно одређено време, као на пример посета некој невладиној организацији и добијање информација о њиховом раду, презентација о животу неке личности (Бил Гејтс, Илон Маск...) пред жиријем. У осталим задацима ученици могу сами да одреде редослед и на овај начин подстичемо ученике да самостално управљају временом.

Тимови се окупљају пред почетак игре и добијају задатке. Напомена: задатке је могуће доставити и и-мејлом. Ученици решавају задатке, док организатори прате процес игре.

Завршни део:

Анализа резултата

Предвиђено трајање:

120 минута

Опис активности:

Организатори потраге за благом анализирају задатке које су ученици решавали и идентификују оне са којима су ученици имали потешкоћа. На овај начин добијају повратну информацију о потребама њихових ученика и предлажу даље кораке у раду. На пример, ако је задатак био послати и-мејл са презентацијом, а већина ученика није укључила наслов, или је писала без ознака ч, ћ, ш потребно је осмислити нове активности како би се радило на правилима комуникације преко интернета. Важно је да ученици добију повратну информацију о резултатима, како би увидели учињене грешке.

Потребни материјали:

Рачунар са приступом интернету

Исходи активности:

Након активности каријерни практичари добију повратне информације о степену развоја појединих вештина 21. века код ученика. Након активности ученици самопроцењују своје вештине и интересовања. Након активности каријерни практичари планирају даље кораке у развоју КВиС активности у односу на резултате које су ученици постигли.

Материјали за рад:

Прилог 1: Упутство за учеснике

Добродошли на други ГимЗа Код. Овога пута правила су мало промењена. Уместо да добијете један задатак, чије би вас решење водило до следећег, одлучили смо да вам дамо листу задатака. Редослед којим ћете их решавати је у потпуности на вама. Водите рачуна да је за неке задатке дефинисано тачно време када могу бити решени (означени су следећим симболом ○) и то су једини задаци које **МОРАТЕ** да урадите баш у то време. Сви остали задаци су препуштени вашој одлуци и начину на који ћете управљати временом.

Још једна новина је да овог пута **НЕЋЕМО** мерити време, па не морате да журите. Победник неће бити екипа која прва заврши све задатке него екипа која сакупи највећи број бодова. Због тога такмичење траје 24h.

Када прегледамо све ваше задатке објавићемо листу са бодовима. Након тога имаћете прилику да добијете и повратну информацију о свом раду.

Приликом бодовања узећемо у обзир тачност решења, прегледност начина на који сте га представили, као и креативност коју сте показали, а код бодовања фотографија и оригиналност и композицију фотографије.

Неке важне напомене

Решења свих задатака са фотографијама, осим за оне задатке у којима експлицитно пише да се шаљу на и-мејл појединачно, ставићете у **ЈЕДАН ФАЈЛ** (.doc или .docx) и послати на и-мејл пре истека рока, дакле најкасније у среду до 16 часова.

У појединим задацима од вас ће се тражити да решења посебно пошаљете (на пример задатак број 1) и та решења **НЕ МОРАТЕ** да поново шаљете.

Такође у неким задацима (на пример 4, 8. и 15.) ваша решења ће бити одмах преузета.

МОЖЕТЕ ДА ПОДЕЛИТЕ ТИМ ДА БИСТЕ БРЖЕ ИЗВРШИЛИ ЗАДАТКЕ!

Не морају сви чланови тима да учествују у свим активностима (на пример у фотографисању на неким локацијама) и ово **НЕЋЕ** одузимати поене!

Слободно користите интернет и слободно питајте за савете било кога. Једино током 8. и 15. задатака није дозвољено користити интернет.

Срећно.

Прилог 2 - пример задатака за Потрагу за благом: ГимЗа Код

1. Саставити CV за једног члана екипе користећи упутство са <https://poslovi.infostud.com/savet/Kako-napisati-CV-biografiju/34>. Можете користити рачунарску лабораторију у школи или компјутер код куће. Када буде готов, CV послати на и-мејл адресу Водити рачуна о наслову и-мејла и свим правилима кореспонденције путем и-мејла (наслов, текст...)! (15 поена).

2. Сликати се са представницима следећих занимања: адвокат, лекар и економиста. Са сваким од представника обавити кратки разговор и затражити одговоре на следећа питања: потребно школовање за ово занимање; Кратак опис посла; вештина које су неопходне за овај посао. **(15 поена)**

3. Прочитајте пажљиво следећи текст:

Новинар једног дневног листа добио је задатак да напише чланак о изградњи мини-хидроелектране у малом селу Неводим. Уредник му је доделио тај задатак знајући да је новинар пореклом из Неводима. Приликом истраживања и припреме за причу открио је да је дозвола за градњу дата иако је Неводим у оквиру заштићене зоне у којој градња мини-хидроелектрана не би смела бити дозвољена. Такође, инвеститор није урадио студију утицаја изградње мини-хидроелектране на живи свет у околини, а неколико организација заштите животне средине процењује да би то изазвало смањење популације ретке врсте речних ракова који живе у реци која тече кроз Неводим. При доласку у село испоставља се да житељи не желе да се напише прича о томе. Наиме, инвеститор је изградио нови мост и обећао поправку пута у замену за сагласност становника Неводима. Неводим има проблема са проходношћу путева и дешавало се да због пораста нивоа воде буде одсечен од града у пролеће, а стари пут је зими био непроходан па је тако село остајало без приступа граду. Становници криве локалну самоуправу јер ништа није учинила по питању санирања пута. Они не желе никакву причу у медијима јер се плаше да би инвеститор могао да одустане.

Пред новинаром је дилема да ли написати чланак или не. Уколико се одлучи да напише, да ли да изнесе ставове организација за заштиту животне средине, или да изнесе причу из угла житеља Неводима?

У чему је дилема новинара? Представите његове могуће поступке и детаљно образложите њихове последице. Шта би по вама требало да учини новинар и зашто?

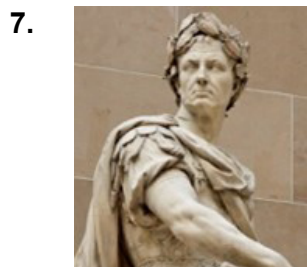
Одговор образложите **ДЕТАЉНО** и у **ПИСАНОЈ** форми доставите га у току сутрашњег дана.

(Задатак је преузет са овогодишњег такмичења из пословне етике у организацији ДМУС) **(20 поена)**

4. Пронађи једну песму Миодрага Павловића и изрецитуј је Јелени Димовић (трудите се да будете изражајни, креативни, несвакидашњи, а посебно ћемо бодовати и оригиналност). ○ трећи и четврти час у среду **(15 поена)**

5.
 -... .. / - / / ... / **(20 поена)**

6. Користећи сајт сазнај више о следећим занимањима: хемичар/ка, правни/а експерт/киња, туристички/а водич/иља. Где се можемо школовати за ова занимања, које су потребне вештине, време потребно да се се дође до те позиције? **(15 поена)**

CODE

english3 Nrmh vyh vphuryh prchpr xslvdwl x jlpqdcmlm cdmhfdm **(15 поена)**

8. ○ 17:00 Учионица број 15, имаћемо контролни из математике. Ко касни -5 поена. Довољан је само један члан екипе. **(21 поена)**

9. уторак 15 до 16 или среда од 9 до 15 (20 поена)

10. *It's selfie time. Make one selfie with at least one member of your team in front of a theater, one in front of any gym and one on a wooden bridge. (15 поена)*

11. Запратите страницу GimZa KViS (Facebook). (5 поена)

12. Преведите следећи текст на српски:

Let's take a look at some future jobs!

Trash Engineer

This may be the oddest future job but it's by far one of the most impactful. Humans produce 2.6 billion pounds of trash annually, and what do we do with it all? Throw it in a landfill.

There is no way this practice is sustainable, so we're going to have to think about something else to do with all of our rubbish.

In comes future you! A world renowned trash engineer who's solving the earth's waste problems one wrapper at a time.

You could turn our rubbish into clean gas! Or figure out a way to make it combine to make it strong enough to construct buildings with! The possibilities are endless but it's up to you to come up with the award winning ideas.

Alternative Energy Consultant

People cannot survive on fossil fuel forever, so alternative energy sources are the only hope. I'm sure you've heard of solar, wind and hydroelectric energy. The question is, which one is right for your home, your community and your city?

This is where an Alternative Energy Consultant comes in. You'll be an expert in all things energy and go from city to city around the world assessing the best sustainable energy source for each place.

Medical Mentor

As machines and robots take over the medical field by diagnosing patients and even performing surgery, a new role in the medical field will emerge:

Medical mentors!

As a medical mentor, you'll be in charge of patients after their appointments, surgeries and other medical procedures. You'll check in on them, make sure they are following their doctor's (or robot's) recommendations and help them break through the negative factors that are impeding them from getting (and staying) healthy. Think of yourself as a nutritionist, therapist, exercise counsellor and friend all rolled into one. (20 поена)

13. Сликајте макар један оглас за посао (10 поена)

14. Према сајту, којих 10 занимања је најтраженије у Србији? (5 поена)

15. 17:00 тест опште културе, учионица број 15. Довољан је само један члан екипе. (10 поена)

СРЕЋНО!

Прилог 3 - Извештај Тима за КВиС о евалуацији првог Гимза Кода

1. Регистрација

Да би се пријавили за такмичење, ученици су морали да попуне формулар који је у себи садржао питања слична оним која се постављају у CV (име, адреса, телефон, мејл, познавање страних језика и сл.) На овај начин били смо у прилици да идентификујемо колико наших ученика нема мејл, или су га записали погрешно. На основу разговора са наставницима информатике закључили смо да већина ученика данас користи друштвене мреже (Facebook, Instagram и сл.) за комуникацију и слање различитих фајлова, те да често и немају и-мејл адресу, не користе је, или су заборавили шифру.

Такође смо били у стању да идентификујемо интересовања ових ученика (страни језици, музика, хобији...), тако да ћемо моћи да планирамо наредне активности.

Закључак:

Од 60 ученика испоставило се да двоје не користи и-мејл адресу, док је двоје ученика дало погрешну адресу. Већина ученика није навело податке о хобијима који су везани за секције у школи, па је потребно ревидирати понуду школе.

2. Превод

На дан такмичења први задатак је ученицима послат и-мејлом тачно у 15:00. Од ученика се очекивало да преведу са енглеског на српски следећи текст о вештинама 21. века.

21st century skills

We have been in the 21st-century for almost 20 years. Technology around us has gone a long way since the beginning of our millennium. Yet, most of our classrooms remain more or less the same as they were at the end of the 20th century. It could be argued that education is still trying to catch up with all the technological achievements. In order to prepare students to successfully deal with the requirements of the 21st century, schools need to help them develop the necessary skills. Many researchers, as well as business leaders, politicians, and educators, are united around the idea that students need 21st-century skills to be successful in today's job market. For big companies, like Microsoft, Intel, and Cisco, the biggest concern is that recent graduates don't have the necessary skills for the jobs of tomorrow.

So what are 21st-century skills?

It is important to note that there is no clear consensus on what skills should be included in the category of 21st-century skills. The term itself represents a list of skills that students need to acquire for work, life and citizenship.

The non-profit organisation Partnership for the 21st-century learning (P21) suggests following:

- *Content knowledge and 21st-century themes;*
- *Learning and innovation skills (better known as the 4C's); (Collaboration, Communication, Critical thinking and Creativity)*
- *Information, media and technology skills;*
- *Life and career skills.*

Other individuals and organisations proposed different list of skills. Even though there are some differences in approaches, some skills are on almost every list, such as:

- *Critical thinking,*
- *Digital literacy, and*
- *Communication.*

Преводите текста требало је донети у школу како би се добио следећи задатак. Сви добијени преводи су задовољили критеријуме.

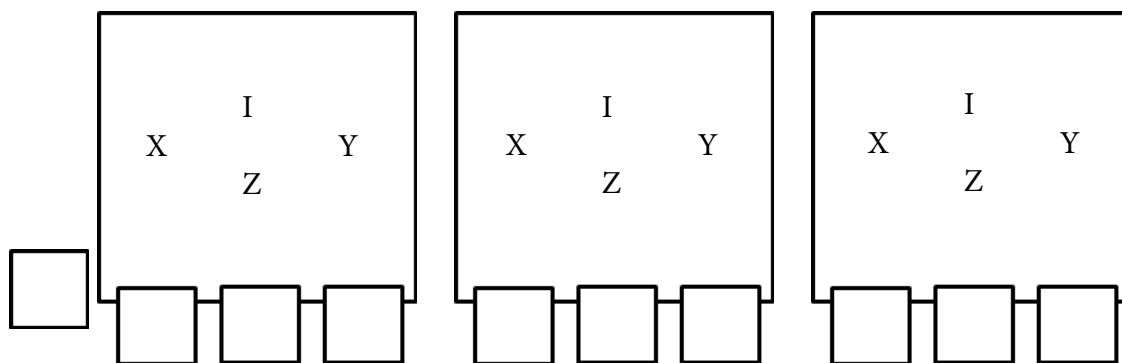
Закључак:

Иако је текст намењен преводу био непознат, ученици су успели да разумеју суштину и пронађу адекватан превод. Истовремено успели смо да пренесемо ученицима поруку о променама које се очекују на будућем тржишту послова и вештинама које ће будући послодавци захтевати од својих радника.

3. Математика

Да би дошли до следеће локације, ученици су морали да реше три различита типа једначина. Решење сваког типа једначина ($x z y$) било је потребно заменити на задати начин, да би се дошло до броја телефона.

SMS GimZa Kod

Решење им је откривало број телефона на који треба да пошаљу поруку да би добили следеће решење.

За сваку групу мерено је време потребно за решавање задатака. Резултати су представљени графички.

Закључак:

Један од тимова није успео да реши проблем. Напоменућемо да је решавање задатка само део проблема. Неколико тимова је решење донело у школу, уместо да пошаљу поруку на добијени број телефона што је довело до повећања времена потребног за решавање задатака. Од 20 тимова само један није решио задатак. У будућим активностима било би пожељно математику свести на ситуације присутне у реалном животу (порез, кредит, логичко размишљање...)

4. Загонетка

Ученицима је послат СМС следеће садржине:

Мач правде и најстарија зграда у Зајечару.

Почетна идеја била је да ученици потраже податке о овоме на интернету или да се распитају код својих родитеља. Први део загонетке је јасно асоцирао на суд, па ипак већина тимова је погрешила зграду. Подаци о Зајечару су често штурни, а извори на интернету непоуздани. Ово је довело до тога да више извора на интернету износи нетачне тврдње о историји Зајечара.

Закључак:

Решавање загонетки спада у домен критичког размишљања. Потребно је осмислити нове активности које би јачале ову особину код ученика. Такође биће потребно организовати радионице које би се тицале провере чињеница и извора нађених на интернету.

5. Хазарски речник

Сваком тиму је дат одломак из Хазарског речника Милорада Павића. У тексту се спомиње сусрет са другим читаоцем у посластичари на градском тргу. Сви тимови који су стигли до овог задатка успешно су решили задатак.

6. Етички проблем

Ученицима је дат следећи етички проблем:

Расположење у Гимназији је испуњено радосним очекивањем. По први пут, након много година, кошаркашки тим је успео да уђе у полуфинале такмичења. Становништво је такође узбуђено и велики број људи планира да присуствује утакмици у суботу и навија за свој тим, који је и фаворит у утакмици која ће одлучити финалисту. Петар, тренер кошаркашког тима, већ годинама прижељкује овакав успех и сада коначно има добар и уигран тим. До утакмице је остало још седам дана и сви озбиљно схватају обавезе. Договор са тимом је да нико не сме да прекрши ниједно правило клуба, укључујући и оно о забрани кашњења на тренинг.

Марко и Милан су два најбоља играча у тиму. Имају позиције у првој петорки, готово су незаменљиви и сви очекују да они донесу победу гимназијском тиму. Договоре се да намерно закасне више од сат времена на тренинг знајући да тренер, ако жели победу, неће моћи да их суспендује.

Петар је бесан. Намерно су прекршили договор. Правила клуба налажу да играчи морају бити суспендовани на недељу дана, али би то значило да неће играти у суботу. Будући да цео тим зависи од њих, Петар је у недоумици шта да ради.

Наша идеја је била да тестирамо начин на који ученици образлажу своје одговоре, будући да тачно решење не постоји.

Закључак:

Већина ученика има потешкоћа са аргументовањем својих ставова. Похвално је што је већина успела да сагледа проблем из оба угла.

7. Болеро

На следећој локацији (након решавања етичког задатка) студентима је пуштена композиција Болеро што је требало да их одведе до следеће локације (паста бар Болеро, поред школе).

Закључак:

Неколико тимова је одмах препознало композицију док је неколико морало да потражи помоћ. Напоњимо да је било дозвољено користити помоћ у овом задатку будући да смо желели да ученике охрабримо и упутимо да буду сналажљивији.

8. Нађи тајну локацију

На последњој локацији ученицима је дат следећи код:

V7XF+QJ

Једноставна претрага на интернету не би довела ученике до резултата. За решење овог задатка било је потребно користити Google maps апликацију, будући да је ово адресни код Гимназије Зајечар.

Закључак:

Од пет тимова који су најбрже стигли до последњег задатка два тима су успешно закључила како решити код. Сматрамо да би било добро радити на дигиталним компетенцијама наших ученика, а нарочито правилном и безбедном коришћењу различитих апликација.

Прилог 4 - Извештај Тима за КВиС о евалуацији другог ГимЗа Кода

1. Саставити CV за једног члана екипе користећи упутство са сајта . Можете користити рачунарску лабораторију у школи или компјутер код куће. Када буде готов, CV послати на мејл адресу . Водити рачуна о наслову и-мејла и свим правилима кореспонденције путем и-мејла (наслов, текст...)! **(15 поена)**.

Закључак:

Показује се да већина ученика не уме да напише CV. Потребно је радити на овоме, организовати радионице, обратити се Националној служби за запошљавање и људима које врше обуку.

2. Сликати се са представницима следећих занимања: адвокат, лекар и економиста. Са сваким од представника обавити кратки разговор и затражити одговоре на следећа питања: потребно школовање за ово занимање, кратак опис посла, вештине које су неопходне за овај посао. **(15 поена)**

Закључак:

Задатак је успешно решен од стране свих екипа које су учествовале (десет екипа са по три члана). Главни циљ овог задатка је био и промоција активности у локалној заједници. Желели смо да наши ученици остваре директне контакте са представницима различитих занимања, поразговарају са њима и у томе смо успели.

3. Прочитајте пажљиво следећи текст:

Новинар једног дневног листа добио је задатак да напише чланак о изградњи мини-хидроелектране у малом селу Неводим. Уредник му је доделио тај задатак знајући да је новинар пореклом из Неводима. Приликом истраживања и припреме за причу открио је да је дозвола за градњу дата иако је Неводим у оквиру заштићене зоне у којој градња мини-хидроелектрана не би смела бити дозвољена. Такође, инвеститор није урадио студију утицаја изградње мини-хидроелектране на живи свет у околини, а неколико организација заштите животне средине процењује да би то изазвало смањење популације ретке врсте речних ракова који живе у реци која тече кроз Неводим. При доласку у село испоставља се да житељи не желе да се напише прича о томе. Наиме, инвеститор је изградио нови мост и обећао поправку пута у замену за сагласност становника Неводима. Неводим има проблема са проходношћу путева и дешавало се да због пораста нивоа воде буде одсечен од града у пролеће, а стари пут је зими био непроходан па је тако село остајало без приступа граду. Становници криве локалну самоуправу јер ништа није учинила по питању санирања пута. Они не желе никакву причу у медијима јер се плаше да би инвеститор могао да одустане

Пред новинаром је дилема да ли написати чланак или не? Уколико се одлучи да напише да ли да изнесе ставове организација за заштиту животне средине, или да изнесе причу из угла житеља Неводима?

У чему је дилема новинара? Представите његове могуће поступке и детаљно образложите њихове последице. Шта би по вама требао да учини новинар и зашто?

Одговор образложите **ДЕТАЉНО** и у **ПИСАНОЈ** форми доставите га у току сутрашњег дана.

(Задатак је преузет са овогодишњег такмичења из пословне етике у организацији ДМуС) **(20 поена)**

Закључак:

Још једном се показало да већина ученика има потешкоћа са аргументовањем својих ставова. Најчешће су понављали прочитано у тексту, не наводећи последице и не

сагледавајући ширу слику. Потребно је организовати дебатни клуб, или неку другу активност, управо са циљем јачања комуникацијских вештина.

4. Пронађи једну песму Миодрага Павловића и изрецитуј је Јелени Димовић (Трудите се да будете изражајни, креативни, несвакидашњи, а посебно ћемо бодовати и оригиналност). ○ трећи и четврти час у среду (15 поена)

Закључак:

Овај задатак је морао да буду решен у тачно одређено време. Убацавањем оваквих задатака желели смо да ученицима укажемо на значај управљања временом. Они су само морали да одреде које задатке ће урадити пре, а које касније, којим редоследом, а како би успели да заврше целу листу у року од 24 сата.

5.

-... .. - - - - - / - . - . - - - . - - - . - - - - - / - - - - - / - / ... - . - - - - - - - - - (20 поена)

Закључак:

Морзеова азбука је лако препознатљива. Знали смо да ће ово бити лак задатак. Идеја овог задатка је била да покажемо ученицима значај управљања временом. Споменик „Вешала” се налази недалеко од града, ГимЗа Код је почео у 15 часова, а требало је извршити и друге задатке. Да би успешно решили овај задатак и оставили времена за остале, ученици су морали да направе распоред којим ће решавати задатке.

6. Користећи сајт сазнај више о следећим занимањима: хемичар/ка, правни/а експерт/киња, туристички/а водич/иља; где се можемо школовати за ова занимања, које су потребне вештине, време потребно да се се дође до те позиције. (15 поена)

Закључак:

Задатак је успешно решен од стране свих екипа. Идеја овог задатка је и била само да ученицима представимо један користан алат.

7.

CODE

english3 Nrmh vyh vphuryh prchpr xslvdwl x jlpqdcmlm cdmhfdv (15 поена)

Закључак:

Цезаров код је једна од најпознатијих (и најједноставнијих) шифри. Ученици нису имали проблема у решавању овог задатка.

8. ○ 17:00 Учионица број 15, имаћемо контролни из математике. Ко касни -5 поена. Довољан је само један члан екипе. (21 поена)

Животни проблеми на часу математике

1. Бензин кошта 150,9 динара. Прво је поскупео 2%, а затим још 6%. Колико кошта 10 литара бензина после оба поскупљења?

2. Паковање чаша кошта 250 динара. Власник продавнице је снизио цену за 20%. За колико процената треба повећати цену да би била иста као пре снижења?

3. Шљиве при сушењу губе 64% своје масе. Колико је свежих шљива потребно за 24,4 кг сувих шљива?
4. Када је бициклиста прешао две трећине пута пукла му је гума. Остатак пута је ишао пешице и потрошио 2 пута више времена него возећи бицикл. Колико пута се брже кретао бициклом него пешице?
5. Свеска је купљена за 100 динара и још трећину цене свеске. Колико кошта свеска?
6. Отац је од сина старији 3 пута, а син од ћерке 3 пута. Колико година има отац, ако збир његових и ћеркиних година износи 50.

Откриј шифру која је потребна да откључа браву

6	8	2	Један број тачан и на месту је
6	1	4	Један број тачан и није на месту
2	0	6	Два броја тачна и нису на месту
7	3	8	Нема тачних бројева
8	7	0	Један број тачан и није на месту

Закључак:

Ако изузмемо ситније грешке у рачуну већина ученика је решила задатке. Предложено је да следећег пута овај тест буде замењен тестом на коме би ученици рачунали своју зараду и добитке након месец дана рада, одређивали који кредит је повољнији...

уторак 15 до 16 или среда од 9 до 15 (20 поена)

Закључак:

За разлику од колега, ученици су одмах препознали QR код. Наша идеја је била да ученицима представимо простор за Помак, који се у Зајечару налази у просторијама Тимочког Омладинског Центра. Простор за Помак је уједно и одлична прилика за све младе који покрећу свој посао и верујемо да ће ова информација добро доћи једног дана неком од наших ученика.

10. *It's selfie time. Make one selfie with at least one member of your team in front of theater, one in front of any gym and one on a wooden bridge. (15 поена)*

Закључак:

Задатак је ту само да би дао динамику игри и натерао ученике да се крећу по граду. Било је занимљиво видети колико њих ће пронаћи алтернативна решења за дрвени мост (будући да имамо и неколико минијатурих у граду, које често и не запазимо).

11. Запратите страницу *GimZa KViS (Facebook)*. (5 поена)

Закључак:

На овој страници наш тим објављује линкове до различитих активности, блогова, савета и сл.

12. Преведите следећи текст на српски:

Let's take a look at some future jobs!

Trash Engineer

This may be the oddest future job but it's by far one of the most impactful. Humans produce 2.6 billion pounds of trash annually, and what do we do with it all? Throw it in a landfill.

There is no way this practice is sustainable, so we're going to have to think about something else to do with all of our rubbish.

In comes future you! A world renowned trash engineer who's solving the earth's waste problems one wrapper at a time.

You could turn our rubbish into clean gas! Or figure out a way to make it combine to make it strong enough to construct buildings with! The possibilities are endless but it's up to you to come up with the award winning ideas.

Alternative Energy Consultant

People cannot survive on fossil fuel forever, so alternative energy sources are the only hope. I'm sure you've heard of solar, wind and hydroelectric energy. The question is, which one is right for your home, your community and your city?

This is where an Alternative Energy Consultant comes in. You'll be an expert in all things energy and go from city to city around the world assessing the best sustainable energy source for each place.

Medical Mentor

As machines and robots take over the medical field by diagnosing patients and even performing surgery, a new role in the medical field will emerge:

Medical mentors!

As a medical mentor, you'll be in charge of patients after their appointments, surgeries and other medical procedures. You'll check in on them, make sure they are following their doctor's (or robot's) recommendations and help them break through the negative factors that are impeding them from getting (and staying) healthy. Think of yourself as a nutritionist, therapist, exercise counsellor and friend all rolled into one. (20 поена)

Закључак:

Кроз превод желели смо да ученицима представимо нека предвиђања за послове будућности, али и тестирамо њихово знање језика. Сви преводи били су на високом нивоу.

13. Сликајте макар један оглас за посао (10 поена)

Закључак:

Већина ученика се определила за огласе на улици. Ипак један тим је послао слику екрана са вебсајта за тражење послова.

14. Према сајту инфостуд којих 10 занимања је најтраженије у Србији? (5 поена)

Закључак:

Још један задатак са којим наши ученици нису имали проблема.

15. ○ 17:00 тест опште културе, учионица број 15. Довољан је само један члан екипе. (10 поена)

Закључак:

Питања на тесту опште културе имала су више за циљ да забаве ученике него да их озбиљно тестирају (пример питања: Која животиња је на грбу куће Хафлпаф?). Овај квиз се одржавао у исто време кад и математика и захтевао је од ученика да изаберу своје представнике. Ученици су дакле морали да донесу одлуку ком члану тима лежи који задатак и на тај начин изврше расподелу послова унутар тима.

ВИДИШ МЕ - ВИДИМ СЕ?

Светлана Петровић

педагог

Наташа Јанкулоски

наставник економске групе предмета

Техничка школа

Књажевац

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начини за њихово представљање за ученике основних и средњих школа.

Општи циљ активности:

Подстицање учесника за боље разумевање себе и својих јаких страна, сагледавање себе из перспективе других. Значај вештине презентовања себе. Јачање самопоуздања и усмеравање на лични развој.

Циљна група:

Ова радионица је намењена ученицима завршних разреда средње школе.

Напомена: Добро је да има што више учесника како би активност била занимљивија и сврсисходна (20-30 учесника).

Укупно трајање активности:

50 минута

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

MentiMe

Предвиђено трајање:

10 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад у web алату

Опис активности:

Ученици пишу три особине које их најбоље описују.

Потребни материјали:

Пројектор, Menti презентација

Начин рада:

Водитељ радионице задаје учесницима задатак и инструкцију да се пријаве на унапред припремљен Menti алат (– пратити кораке за припрему презентације за ову активност на сајту) и одговоре тако што ће написати по 3 особине које их најбоље описују. Одговори се могу видети на пројектору у учионици. Прокоментарисати оне који се понављају. Алтернатива овој активности (услед техничких или других ограничења) може бити да учесници наводе усмено 3 особине које их најбоље описују, а да водитељ бележи на табли и убраја и оне које се понављају.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Видиш ме...

Предвиђено трајање:

30 минута

Облик и технике рада:

Групни рад

Опис активности:

Подела у мање групе по 3 учесника. Идентификовати у свакој групи особе X, Y, Z.

Задатак:

Свако се у својој групи представља како види себе у професионалном смислу након образовног циклуса (целокупног, укључујући и наставак након средње школе), које су области личног интересовања, у којим областима су добри и сл, детаљније можете погледати у Прилогу за ученике. Након тога двоје из групе кажу сваком од чланова како га они виде у професионалном смислу, у којој професији или на ком радном месту. Када се заврши размена мишљења на нивоу сваке матичне групе (а та активност траје 10 минута), особа X из сваке групе креће се до следеће групе у смеру супротном од кретања казаљке на сату и по истом принципу се кратко представља, а затим добија мишљење

друге две особе из нове групе. Након 10 минута иде следећа промена – особе Y се крећу до следеће групе у смеру кретања казальке на сату и исти принцип активности. И ова активност траје 10 минута.

Назив 2. активности главног дела: _____

2

Professional matching

Предвиђено трајање:

5 минута

Опис активности:

Ко жели, може да прокоментарише колико се лично и мишљење других о виђењу себе у професионалном смислу поклапа или не. Водитељ сумира и наглашава поруку активности (видети у Прилогу за наставнике).

Потребни материјали:

Прилог – материјал за наставнике

Завршни део: _____

Евалуација

Предвиђено трајање:

5 минута

Опис активности:

Утисак о радионици у једној речи. Учесници редом описују свој утисак о радионици једном речју.

Исходи активности: _____

Учесници активности препознају своје јаке стране и приоритетне области за даљи лични и професионални развој. Учесници разумеју значај процене сопствених карактеристика у смислу знања, вештина, ставова, способности за професионални развој.

Материјали за рад:**Прилог за наставнике****Општа напомена:**

Због комплексности активности у овој радионици важно је да се поштује планирано време. У главном делу часа, код активности „Видиш ме...“, секвенца рада у групи је 10 минута и када то време истекне, наставник прекида рад и даје инструкцију за промену чланова групе.

Уколико у одељењу влада лоша клима, водитељ радионице на почетку доноси правила рада на радионици. Може да укључи и учеснике у доношење заједничких правила и исписује их на флипчарт папиру и качи на видно место. Једно од правила треба да буде да се учесници у групи међусобно уважавају и да нема увредљивих коментара. Уколико се деси да се неко не придржава правила, онда стално подсећати и враћати на иста.

Уколико се ученици не познају, добро је да водитељ радионице након поделе учесника у мале групе, давања инструкције за групни рад и дефинисања правила рада обилази групе и даје додатна упутства и појашњења. У овом случају учесници радионице могу да се ослоне на утисак који је члан групе оставио представљањем себе и својих интересовања. Клима током радионице треба да је афирмативна и мотивишућа.

Сумирање/порука радионице: Водитељ појашњава да је важно на који начин представљамо себе и какав утисак остављамо за кратко време. Такође, важно је да знамо да постоји и подељена одговорност између нас који себе представљамо и онога ко је са друге стране – како нас чује, кроз какве „филтере“ пролазе информације које пружамо, присуство бројних унутрашњих и спољашњих фактора у одређеном тренутку и сл. Водитељ наглашава учесницима да добијене информације од стране чланова групе могу даље да користе за унапређивање вештина презентовања себе у професионалном смислу, ова вештина се вежба. Неке од информација које смо чули су нам се свиделе, неке нису. Треба проценити шта нам је од тога што смо чули било важно, а шта није битно. Процена од стране чланова групе у смислу информација које учесници добијају не мора да значи развој каријере у том смеру, већ може да се користи као критички осврт на начине личног представљања и околности. Нагласити ученицима да буду отворени и за нове информације – уколико добијемо сличну или исту информацију са различитих страна, од више чланова различитих група, то може да буде важан податак и треба обратити пажњу на њега. Такође, то како нас други виде може да послужи као идеја о којој вреди размислити.

Евалуација радионице:

учесници редом у једној речи описују свој утисак са радионице.

Прилог за ученике

Питања за групни рад:

1. Како видим себе у професионалном смислу након образовног циклуса (целокупног, укључујући и наставак након средње школе)?
2. Које су области мог личног интересовања (хоби)?
3. Добар/а сам у _____ (обављање неког задатка, креативност, таленат за..., и сл.).

ВИДИШ МЕ - ВИДИМ СЕ ЗА ПОЛАЗНИКЕ ФООО

Светлана Петровић

педагог

Наташа Јанкуловић

наставник економске групе предмета

Техничка школа

Књажевац

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код запослених одраслих

Општи циљ активности:

Подстицање учесника за боље разумевање себе и својих јаких страна, сагледавање себе кроз перспективу угла других. Јачање самопоуздања и усмеравање на лични развој.

Циљна група:

Полазници ФООО – Функционално основно образовање одраслих

Укупно трајање активности:

90 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

3 особине

Предвиђено трајање:

15 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Табла/фличарт папир, маркери

Опис активности:

Водитељ радионице даје инструкцију полазницима да наведу 3 личне особине које су карактеристичне за њих. Водитељ може започети круг учествовањем у овој активности. Водитељ бележи на табли или великом флипчарт папиру и означава оне особине које се понављају.

Главни део: _____

Видиш ме

Предвиђено трајање:

60 мин.

Облик и технике рада:

Групни рад

Потребни материјали:

Прилог 1

Опис активности:

Подела у мање групе по 3 учесника. Идентификовати у свакој групи особе X, Y, Z. Задатак: Водитељ дели полазницима материјал за полазнике и даје инструкцију да се у оквиру своје групе представе и одговоре на питања из прилога за полазнике. Након тога двоје из групе кажу сваком од чланова како га они виде у професионалном смислу, у којој професији или на ком радном месту. Када се заврши размена мишљења на нивоу сваке матичне групе (а та активност траје 20 минута) особа X из сваке групе креће се до следеће групе у смеру супротном од кретања казаљке на сату и по истом принципу се кратко представља, а затим добија мишљење друге две особе из нове групе. Након 20 минута иде следећа промена – особе Y се крећу до следеће групе у смеру кретања казаљке на сату и исти принцип активности. И ова активност траје 20 минута, дакле целокупна активност има три циклуса од 20 минута.

Завршни део: _____

Сумирање и евалуација

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Дијалог

Потребни материјали:

Прилог 2

Опис активности:

Водитељ активности сумира групни рад и ставља акценат на начин личног презентовања и представљања својих личних и професионалних вештина. Детаљније упутство дато је у прилогу за водитеље.

Исходи активности: _____

Учесници активности препознају своје јаке стране и приоритетне области за даљи лични и професионални развој. Идентификују знања и вештине стечене кроз образовање и радно искуство. Учесници разумеју значај процене сопствених карактеристика у смислу знања, вештина, ставова, способности за професионални развој.

Материјали за рад:**Прилог 1 - за полазнике****Питања за групни рад:**

1. Опишите своје досадашње радно искуство (у оквиру запослења или повремених и привремених послова, волонтирање и сл.);
2. Које су то области у којима сте се опробали и за које сматрате да вам добро иду?

Прилог 2 - за водитеље радионице

Функционално основно образовање одраслих представља другу шансу одраслима који нису завршили циклус основног образовања. По одређеном Плану и Програму полазници се образују у школама како би стекли функционална знања и диплому школе. Област каријерног вођења и саветовања за полазнике ФООО је такође важан сегмент у стицању функционалних знања и вештина из ове области, те је ова радионица намењена управо полазницима овог програма. Јачање личних вештина у овој радионици попут вештина презентовања себе, јавни наступ, комуникацијске вештине може допринети јачању самопоуздања код полазника. Повратне информације које полазници овом радионицом добијају могу да утичу на препознавање потребе за унапређивањем неких од личних вештина, на мотивацију за даљи развој у смислу каријере.

Ова радионица може да се реализује и у оквиру часова предмета Основне животне вештине, српски језик или предузетништво.

Важно је водити рачуна о трајању активности у оквиру радионице. Након истека предвиђеног времена за активност водитељ прекида активност и усмерава полазнике на следећу. Водитељ истиче да је доступан за консултације и додатна упутства и појашњења полазницима током радионице уколико је потребно.

Поруке за полазнике након главне активности: начин на који представљамо себе доста утиче на то како нас други виде и доживљавају, али и вештина слушања других којима се представљамо такође има утицај на то како ће нас нека страна чути, филтрирати информације и створити представу о нама. Зато је важно да информације које добијемо од стране учесника у радионици искористимо као прилику за сагледавање нивоа развијености вештине представљања себе и вежбање приказивања својих вештина, што даље може помоћи при тражењу посла, разговора са послодавцима и др.

ПРЕПОЗНАЈ СВОЈЕ ЈАКЕ СТРАНЕ

Ружица Маџаревић
Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области самопроцене личних карактеристика и начина за њихово представљање за ученике основних и средњих школа

Општи циљ активности:

Циљ активности је да ученици опишу своје вештине, радне навике, особине и интересовања и како да их повежу са различитим занимањима, радним местима и студијским програмима.

Циљна група:

Ученици завршних разреда средње школе

Укупно трајање активности:

70 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део:

Шта је каријера?

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности, индивидуални рад

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима концепт модерне каријере наглашавајући да током живота доносимо различите одлуке о томе шта је наш наредни корак у каријерном развоју. Крај основне школе је један од првих таквих тренутака, а сада су пред другим значајним раскршћем. Наставник именује ученицима кораке: упознавање себе, упознавање света рада, информисање о образовним могућностима, разматрање опција и доношење одлука и припрема. Наставник наглашава како је то сложен процес у коме се кораци преплићу и не морају да линеарно следе један други. Наглашава да је важно да имамо увид на ком смо кораку и да у томе може да нам помогне да своје идеје и размишљања запишемо па позива ученике да утиске са радионице бележе на Радном листу (Прилог 1) који им подели на почетку рада. Објашњава ученицима да ће се фокус радионице бити на кораку упознавање себе и везе личних одлика са светом рада.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела:

Моји успеси

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и индивидуални рад (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник објашњава појмове особина, вештина и знања. Наглашава значај континуираног усавршавања. Образлаже ученицима да у различитим животним ситуацијама можемо да препознамо своје одлике и даје ученицима задатак да у наредних пет минута напишу све ситуације које сматрају својим успехом. Наводи да то не морају да буду ситуације везане за школу, нпр. успех на такмичењу, поправљена оцена већ и нешто што је везано за слободно време попут успеха у спорту, учења страног језика, истрајавања у неком хобију. Наставник додатно мотивише ученике да дефинишу успех у складу са својим критеријумима.

Назив 2. активности главног дела: _____**Моје снаге****Предвиђено трајање:**

25 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и рад у пару (попуњавање Радног листа)

Опис активности:

Наставник распоређује ученике у парове. Једна опција је да се ученици самостално распореде у парове, друга је насумичним избором, нпр. разбројавањем. Истаћи ученицима да је важно да буду сарадљиви и да поштују мишљења и описе других. Наставник прати рад у групи и по потреби интервенише уколико примети да неко има негативне коментаре и омаловажава успех особе у пару. Након расподеле у парове наставник даје задатак ученицима: Једна особа има 5 мин. да изабере један успех и опише начин на који је успех постигла (описује шта је радила и која је знања показала и стекла том приликом). За то време друга особа у пару бележи шта је све приметила од особина и знања. Након истека 5 мин, особа која је слушала издваја шта је приметила и у заједничком разговору особа која је излагала дефинише своје снаге. Након тога улоге се замене.

Назив 3. активности главног дела: _____**Мотивација и интересовања****Предвиђено трајање:**

25 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и рад у пару (попуњавање Радног листа)

Опис активности:

Наставник након сумирања претходне активности уводи појам мотивације, као један од аспеката који им је био важан за постизање успеха код изабране активности. Позива ученике да индивидуално напишу за себе шта их је мотивисало да постигну претходни успех: даје ученицима 5 минута да напишу зашто им је било важно да постигну изабрани успех. Објашњава ученицима да имамо различите типове мотивације: услед неких интересовања, спољне награде, различитих вредности које су нам важне. Објашњава ученицима значај професионалних интересовања, као један од фактора који нас мотивише и истиче како можемо да имамо више различитих интересовања која се могу мењати временом. Позива ученике да у радном листу напишу листу сопствених интересовања и упућује их на сајт „Водич за основце“ као један од прегледа области интересовања и даје ученицима 5 минута да наведу неку област која их занима. Наставник наставља објашњавајући да у оквиру једне области интересовања може да буде више различитих занимања од којих свако има неке посебне захтеве у погледу вештина. Задаје задатак ученицима да пратећи питања у Радном листу ураде задатак анализе интересовања. Позива некога од ученика да каже свој пример како би демонстрирао анализу интересовања описану у Радном листу.

Завршни део: _____**Сумирање и евалуација активности****Предвиђено трајање:**

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Самолепљиви папирићи

Опис активности:

Наставник позива ученике да самостално у наредном периоду анализирају своја интересовања и дефинишу занимања о којима би желели да сазнају више. Позива их да погледају своје белешке, да поставе питања уколико их имају у завршном делу. Мотивише ученике да допуњавају свој радни лист и сазнају о интересовањима и односу својих особина и интересовања. Ученици евалуирају радионицу тако што на самолепљивом папирићу напишу шта им се допало и шта им се није допало у току рада и на излазу залепе папирић на табли.

Исходи активности: _____

Ученици препознају своје особине, радне навике, вештине и интересовања. Ученици су упознати са основним принципима поклапања интересовања, особина и вештина и захтева занимања. Ученици уочавају везу између својих особина и интересовања и занимања и подстиче се позитиван однос према целоживотном учењу.

Литература:

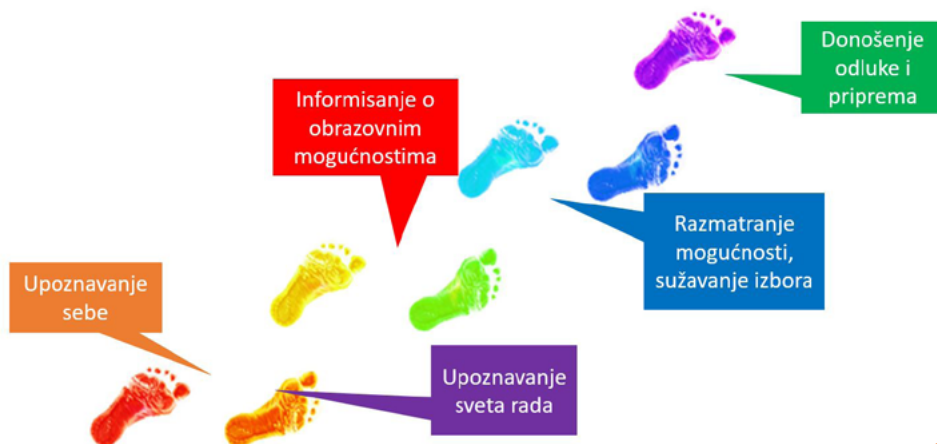
Amundson, N.E. (2010). *Metaphor Making: Your career, your life, your way*. Ergon communication, USA

Материјали за рад:

Прилог 1 – Радни лист за ученике

Када одлучујемо чиме ћемо се бавити пролазимо кроз низ корака. Један од начина да разумемо процес јесте да се осврнемо на неке кључне тачке: упознавање себе, упознавање света рада и образовања, информисање о образовним могућностима и формулисање опција, што је представљено на слици бр.1.

СЛИКА 1

И док слика приказује један низ корака, један за другим, важно је да имамо на уму да некада доношење одлуке подразумева да се враћамо неки корак назад, померемо се у страну или неке кораке прескочимо, при чему онда наши кораци могу пре да личе на кораке приказане на слици бр. 2.

СЛИКА 2

Како бисмо се лакше снашли у процесу одлучивања, важно је да запишемо своја размишљања и запажања јер нам то помаже да нешто важно не заборавимо и/или превидимо.

Зашто вам је претходно наведени успех био важан? Шта вас је мотивисало да га постигните?

Области интересовања

Наведите све области које вас интересују. Погледајте на сајту Водич за основце да ли постоје још неке области које би вам биле интересантне. Зашто вас занимају?

Анализа интересовања

Размислите о одговорима на ова питања:

- Које све вештине и навике је пожељно да има неко ко жели да ради у овим областима?
- Колико је поклапање између мојих снага и онога што се тражи у овој области?
- Да ли постоје неке области којима бих волео/ла да се бавим само у слободно време?
- Да ли постоји област која ме занима, а коју мало познајем?
- Која занимања све постоје у областима које ме занимају?

Занимања о којима желим да сазнам више информација су:

РАДИОНИЦА ЗА САМОПРОЦЕНУ СПОСОБНОСТИ И ВЕШТИНА НЕОПХОДНИХ ЗА ЗАНИМАЊЕ КУВАР

Снежана Васић

дипломирани психолог, стручни сарадник

Основна школа „Милан Ракић”

Мионица

Александар Павловић

професор куварства са практичном наставом

Катарина Чарапић

директор

Средња школа

Мионица

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области тражења и процене информација о свету рада и образовања за ученике основних и средњих школа

Општи циљ активности:

Циљ ове активности је упознавање ученика са занимањем кувар/посластичар и самопроцена личних способности и вештина ученика кроз практични рад-припрему здравих посластица.

Циљна група:

Ученици 8. разреда основне школе

Укупно трајање активности:

120 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

„Реч, слика, мирис, укус”

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Подела ученика на групе, подела материјала за рад, презентација водитеља активности

Потребни материјали:

Хигијенске рукавице, радни столови, столице

Опис активности:

Ученици и ученице осмог разреда подељени су у групе, дат им је задатак да оперу руке и ставе хигијенске рукавице. Професор куварства информисе ученике о занимању кувар, о позитивним и негативним странама овог посла, о условима рада, начину уписа, трајању школовања (Прилог 1 – Опис занимања кувар).

Професор носи униформу за куваре, а ту су присутни и ученици средње школе, такође обучени у своје радне униформе. На тај начин се и визуелно приказује осмацима како би изгледала њихова радна одећа.

Док се професор куварства припрема за главну активност, стручни сарадник-психолог преузима вођење радионице. Психолог започиње дискусију са ученицима на тему кључних компетенција за ово занимање. Говори о томе која су то знања, вештине и способности потребне за ово занимање. Ученици, уз помоћ психолога, излиставају најважније особине личности куvara, као што су: одговорност, смиреност, стрпљење, сарадња, прилагодљивост, флексибилност, издржљивост, одлучност... Закључујемо да је јако важно да су добро развијена сва чула (посебно мириса, укуса, вида, додира), да је развијена фина моторика, да особа има добру координацију покрета, да је способна да извршава више радњи у исто време, да обраћа пажњу на детаље и да је спремна да стално усавршава различите технике и вештине овог заната. На овај начин правимо профил пожељних особина и способности једног куvara, ученици попуњавају Радни лист 2.

Водитељ наглашава ученицима да чувају свој радни лист јер ће у завршном делу радионице на основу овог профила и излистаних особина и способности направити свој аутопортрет и упоредити га са пожељним особинама и способностима куvara. Затим професор куварства ученицима представља намирнице које ће користити у току радионице, говори о њиховој нутритивној вредности и њиховој употреби у куварству и посластичарству. Такође, скреће пажњу ученицима на важност здравих намирница, одговорног односа према здрављу и штетности комерцијалних слаткиша.

Главни део: _____

Здрави, моћни, моћни слаткиши

Предвиђено трајање:

60 мин.

Облик и технике рада:

Групни и индивидуални рад са материјалима

Потребни материјали:

Хигијенске рукавице, посуде са састојцима (ораси, бадеми, лешници, брусница, кокос, урме, суве смокве, суве кајсије, суво грожђе, овсене пахуљице, сусам, какао, црна чоколада, поморанџа...), ренде, цедиљка за сок од поморанџе

Опис активности:

Водитељ ученике позива да погледају како изгледају, ког су облика, боје, укуса припремљени састојци за рад. Ученици пробају одређене састојке, проширују своја знања о тим састојцима, њиховом пореклу, начину узгајања. На овај начин раде самопроцену осетљивости својих чула.

Затим водитељ говори ученицима како куvari у току школовања уче да припремају топла и хладна јела. Врше избор и припрему намирница, одређују начин припремања (кување, печење, пржење и друго), као и сервирање јела. Основна порука је: када сте кувар, учите о намирницама како бисте направили најбољу комбинацију укуса и хранљивих вредности. Водитељ затим задаје задатак ученицима да на нивоу групе одаберу своју комбинацију укуса и започну израду својих здравих слаткиша. Ученици индивидуално у својим групама раде са материјалима. Развијају своју креативност и естетику. Такмиче се чији ће колач бити најлепше обликован и декорисан, као и који укуси се најбоље слажу и благотворно делују на наш организам.

Завршни део:**Наших руку дело****Предвиђено трајање:**

30 мин.

Облик и технике рада:

Разговор са ученицима, рад

Потребни материјали:

Готови производи - здрави слаткиши, радни материјал – лист за самопроцену личних компетенција за занимање кувар, усмени коментари

Опис активности:

У завршном делу радионице ученици представљају своје здраве слаткише, говоре које су састојке користили, зашто су баш те комбинације направили, представљају својих руку дело и позивају другаре из других група да пробају њихове слаткише. Тако свака група представља своје производе. Водитељ усмерава разговор, наводи на запажања, развија идеје, поставља питања за евалуацију радионице. Водитељ проверава да ли су ученици схватили разлику између комерцијалних слаткиша и здравих слаткиша. Наводи их на закључке о важности здраве исхране и лепоти куварског позива. Ученици добијају завршни задатак за евалуацију (Прилог 3 – Самопроцена личних компетенција).

На основу свега што су чули о занимању кувар, практично се опробали у припреми, разговарали о пожељним особинама личности, вештинама и способностима које треба да поседује један кувар, ученици процењују своје особине и способности и да ли је ово занимање баш занимање којим желе да се баве у будућности.

Исходи активности:

Након ових активности ученици су стекли знања о свету рада у области угоститељства; објективније процењују своја интересовања и особине личности у односу на захтеве одређених занимања (кувар/посластикар) и могућности запошљавања; успешније планирају правце свог професионалног развоја; уз помоћ практичног рада стичу увид у своје вештине и способности; усвајају и разумеју нове појмове; развијају вештине сарадње и комуникације; уочавају и разумеју себе као јединствену личност; развијају естетичку компетенцију; развијају здраве стилове живота и одговоран однос према свом здрављу и околини.

Материјали за рад:**Прилог 1 - Опис занимања Кувар**

У наредном тексту дато је неколико описа занимања кувар која се могу користити у раду.

Опис 1- Водич за избор занимања - кувар

Извор: <http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs/>

БРОЈ ГОДИНА ШКОЛОВАЊА: 3

Припрема све врсте топлих и хладних јела. Врши избор и припрему намирница, одређује начин припремања (кување, печење, пржење, и друго), као и сервирање јела. На основу прописа и захтева угоститељског објекта у коме ради, кувар саставља јеловнике, наручује намирнице и преузима наручену робу, складишти је и чува од кварења. Ради углавном у затвореним просторијама у којима је повишена температура и ваздух zasiћен паром. Ради претежно стојећи и у покрету уз стално ангажовање руку. Стицањем дипломе четвртог степена, добија се звање кулинарског техничара и могућност напредовања до главног куvara, као и шира проходност за наставак студија. Кувари могу наставити студије искључиво на високим хотелијерским школама струковних студија.

Кувари су по традицији обучени у бело, асоцијација на чистоћу и хигијену, која је неопходна код спремања хране. На главама носе карактеристичне капе које истовремено говоре о њиховом рангу, знању и угледу. Што је капа виша тим је ранг куvara виши.

Опис 2

Извор: https://poslovi.infostud.com/info/opisi-zanimanja/files/zanimanje_89/Kuvar.pdf

Опис посла: Кувари свој посао обављају прављењем свих врста топлих и хладних јела. Њихов посао се пре свега састоји у одабиру намирница које ће комбиновати у току припремања специјалитета, затим је потребно одабрати технологију припремања, која треба да буде прилагођена врсти намирнице која се припрема, као и аранжирање готовог јела. Како би знали коју врсту намирнице треба да набаве, потребно је претходно да направе листу јела која ће припремати, односно да саставе дневне и недељне јеловнике. Наравно, потребно је искористити намирнице што је боље могуће, а уколико не, задатак куvara је да преостале намирнице ускладиште и очувају како би их могли искористити касније. Задатак куvara је да припремају многобројна јела, тако да морају познавати усклађеност намирница, па чак и рецепте ретких и специфичних јела. Код прављења јела је, осим да буду укусна, потребно и да буду лепо декорисана. Зависно од задатака које извршавају и зависно од величине кухиње у којој раде, кувари могу бити распоређени по задацима. Главни кувар или шеф кухиње надгледа рад куvara и организује рад куvara. Кувари израђују јела, док им у томе помажу помоћници који припремају намирнице које ће се користити и асистирају у припреми јела. Када је јело готово, аранжери га сервирају и декоришу. Осим што треба да брину о намирницама и припреми јела, веома је важно да кувари брину о личној хигијени, као и о хигијени простора и средстава којима се служе.

Радни услови: Кувари своју делатност претежно обављају у угоститељским објектима којих има више врста, од великих ресторана са великим кухињама, које имају добар вентилациони систем и добру опрему, до малих ресторана брзе хране, који у већини случајева имају слабије вентилационе системе и недовољну опрему за рад. Они су изложени великим испаравањима и топлоти која се ствара током припремања намирница. Распоред рада куvara се формира зависно од величине установа, што може бити у више смена, где је чест рад ноћу, током празника и викендом. Простор у којем раде кувари, потребно је да је уредан и хигијенски подобан за израду јела. Такође је битна и хигијена куvara, који су обавезни сваких шест месеци да обаве санитарни преглед како би могли обављати своју делатност.

Пожељне квалификације и особине: Од куvara се, пре свега, очекује да су здрави и спретни, а потом да су уредни, да имају развијена чула вида и укуса што је од великог значаја за њихову врсту посла. Такође је веома важно да имају здрав коштаног – зглобни систем, с обзиром да већину дана и свог радног времена проводе стојећи.

Оспособљавање и запошљавање: Кувари се оспособљавају у угоститељским средњим школама, док постоји могућност и даљег усавршавања уз помоћ курса, па чак и уписивањем виших и високих школа. Веома је битно радно искуство, како би могли напредовати у свом послу.

Опис 3: Кључне компетенције за занимање кувар:

Доношење нових идеја, креативност, способност за тимски рад, али и вођење истог, све је то потребно за једног доброг куvara.

Да бисте били добар кувар, првенствено је битно да добро кувате, али то није довољно. Поред тога што знате да припремате оброк, врло је важна креативност и машта, како у побољшању укуса тако и у сервирању. Да бисте припремили добар оброк, потребно је да добро познајете намирнице са којима радите. Употреба различитих зачина, као и увек свежег воћа и поврћа је оно што вам је потребно, поред ваше маште. Оброк мора бити комплексан, што се постиже тек када укус и изглед оставе утисак на госта, тако да пробуде сва његова чула, да пожели поново да дође, а вас види као професионалца. Потрудите се да гост пожели да фотографише ваше јело и на друштвеним мрежама подели са другима. На тај начин унапредите себе и угоститељски објект у којем радите.

Добро знамо да су укуси различити па је једна од важних карактеристика доброг куvara да има способност прихватања критика. Колико год добро радили свој посао и трудили се, увек ће се наћи незадовољан гост. Преслаано, недовољно печено, премало... Гост за свој новац жели укус који њему одговара. Ипак, не можете свима угодити па ће бити неизбежно да се неке ваше, можда и врхунски припремљено јело неће свидети. Добар кувар мора да зна да прихвати и лошу критику. Морате бити изнад тога и трудити се даље, немојте се обесхрабрити. Верујте у способности које имате.

Тимски рад је нешто што је неопходно. Кувар у ресторану мора да зна и може да ради са великим бројем људи. На једном јелу често ради неколико људи, једни кувају, други сервирају, трећи припремају прилоге итд. Зато без обзира за коју фазу на тањиру сте задужени, пазите да међусобно добро и комуницирате визије, али и жеље гостију.

Бити шеф кухиње је врло стресан посао. Управљање особљем, планирање и припремање хране у кратком временском периоду може изазвати нервозу, те је због тога отпорност на стрес нужна.

Уколико можете да поднесете „усијану атмосферу“, онда је то прави посао за вас. Не заборавите, морате пратити трендове, бити смели и креативни.

Листа пожељних особина куvara:

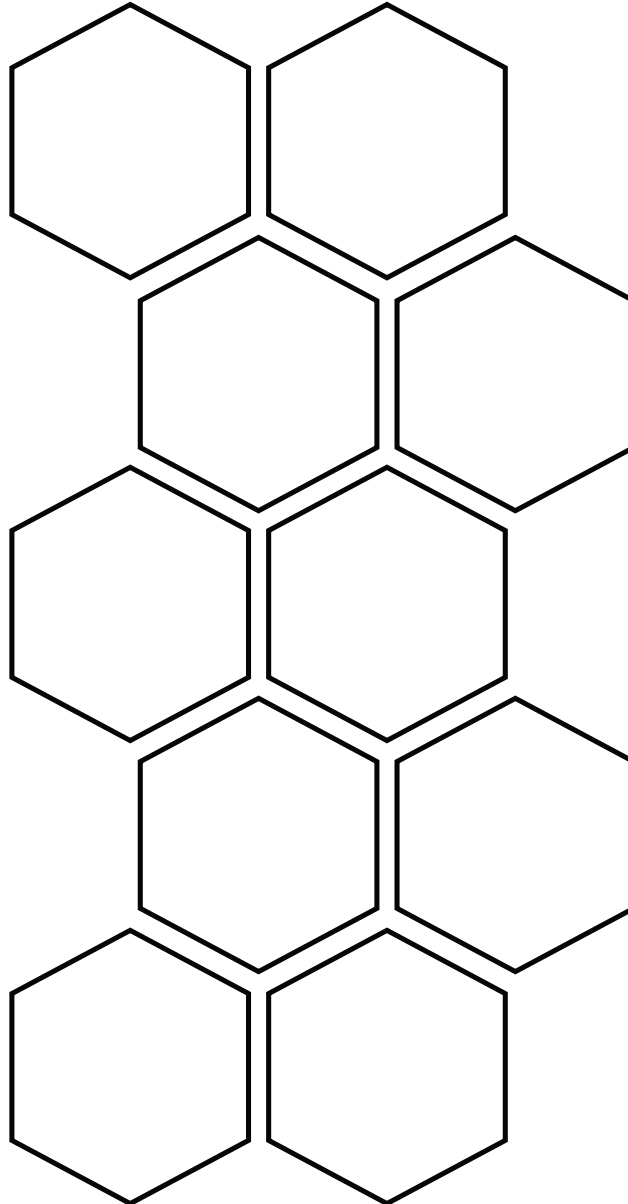
креативност	прилагодљивост	лична иницијатива	одговорност	стрпљење
смиреност	маштовитост	љубав	вредноћа	сарадња
подношење критике	спремност за целоживотно учење и усавршавање	развијена моторика	поверење у себе	способност за тимски рад
рад под притиском	издржљивост	добра координација покрета	развијеност чула	истанчана осетљивост за лепо

Прилог 2 - Радни лист за ученике: самопроцена личних компетенција за занимање кувар

Листа компетенција и особина куvara.

Задатак 1 - Допиши у наведена поља шта су све компетенције које су важне за занимање кувар. Додај још поља ако је неопходно.

Задатак 2 - У претходној листи означи оне компетенције које мислиш да сада имаш и/или да су твоја јака страна. Можеш да подвучеш другом бојом, заокружиш и сл.

Задатак 3 - На основу свега што сада знаш о занимању кувар и листе компетенција, напиши у пар реченица одговор на следеће питање: Шта мислиш у којој мери је занимање кувар за тебе?

Напомена: Можете и да преузмете сличну верзију радног листа из: Професионална оријентација „Пет корака до одлуке о школи и занимању” – Професионална оријентација програм за основне школе – МПНТР и ГИЗ, радна група за развој материјала: Марина Остојић, Валерија Живковић, Јелена Димитријевић, Марија Радовановић; Београд, 2011.

Материјал се налази у оквиру Радионице 10 - Слика савременог света рада и компетенција за занимања, стр. 58.

Прилог 3 - Самопроцена за ученике

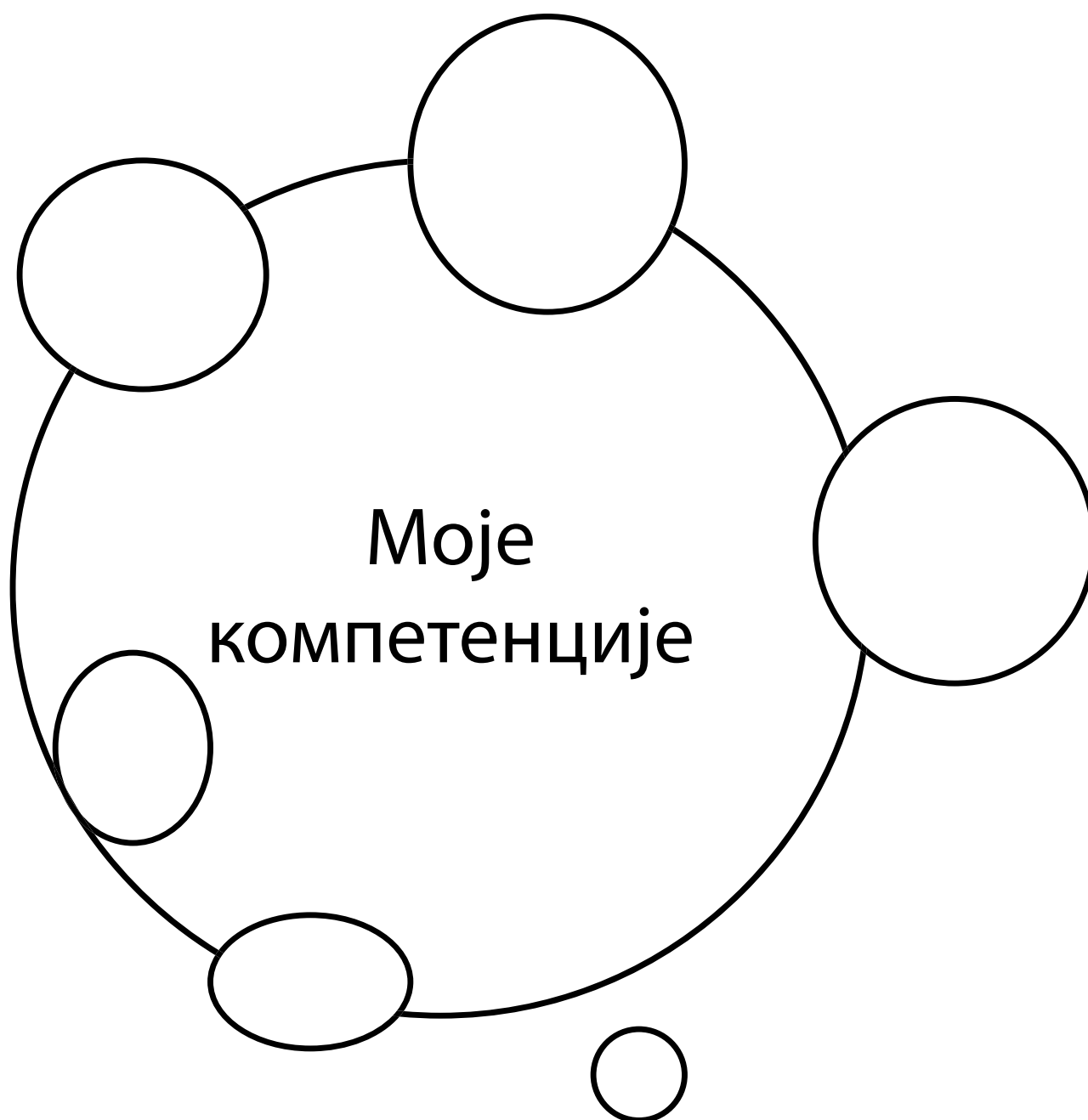
На основу свега што сада знаш о занимању кувар:

- Колико ме интересује да будем кувар?

1 2 3 4 5

1-нимало, 5- веома ме занима

- Упиши све особине које мислиш да поседујеш, оне које су највише присутне упиши у највећи круг. Додај још неки круг уколико је потребно

„ЖИВА“ БИБЛИОТЕКА

Светлана Петровић

педагог

Наташа Јанкуловић

наставник економске групе предмета

Техничка школа

Књажевац

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области тражења и процене информација о свету рада и образовања за ученике основних и средњих школа

Општи циљ активности:

Упознавање и повезивање ученика завршних разреда основних школа са ученицима средњих школа ради информисања о будућем школовању. Додатно, активност омогућава повезивање школе са институцијама на локалу које су укључене у образовно васпитни развој ученика.

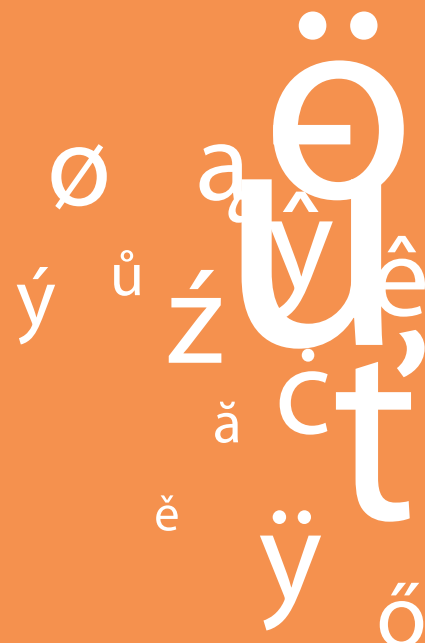
Циљна група:

Ова активност је првенствено намењена ученицима завршних разреда основне школе: 7. и 8. разред (до 30 ученика).

Укупно трајање активности:

60 мин.

Сценарио/опис активности

Напомена: Да би се активност спровела потребно је урадити одређене припремне активности, о чему можете прочитати у Прилогу 1.

Уводни део: _____

Упознавање + особине

Предвиђено трајање:

10 минута

Облик и технике рада:

Индивидуално представљање ученика и водитеља активности са особиним која их најбоље описује

Опис активности:

Водитељи отварају радионицу, истичу циљ радионице и представљају начин рада током трајања. Представљају себе и укратко описују свој каријерни пут, а затим позивају све ученике да се редом представе тако што ће рећи своје име и навести једну особину која их најбоље описује.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Представљање средње школе и смерова које средњошколци похађају

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Презентовање средњошколаца

Опис активности:

Ученици средњих школа представљају смер који похађају са карактеристикама везаним за школски живот у одређеној средњој школи. Активност се спроводи за ученике из исте средине, тј. говори се о школама у локалној средини. Водитељи радионице се унапред припремају са средњошколцима: договарају садржај и начин презентовања током радионице, Прилог 2. Учествују по два представника одређеног смера - један ученик/ца првог разреда и један ученик/ца старијих разреда. Током свог излагања ученици приказују: своју школу, свој смер, лични осврт на разлике између основне и средње школе, на период прилагођавања на нову школску средину, као и неке специфичности везане за њихов боравак у школи и даље планове у развоју каријере.

Назив 2. активности главног дела: _____

Разговор са „живим” члановима библиотеке

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Разговор ученика

Опис 2. активности главног дела:

Неформални разговор са средњошколцима – водитељи позивају ученике основних школа да слободно прилазе и постављају питања представницима средњих школа у вези онога што их конкретно додатно интересује везано за одређену средњу школу или смер.

Назив 3. активности главног дела:

10 година касније видим себе...

Предвиђено трајање:

15 минута

Облик и технике рада:

Индивидуални рад на материјалима

Потребни материјали:

Прилог 3: Радни лист – 10 година касније видим себе...

Опис активности:

Ученици основних школа попуњавају припремљене листе – „10 година касније видим себе...“, Прилог 3. Након предвиђеног времена позивају се да поделе виђење себе са осталима. Водитељи сумирају активност и наглашавају значај размишљања о својој будућности и каријери. Ученици могу да изаберу да ли ће лист задржати за себе или предати водитељима.

Завршни део:**Излазна карта****Предвиђено трајање:**

5 минута

Облик и технике рада:

Попуњавање стикера - утисак о радионици

Потребни материјали:

Самолепљиви стикери у боји

Опис активности:

На самолепљивим стикерима у боји ученици пишу своје кратке утиске о радионици и лепе на вратима при излазу из просторије.

Исходи активности: _____

Ученици су упознати са основним информацијама о школи или смеру о коме размишљају у смислу наставка школовања - начин реализације наставе и ваннаставних активности у средњим школама на локалу. Препознају кораке и фазе прилагођавања на нову школску средину. Ученици остварују контакт са старијим ученицима (ученици средње школе) где могу наћи још додатних информација о школи или жељеном смеру за наставак школовања.

Прилог 1 - Припремне активности за радионицу „Жива библиотека“

Пре него што реализујете ову занимљиву активност, неопходно је да се испланира одређено време за припремне активности, а оне подразумевају:

- остваривање комуникације са неком организацијом која се бави образовањем у вашем граду (нпр. градском библиотеком, како је био случај код нас) и договор о сарадњи око реализације ове радионице (добро је испланирати реализацију у просторијама те организације како би био другачији и неутралан терен за ученике и размислити о припреми просторије – препорука је да се седи у кругу);
- договор око термина реализације радионице - датум, време (добро би било да се води рачуна да термин буде прилагођен ученицима обе смене ако оне постоје, да није време око класификационих периода и др.);
- израда позива ученицима основних школа (може се израдити у неком од програма и послати школама и у електронском облику) са назнаком да је намењена ученицима завршних разреда и да би било добро да по пар представника одељења (обично чланови ученичког парламента) похађа радионицу и касније пренесе утиске својим одељењима. Циљ је да се обухвати што већи број ученика различитих одељења и школа;
- сарадња са другом средњом школом и припрема ученика – представника средњих школа различитих смерова (може се поставити позив за учешће или представити идеја члановима парламента). Водитељи радионице припремају са средњошколцима садржај и начин презентовања током радионице: По 2 представника одређеног смера (ми смо обухватили први разред али и представнике осталих разреда), који ће у првом делу своје активности представити своју школу, свој смер, лични осврт на разлике између основне и средње школе, на период прилагођавања на нову школску средину, као и неке специфичности везане за њихов боравак у школи и даље планове у развоју каријере. У другом делу своје активности они ће бити доступни ученицима основних школа за неформална питања која желе да им лично поставе, а која се тичу похађања средње школе или смера, где ће им основношколци слободно прилазити и остваривати са њима личну и блиску комуникацију;
- припрема материјала за радионицу – у прилогу се налази Радни лист – „10 година касније видим себе...“ који је потребно унапред одштампати за све ученике основних школа. Припремити и самолепљиве стикере у боји и хемијске оловке за крај;
- добро је имати детаљан план активности током радионице са сатницом при руци за време реализације;
- евалуацију активности ћете видети на основу утисака на стикерима, а такође обавезно поразговарајте са средњошколцима који су учествовали у активностима и са представницима институције у којој је и реализована радионица (бар један представник те организације је присутан током читаве радионице) где можете и договорити одржавање и континуитет у сарадњи;
- самоевалуација – предлаже се да радионицу реализује водитељски пар који ће након реализације поразговарати о томе како је протекла радионица, да ли и које су се потешкоће јавиле, како могу да се превазиђу на следећој радионици, шта је било добро, да ли би нешто требало додатно прилагодити, и сл.

Прилог 3 - Припремни лист за средњошколце

Како бисте се добро припремили за учешће у радионици „Жива библиотека“ у наставку су дате смернице за реализацију ваших активности.

Усмена презентација:

- презентација школе и смера који похађате у пар реченица;
- ваш лични осврт на сличности и разлике између основне и средње школе, из Вашег искуства;
- како је изгледао период прилагођавања на нову школску средину;
- како сте се одлучили баш то да упишете и да ли је испунило ваша почетна очекивања;
- можете навести и неке специфичности везане за боравак у школи (нпр. учешће на такмичењима, секције, радионице и сл.);
- који су ваши даљи планови у развоју каријере?

Трудите се да будете што јаснији како би вас ученици основних школа што боље разумели, и покушајте да своје излагање ограничите на 5-7 минута.

Препорука је да се припремите и испланирате шта ћете рећи на самој радионици како би све прошло без потешкоћа. Уколико нешто заборавите или превидите у предвиђеном времену за представљање не брините, имаћете прилику да поделите своја искуства у наредној активности:

Неформални разговори:

Водитељи ће позвати ученике основних школа да Вам прилазе и питају Вас још нешто везано за школу, смер или Ваше искуство као средњошколца. Замишљено је као разговор у пролазу, без пуно форме па будите отворени за остваривање комуникације и пружање додатних информација млађим ученицима.

Срећно!

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Зашто је битно да се девојке баве природним наукама и математиком?

Предвиђено трајање:

90 мин.

Облик и технике рада:

Ученицима се кроз дијалог представља проблем родне равноправности у одабиру занимања

Потребни материјали:

Филмови и текстови који се баве приказом жена у занимањима која су базирана на математици

Опис активности:

Често се занимања базирана на природним наукама и математици не сматрају погодним за девојке и ова активности има за циљ да разбије такве предрасуде. Такође, учесници добијају информације о значају таквих занимања у технолошки оријентисаном свету у ком живимо и значај таквог одабира за девојке.

Учесницима се приказују занимљиви материјали из области родне равноправности које наводе на размишљање. На пример, може да се прикаже филм Hidden figures који говори о томе како су жене афричко-америчког порекла дале свој допринос радом у НАСА (https://en.wikipedia.org/wiki/Hidden_Figures). Да би подстакли ученице на размишљање и дискусију, нека од главних питања које смо поставили су: зашто је битно да девојчице не одустају од својих снова и зашто је битно да се девојчице баве природним наукама и математиком. Осим самог филма, ученице су истраживале више о овој теми, користећи интернет и новинске чланке као извор (<https://bit.ly/3hzig8GI>).

Главни део: _____

Разговор са женама које се баве занимањима базираним на математици и природним наукама

Предвиђено трајање:

270 мин.

Облик и технике рада:

Реални сусрети и посета на радном месту

Опис активности:

Након увођења у тематику, током школске године смо организовали реалне сусрете са женама чија се занимања базирају на природним наукама и математици. Идеја је била да ученице виде да се многе жене, не само на филму, већ и у реалности, упркос стереотипима, баве занимањима која се традиционално не сматрају женским и да су успешне у томе. Сусрети су организовани у самом месту где се налази школа, нпр. посета банци, сусрет са пољопривредним инжењером.

Сусрете смо организовали према могућностима које су нам биле на располагању. Како су у првом делу активности ученици били упознати са разним занимањима која се ослањају на природне науке и математику, у разговору са њима смо открили где у нашем месту се људи баве таквим занимањима. Истраживали смо ко се чиме бави од родитеља, чиме се баве људи из нашег окружења и на тај начин, заједничким снагама, дошли смо до контаката оних који су хтели да подрже наше активности, да нас приме и поразговарају са ученицима. Свака посета је имала три дела. Прво су се ученици упознавали са самим послом кроз кратко предавање запослене особе. Други корак је био прављење везе између реалног посла и оног што се учи у школи, односно које је знање које ученици стичу у школи потребно за обављање овакве врсте посла. Приликом сусрета смо анализирали шта је потребно да би се завршио факултет за такво занимање, како га уписати, као и који предмети су кључни. Завршни део се односио на питања ученика, где су они имали прилику да питају све што их интересује.

Завршни део:

Завршни корак

Предвиђено трајање:

270 мин.

Потребни материјали:

Интернет, презентације, панои

Опис активности:

Након упознавања са могућностима одабира занимања базираним на природним наукама ученице су биле подстакнуте да, оно што су сазнале из претходних активности, презентују у ваннаставним активностима кроз креативно изражавање, учествовање у екскурзијама, као и на школском Сајму науке. На пример, за Осми март ученице су организовале изложбу о женама у математици. Како у школи организујемо Сајам науке, том приликом смо подстакле девојчице да држе радионице да би се што више експонирале у промоцији природних наука и математике.

Исходи активности:

Упознавање са занимањима које се базирају на природним наукама, а која се традиционално не виде као занимања за жене. Преиспитивање личних ставова о бављењу таквим занимања.

ЧАС ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА - ЗАНИМАЊА НОВА И СТАРА

Оливера Илић

наставник енглеског језика
**Основна школа „Свети Сава“
Пожаревац**

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области тражења и процене информација о свету рада и образовања за ученике основних и средњих школа

Општи циљ активности:

Главни циљ јесте да се код ученика развије свест о променама на тржишту рада – нестанку старих и настајању нових занимања

Циљна група:

Ученици 7. разреда основне школе

Укупно трајање активности:

45 мин.

***Активност се у целости изводи онлајн.

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Инструкције за рад

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика

Потребни материјали:

Учење се одвија на даљину; ученици користе рачунар, таблет или телефон. Платформа која се користи за учење на даљину је Google classroom, а апликације које се користе су padlet.com, learningapps.org и genia.ly.

Опис активности:

На платформи која се користи за учење на даљину, наставник упознаје ученике са темом и циљевима часа. Даје им инструкције за рад - да прате кораке у раду и ураде активности које се налазе у интерактивној презентацији. Целокупну интерактивну презентацију можете погледати на линку: <https://view.genial.ly/5eb78f0e639bfa0d0f-dc39b3/interactive-image-interactive-image>. Упуство за израду презентације и задаци дати су у Прилогу 1.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Погоди занимање

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика

Опис активности:

Ученици читају описе занимања, а затим их спајају са њиховим називима. Предлог задатка дат је у Прилогу 1- Материјал за интерактивну презентацију, одељак Активност 1.

Назив 2. активности главног дела: _____

Стара занимања

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика

Потребни материјали:

Учење се одвија на даљину; ученици користе рачунар, таблет или телефон. Предлог задатка дат је у Прилогу 1 – Материјал за интерактивну презентацију, одељак Активност 12.

Опис активности:

Ученици прате линкове ка сликама старих занимања и читају њихове описе.

Назив 3. активности главног дела: _____**Дискусија****Предвиђено трајање:**

15 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика

Потребни материјали:

Учење се одвија на даљину; ученици користе рачунар, таблет или телефон

Опис активности:

Ученици у апликацији Padlet пишу одговоре на следећа питања: What kind of jobs did people do in the past? Do people still do them? What has changed? What is your opinion - what kind of jobs will people do in the future?

Завршни део: _____**Евалуација****Предвиђено трајање:**

5 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика

Опис активности:

Ученици на платформи за учење на даљину, на свом профилу на теми часа, одговарају на питања везана за евалуацију часа и свог рада: What did you learn in today's lesson? What did you like the most in today's lesson? What would you change in today's lesson?

Наставник сумира час објашњавајући ученицима да су ова занимања само нека која показују како је тржиште рада променљиво и како се занимања мењају у складу са тим како се мењају и потребе људи. Наглашава ученицима да је нормално да, како се мења начин на који живимо, мењају се и занимања и да буду активни у истраживању која све занимања постоје.

Исходи активности: _____

Након активности ученици знају да на енглеском језику именују различита занимања; ученици су у стању да користе информационо-комуникационе технологије како би дошли до информација везаних за занимања; након активности критички размишљају о пословима који су се обављали у прошлости и аргументовано износе став о променама на тржишту рада.

Материјали за рад:**Прилог 1 - Материјал за интерактивну презентацију и активности**

Интерактивна презентација JOBS

Упутство за израду презентације: Презентација је рађена уз помоћ онлајн алата [genial.ly](https://www.genial.ly). Да бисте користили алат потребно је да имате свој налог чиме приступате неким бесплатним могућностима. Више о томе можете пронаћи на сајту: <https://www.genial.ly/interactive-content-education>

Изглед презентације овог аутора можете погледати на: <https://view.genial.ly/5eb78f0e639bfa0d0fdc39b3/interactive-image-interactive-image>

АКТИВНОСТ 1: Погоди посао

Линк ове активности је: <https://learningapps.org/watch?v=pbdk2f6jc20>.

Своју активност можете направити пратећи упутства са ове странице сајта: <https://learningapps.org/tutorial.php>.

Опис задатка за ученике:

TASK: *Match jobs with their descriptions* (Споји називе послова са њиховим описом).

1. *Humanitarian workers help people in emergency situations – during war, earthquakes, floods.*
2. *EFL (English as a foreign language) teachers teach English to students whose first language is not English.*
3. *Game developers create and design video game software for computers and gaming consoles.*
4. *Bicycle messengers deliver various items to specified locations using bicycles.*
5. *Cake decorators design and decorate cakes for special occasions, such as birthdays or weddings.*
6. *IT engineers design, install, and maintain a company's computer systems.*

THINK: *Which of these jobs would you like to do?*

АКТИВНОСТ 2: Стари послови

Look at the pictures on the links and read the descriptions.

THINK: *Do these jobs still exist?*

Rat catchers: LINK 1: <https://tinyurl.com/yy3dsov4>

Switchboard operator: LINK 2: <https://tinyurl.com/y3cccmud>

Plague doctor: LINK 3: <https://tinyurl.com/yxk5k6d8>

Ice cutters: LINK 4: <https://tinyurl.com/yytlyjo9>

Weaver: LINK 5: <https://tinyurl.com/y2w5fs7f>

АКТИВНОСТ 3: Дискусија

Питања за дискусију:

*What kind of jobs did people do in the past? Do people still do them? What has changed?
What is your opinion - what kind of jobs will people do in the future?*

Питања се могу поставити на апликацији Padlet.

АКТИВНОСТ 4: Евалуација

Go to Google classroom => English language => Jobs.

Answer the following questions:

What did you learn in today's lesson?

What did you like the most in today's lesson?

What would you change in today's lesson?

РАДИОНИЦА „ОД ИНТЕРВЈУА ДО ПОСЛА“

Гордана Вучковић

наставник економске групе предмета

Сања Новаковић

стручни сарадник- педагог

Валентина Спасић

наставник правне групе предмета и грађанског васпитања

Економско-трговинска школа

Пожаревац

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области тражења и процене информација о свету рада и образовања за ученике основних и средњих школа

Општи циљ активности:

Циљеви ове активности су оспособљавање учесника да своја претходна образовна, животна, радна искуства издвоје и уобличи како би себе представили послодавцима приликом тражења посла, као и прикупљање релевантних информација кроз реални сусрет са представницима света рада.

Циљна група:

Ученици трећег / четвртог разреда средње школе

Укупно трајање активности:

90 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део:

„Менаџери - ко су они?“

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад ученика, излагање водитеља, дијалог

Потребни материјали:

Постер са исписаним активностима менаџера и најзначајнијим критеријумима за избор кандидата за посао (Прилог 1).

Опис активности:

Водитељ упознаје учеснике радионице са гостом из привреде, који ће бити гост на радионици. Радионица се реализује само са ученицима једног образовног профила у једном термину, а гост из привреде се бира наспрам образовног профила који ученици похађају. То су углавном били наши социјални партнери са којима школа има сарадњу и у чијим објектима ученици реализују практичну наставу и блок наставу - власник угоститељског/трговинског објекта, шеф експозитуре банке. Водитељ започиње дијалог са учесницима радионице кроз питања везана за њихов даљи каријерни развој (Прилог 1а), а учесници индивидуално дају одговоре. Учесници усмено дају одговоре на постављена питања, добровољно се јављају. Водитељ радионице на крају њихове одговоре сумира у пар реченица.

На крају овог дела, водитељ резимира активности менаџера везане за управљање људским ресурсима, за регрутовање и селекцију кандидата и критеријуме на основу којих се врши избор кандидата за посао (Прилог 1) - постер постави на зид тако да буде видљив свим учесницима.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела:

„Припрема - кључни елемент сваког посла“

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Рад у малим групама, индивидуални рад, метода рада са текстом, дијалог

Потребни материјали:

Радни листови за учеснике (Прилози 2,3,4,5,6)

Опис активности:

Водитељ објасни учесницима да ће сада радити симулацију интервјуа за посао, тако што ће сваки учесник из коверте случајним избором извући цедуљицу са исписаном улогом (Прилог 2). Учесници се онда према улози коју су добили распоређују по учионици, а водитељи им помажу да се припреме за свој део задатка (за припрему учесници имају 10 минута). Кандидати који конкуришу за посао добијају свој материјал (Прилог 3) и са помагачима одлазе у издвојен део просторије, где се припремају за интервју. Менаџери и пословођа добијају свој материјал (Прилог 4). Комисија која оцењује кандидате који конкуришу за посао добија свој радни лист (Прилог 5). Оцењивачи комисије која обавља разговор за посао добијају свој радни материјал (Прилог 6).

Назив 2. активности главног дела: _____**„Интервју за посао - препрека или изазов”****Предвиђено трајање:**

30 мин.

Облик и технике рада:

Рад у малим групама, индивидуални рад, метода рада са текстом, играње улога, дијалог

Потребни материјали:

Радни листови за учеснике (Прилози 3,4,5,6)

Опис активности:

Уз помоћ наставника, комисије су распоређене у учионици тако да учесници могу да прате представљање кандидата за посао и рад комисије која обавља разговор за посао. Секретар прозива кандидате који конкуришу за посао према редоследу који су извукли, најпре кандидата број 1 (остала два кандидата не присуствују интервјуу), који улази у учионицу и одговара на питања комисије која ради интервју са кандидатима. Након завршеног интервјуа са сва три кандидата, учесници који су имали улогу менаџера и који врше интервју са кандидатима (Прилог 4) обавештавају директора кога они предлажу за пријем на радно место за које је конкурс расписан. Комисија (група учесника) која је оцењивала кандидате који конкуришу за посао (Прилог 5) образлаже своја запажања и даје свој предлог кандидата за пријем у радни однос. Комисија (група учесника) која је оцењивала рад комисије која обавља разговор за посао (Прилог 6), такође образлаже њихов рад и даје свој предлог кандидата за пријем у радни однос са образложењем. Директор на крају, на основу саслушаних образложења комисија и свог запажања о кандидатима, даје образложење о кандидату ког ће запослити.

Простор је важно организовати тако да комисија која ради интервјуу са кандидатима и кандидати који долазе на интервју, седе тако да сви учесници могу јасно да их виде и прате њихова питања, одговоре, невербално понашање и сл.

Препоручљиво је да ову радионицу воде три особе, а они се међусобно договоре ко ће од њих водити рачуна о времену, ко ће давати инструкције кандидатима за интервју, а трећи ће бити задужен за помоћ комисијама како би се и они што боље припремили за своје задатке. Гост из привреде је посматрач.

.Назив 3. активности главног дела: _____**„Информације - помоћ при доношењу одлуке “****Предвиђено трајање:**

20 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад, дијалог

Потребни материјали:

Флип чарт табла, фломастери

Опис активности:

Водитељ позива госта из привреде да изнесе своје запажање о интервјуу за посао коме је присуствовао, о кандидатима и њиховом представљању, о изабраном кандидату за

пријем у радни однос. Посебан акценат гост из привреде ставља на чињенице како се у његовом сектору врши селекција кандидата, шта је посебно важно, како да се кандидати што боље припреме за интервју и сл. Учесници имају прилику и да постављају питања госту из привреде.

Завршни део:

„Свака ситуација нас нечему научи”

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуално попуњавање евалуационог листа, рад на тексту, дијалог

Опис активности:

Водитељ сваком учеснику даје лист за процену часа/радионице (Прилог 7). Након што учесници попуне свој лист, наставник им даје инструкцију да у једној реченици одговоре на питање: “Шта је мени било најважније што сам научио на данашњој радионици?” које су написали на листу за евалуацију и да усмено саопште.

Исходи активности:

- Током активности учесници вежбају начин представљања послодавцу, начин постављања питања, давања повратне информације, анализирају понашање учесника у различитим улогама, процењују и образлажу своје мишљење, ставове, изборе и сл.
- Учесници прикупљају информације кроз непосредни сусрет са представником привреде и критички процењују добијене информације.
- Учесници су информисани о активностима менаџера које су везане за управљање људским ресурсима, регрутовање и селекцију кандидата за посао, као и о критеријумима на основу којих се врши избор кандидата.
- Увиђају значај свеобухватног информисања о променама у свету образовања и на тржишту рада, као и повезаност теорије и праксе.
- Учесници препознају различите прилике за учење и откривају начине да се превазиђу препреке, кроз информисање и адекватну припрему.
- Након активности учесници су стекли увид како се врши селекција кандидата приликом запошљавања.

Материјали за рад:

Прилог 1 - Постер са активностима менаџера и критеријумима за избор кандидата за посао

АКТИВНОСТИ МЕНАЏЕРА ВЕЗАНЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ЉУДСКИМ РЕСУРСИМА:	АКТИВНОСТИ МЕНАЏЕРА ВЕЗАНЕ ЗА РЕГРУТОВАЊЕ И СЕЛЕКЦИЈУ ЗАПОСЛЕНИХ	НАЈЗНАЧАЈНИЈИ КРИТЕРИЈУМИ НА ОСНОВУ КОЈИХ СЕ ВРШИ ИЗБОР ЗАПОСЛЕНИХ
1. Планирање људских ресурса 2. Регрутовање 3. Селекција 4. Увођење у радну средину 5. Обука и усавршавање 6. Процена учинка 7. Унапређење, премештаји, разрешење	1. Расписивање огласа / конкурса за поједина радна места 2. Организовање разговора, интервјуа 3. Тестирање знања и вештина 4. Организовање пробног рада 5. Избор и обавештавање кандидата	1. Одговарајућа стручна спрема 2. Радно искуство 3. Препоруке 4. Поседовање одговарајућих знања и вештина 4. Особине личности: <ul style="list-style-type: none"> • комуникативност • спремност за тимски рад • одговорност • поштење • заинтересованост за посао и сл. Најзначајније је да буде добар човек

Прилог 1а - Питања за учеснике везана за њихов даљи каријерни развој

1. Шта планираш после средње школе?
2. Како изгледа оглас за посао? Да ли сте видели неки оглас за посао и где (на сајту, у новинама...)?
3. Које услове све треба да испуњава будући кандидат за неко радно место?
4. Како се што боље припремити за интервју за посао?
5. Да ли знате које су активности менаџера везане за селекцију кандидата за посао?

Учесници радионице индивидуално усмено дају одговоре на постављена питања.

Прилог 2 - Улоге за радионицу “Од интервјуа до посла”

УЛОГЕ (број улога припремити према броју ученика који учествују у реализацији радионице):

Менаџер људских ресурса

Менаџер продаје

Пословођа продавнице

Директор

Секретар/правник

Први кандидат који тражи посао

Други кандидат који тражи посао

Трећи кандидат који тражи посао

Лице које ће први кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (родитељ)

Лице које ће први кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (комшија/комшеница) или колега са посла

Лице које ће први кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (друг/другарица)

Лице које ће други кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (родитељ)

Лице које ће други кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (комшија/комшеница) или колега са посла

Лице које ће други кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (друг/другарица)

Лице које ће трећи кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (родитељ)

Лице које ће трећи кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (комшија/комшеница) или колега са посла

Лице које ће трећи кандидат консултовати у вези предстојећег интервјуа (друг/другарица)

Оцењивачи комисије која је обављала разговор за посао - интервју

Оцењивачи комисије која је обављала разговор за посао - интервју

Оцењивачи комисије која је обављала разговор за посао - интервју

Оцењивачи комисије која је обављала разговор за посао - интервју

Оцењивачи комисије која је обављала разговор за посао - интервју

Оцењивачи комисије која је обављала разговор за посао - интервју

Оцењивачи кандидата који конкуришу за посао

Оцењивачи кандидата који конкуришу за посао

Оцењивачи кандидата који конкуришу за посао

Оцењивачи кандидата који конкуришу за посао

Оцењивачи кандидата који конкуришу за посао

Гласноговорници - постављају питања гостима и учесницима

Гласноговорници - постављају питања гостима и учесницима

Гласноговорници - постављају питања гостима и учесницима

Прилог 3 - Задачи за кандидате који конкуришу за посао

ЗАДАТАК ЗА КАНДИДАТА КОЈИ ТРАЖИ ПОСАО – I кандидат

Ви сте кандидат за радно место продавца у трговинском предузећу које се бави продајом прехранбене робе. Завршили сте средњу школу образовни профил трговински техничар, без радног искуства сте.

За данас вам је заказан интервју за посао.

ЗАДАТАК ЗА КАНДИДАТА КОЈИ ТРАЖИ ПОСАО –II кандидат

Ви сте кандидат за радно место продавца у трговинском предузећу које се бави продајом прехранбене робе. Завршили сте средњу школу образовни профил трговински техничар, имате две године радног искуства на сличним пословима.

За данас вам је заказан интервју за посао.

ЗАДАТАК ЗА КАНДИДАТА КОЈИ ТРАЖИ ПОСАО – III кандидат

Ви сте кандидат за радно место продавца у трговинском предузећу које се бави продајом прехранбене робе на велико. Завршили сте средњу школу образовни профил - трговац, имате 15 година радног искуства на пословима продаје робе на мало.

За данас вам је заказан интервју за посао.

Прилог 4 - Задатак/питања за комисију која ради интервју са кандидатима (за менаџере и пословођу)

ЗАДАТАК ЗА МЕНАѢЕРЕ И ПОСЛОВОЂУ ПРОДАВНИЦЕ

Ви сте менаџер и члан сте тима за избор продавца за продају прехранбених производа. За данас је заказан разговор са три кандидата који су се пријавили за овај посао. Након разговора које ћете обавити са кандидатима потребно је да изаберете једног кандидата и да након тога образложите директору зашто мислите да треба запослити баш тог кандидата.

МАТЕРИЈАЛ ЗА МЕНАѢЕРЕ И ПОСЛОВОЂУ ПРОДАВНИЦЕ

Могућа листа питања за кандидате:

1. Како би себе преставио/ла у две реченице?
2. Коју школу је завршио/ла?
3. Да ли има нека признања и дипломе која није приложио/ла?
4. Које стране језике говори и да ли има возачку дозволу?
5. Како се сналази у тимском раду?
6. Да ли је учествовао/ла у пројектима?
7. Да ли је спреман за даље учење?
8. Да ли је спреман/спремна да ради прековремено?
9. Какву су му планови за будућност?
10. Где себе види за 10 година?
11. Зашто баш њега или њу треба да изаберемо?

(Све време посматрати његову/њену невербалну комуникацију.)

Питања у вези са радним ангажовањем поставити кандидатима који су имали радно искуство.

На пример: да ли се сећају свог првог радног дана; на којим пословима су све радили; зашто желе да промене посао; шта је за вас најважније на послу.

Прилог 5 - Радни лист за комисију која оцењује кандидате који конкуришу за посао

Оцењивачи кандидата који конкуришу за посао на крају часа дају своје мишљење о понашању кандидата приликом интервјуа и шта би требало да поправе, а у чему су били успешни.

Оцену треба да дају за сваког кандидата појединачно

Име кандидата	Успешно је било	Може боље
1.		
2.		
3.		

Мој избор би био _____
(Уписати име и презиме кандидата кога бисте ви изабрали)

Прилог 6 - Радни лист за оцењивање рада комисије која је обављала разговор за посао

ОЦЕНА РАДА КОМИСИЈЕ КОЈА ОБАВЉА РАЗГОВОР (ИНТЕРВЈУ) ЗА ПОСАО

Критеријуми	Оцене од 1 до 5	Коментар
1. Постављена питања кандидатима су одговарајућа		
2. Комисија је професионално водила интервју са кандидатима		
3. Комисија је изабрала правог кандидата		

Мој избор би био _____
(Уписати име и презиме кандидата кога бисте ви изабрали)

Прилог 7 - лист за евалуацију часа/радионице

Заокружите један број од 1 до 5 према томе у којој мери се слажеш са изнетим тврдњама везаним за час

1. Избор теме за час је одговарајући	1	2	3	4	5
2. Излагање наставника је јасно, разумљиво	1	2	3	4	5
3. Организација часа је успешна	1	2	3	4	5
4. Ученици су активно учествовали на часу	1	2	3	4	5
5. Ученици су мотивисани за рад	1	2	3	4	5
6. На овом часу смо научили нешто ново	1	2	3	4	5
7. Атмосфера на часу је пријатна уз међусобно уважавање	1	2	3	4	5
8. Теорија и пракса су успешно повезани	1	2	3	4	5

Шта је мени било најважније што сам научио на данашњој радионици

Шта вам се најмање допало на часу

УПОЗНАЈ ЗАНИМАЊА

Ружица Маџаревић
Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Унапређивање вештина за управљање каријером у области тражења и процене информација о свету рада и образовања за ученике основних и средњих школа

Општи циљ активности:

Циљ активности је да ученици опишу своје вештине, радне навике, особине и интересовања и како да их повежу са различитим занимањима, радним местима и студијским програмима.

Циљна група:

Ученици завршних разреда средње школе

Укупно трајање активности:

45 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Шта је каријера?

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности, индивидуални рад

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник излаже ученицима концепт модерне каријере наглашавајући да током живота доносимо различите одлуке о томе шта је наш наредни корак у каријерном развоју. Крај основне школе је један од првих таквих тренутака, а сада су пред другим значајним раскршћем. Наставник именује ученицима кораке: упознавање себе, упознавање света рада, информисање о образовним могућностима, разматрање опција и доношење одлука и припрема. Наставник наглашава како је то сложен процес у коме се кораци преплићу и не морају да линеарно следе један други. Наглашава да је важно да имамо увид на ком смо кораку и да у томе може да нам помогне да своје идеје и размишљања запишемо па позива ученике да утиске са радионице бележе на Радном листу (Прилог 1) који им подели на почетку рада. Објашњава ученицима да ће фокус радионице бити на кораку упознавање занимања и повезаности са студијским програмима.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Опис занимања

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Излагање наставника и индивидуални рад ученика (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Наставник позива ученике да на Радном листу наведу интересовања и занимања која су им тренутно занимљива. Објашњава да различита интересовања могу да се прикажу у различитим занимањима и да је важна вештина да умеју да испитају и сазнају различите информације о једном занимању, чему ће се посветити у наредном периоду. Наставник објашњава ученицима однос између појмова професија, занимање и радно место. Истиче ресурсе на интернету у оквиру којих могу да сазнају о различитим занимањима и демонстрира им како могу да користе шему приказану у радном листу као водич за важне типове информација које је потребно да прикупе (радни задаци, радно окружење, услови рада, којим личним вештинама и интересовањима одговара ово занимање). Наставник може да има припремљене неке примере или да позове некога од ученика да каже неки од својих примера. Наставник детаљније објашњава типове радних окружења и начине рада. Истиче одлике различитих услова рада у зависности од организације, начина рада у односу на правно ангажовање, истиче значај специфичности појединих занимања. Наставник подстиче разговор са ученицима, проверава колико су разумели и да ли су потребна додатна појашњења.

Наставник, након објашњења појмова, даје учеицима индивидуални задатак да изаберу једно занимање које им је примамљиво и да га опишу користећи смернице из Радног листа. Наставник даје ученицима 10 минута за ову активност. Након тога проверава са ученицима да ли за неки аспект прикупљања информација треба нека додатна подршка, шта им је било једноставно да пронађу од информација и слично.

Завршни део:

Евалуација

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Опис активности:

Наставник позива ученике да на радном листу допишу занимања о којима би желели да сазнају више користећи приказане смернице. Позива ученике да на самолепљивом папирићу напишу шта су им биле значајне информације и о чему, у вези са занимањима, би волели да сазнају додатно.

Потребни материјали:

Радни лист за ученике, самолепљиви папирићи

Исходи активности:

Након активности ученици познају термине професија, занимање и радно место. Разумеју значење следећих одлика радног места: радни задаци, радно окружење, услови рада. Ученици сазнају о ресурсима за информисање о занимањима и умеју да опишу занимање. Ученици уочавају везе између својих интересовања и вештина и занимања.

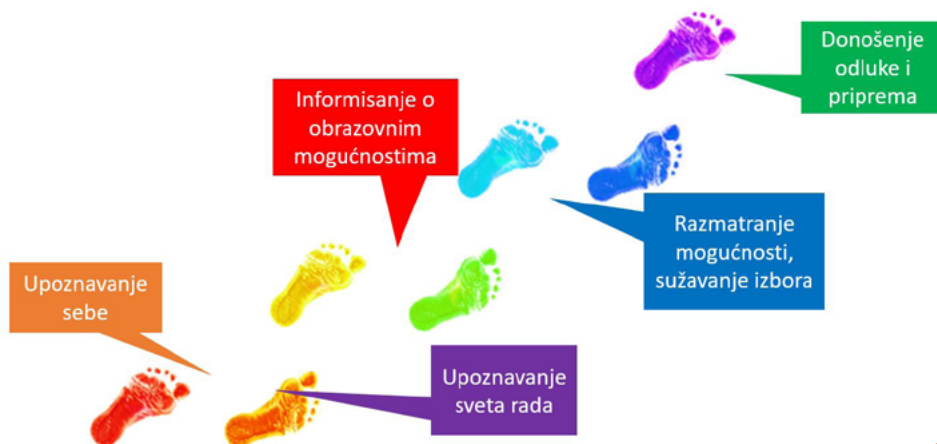

Материјали за рад: _____

Прилог 1 – Радни лист за ученике

Када одлучујемо чиме ћемо се бавити пролазимо кроз низ корака. Један од начина да разумемо процес јесте да се осврнемо на неке кључне тачке: упознавање себе, упознавање света рада и образовања, информисање о образовним могућностима и формулисање опција, што је представљено на слици бр.1.

СЛИКА 1

И док слика приказује један низ корака, један за другим, важно је да имамо на уму да некада доношење одлуке подразумева да се враћамо неки корак назад, померемо се у страну или неке кораке прескочимо, при чему онда наши кораци могу пре да личе на кораке приказане на слици бр. 2.

СЛИКА 2

Како бисмо се лакше снашли у процесу одлучивања, важно је да запишемо своја размишљања и запажања јер нам то помаже да нешто важно не заборавимо и/или превидимо.

Области интересовања

Наведите све области које вас интересују. Погледајте на сајту водич за основце још да ли постоје још неке области које би вам биле интересантне. Зашто вас занимају?

Анализа интересовања

Размислите о одговорима на ова питања:

- Које све вештине и навике је пожељно да има неко ко жели да ради у овим областима?
- Колико је поклапање између мојих снага и онога што се тражи у овој области?
- Да ли постоје неке области којима бих волео да се бавим само у слободно време?
- Да ли постоји област која ме занима, а коју мало познајем?
- Која занимања све постоје у областима које ме занимају?

Занимања о којима желим да сазнам више информација су:

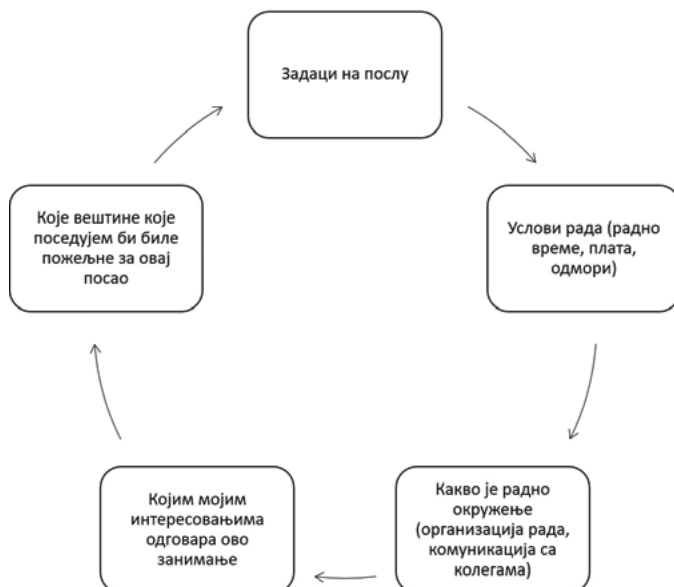
На наредној слици приказали смо једну шему која може да вам буде од помоћи да пратите које информације о занимању је важно да прикупите: Информације можете да нађете на различитим сајтовима попут:

* <http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs/zanimanja.php>

* <https://karijera.bos.rs/>

* <https://poslovi.infostud.com/opisi-zanimanja>

* Информације о школама: <http://www.obrazovanje.rs/>

Наредну листу употребите као подсетник шта све можете да сазнате о неким областима рад или занимањима. Додајте овом списку и друге одлике које су вам важне, нпр. које је образовање потребно...

Тип организације	о Рад од куће
о Државна	о Мали тим
о Приватна- запослени	о Велики тимови
о Приватна- власник са неколико запослених	Специфичности:
о Приватна- ја сам радим	о Рад са децом
о Непрофитан сектор	о Рад са опасним материјалима
о Научни рад	...
Радно окружење	Да ли желим да будем вођа тима
о Формално и структурисано	
о Неформално	Мотивација
Радно време	о Аутономија
о Фиксно, нпр. од 9 до 5	о Финансије
о Флексибилно	о Моћ
Начин рада	о Статус
о Самосталан рад	о Стабилност
	о Тимски рад
	о Резултати рада...

Занимање:

Шта сам сазнао/ла?	
Где сам сазнао/ла?	
Опис посла: Шта раде?	
Типови компанија/сектора у којима може да се нађе то занимање:	
Могућности запослења:	
Опсег зарада:	
Образовање потребно за то занимање:	
Да ли се ово занимање налази у неким другим областима рада?	

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Инфо сесија

Предвиђено трајање:

10 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности

Потребни материјали:

Може се користити презентација коју водитељ радионице може наменски израдити, План Тима за КвиС за актуелну годину, други документи који могу помоћи, законске регулативе– више на:

https://euroguidance.rs/karijerno_vodjenje/kvis_u_srbiji/zakonski_okvir_kvis/

Опис активности:

Напомена: Добро је да се радионица спроводи на почетку школске године.

Водитељи радионица за родитеље могу бити: стручни сарадник – у случају реализације радионице са члановима Савета родитеља; одељењски старешина - у случају реализације радионице као родитељског састанка за појединачна одељења; члан Тима за КВиС – у случају реализације радионице са наставницима. У уводном делу активности водитељ радионице:

- објашњава појам каријерног развоја ученика, основне карактеристике каријеног вођења и саветовања (о овим темама можете прочитати на сајту Euroguidance центра Србије, на линку https://euroguidance.rs/karijerno_vodjenje/);
- представља школски Тим за КВиС, планиране активности током школске године;
- истиче важност институционализованог бављења овом темом.

Главни део: _____

Из више углова

Предвиђено трајање:

50 мин.

Облик и технике рада:

Групни рад

Потребни материјали:

Прилог – Групни рад

Опис активности:

Водитељ дели учеснике у 5 група (може се користити подела тако што водитељ иде редом од једног до другог учесника и говори му одређену боју – црвена, жута, плава, зелена, розе тако да свака следећа особа добије другачију боју. Након тога даје инструкцију да се учесници групишу по бојама: црвена за једним столом, жута за другим, плава за трећим, зелена за четвртим и розе за петим столом.) На сваком столу групе стоји по један флипчарт папир са насловом односно задатком те групе (Види Прилог – Групни рад) где учесници одређене групе треба да одговоре и дају предлоге у задатку своје групе. Водитељ прати време и након 10 минута долази до промене - папири се померају са једног на други сто. Сада одређена група одговара на задатак дат на другом папиру. Промене се врше на 10 минута (то значи да свака група има 10 минута за рад на задатку) увек у истом смеру (може се изабрати смер кретања казаљке на сату) тако да свака група има прилику да ради на свим задацима.

Завршни део: _____**Важно је****Предвиђено трајање:**

10 мин.

Облик и технике рада:

Дијалог

Опис активности:

Сумирање и закључак водитеља о важности укључености свих актера у каријерни развој ученика. Водитељ позива учеснике да излистају предлоге како добијене информације могу да се употребе у даљем развоју и планирању активности из области КВиС-а. Такође, поставља питање учесницима у којим активностима препознају прилику да могу да се укључе током актуелне школске године.

На самом крају радионице важно је да учесници добију јасно упутство коме могу да се обрате уколико желе да учествују у неким активностима.

Исходи активности: _____

Учесници препознају значај укључивања и своју улогу у активностима везаним за каријерни развој ученика у оквиру школских активности.

Материјали за рад: _____**Прилог 1 - Главна активност радионице „И ми се питамо“**

Радни задаци које треба припремити пре почетка радионице (фломастером исписати на врх флипчарт папира):

1. папир: Улога школе у каријерном развоју ученика
2. папир: Улога родитеља у каријерном развоју ученика
3. папир: Улога наставника у каријерном развоју ученика
4. папир: Улога ученика у њиховом каријерном развоју
5. папир: Улога других актера у каријерном развоју ученика (омладинске организације, пројекти, друге институције и сл.). Овде можете додати још неке асоцијације за учеснике, а можете их и подстаћи да дају неки свој предлог.

КАКО ПОДРЖАТИ ДЕТЕ У ПРОЦЕСУ ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ЗАНИМАЊА?

Ружица Маџаревић
Ивана Вулић

Фондација Темпус – Euroguidance центар

Тематска област:

Подршка информисаности родитеља ученика основних и средњих школа о каријерном развоју и начинима на које могу да подрже своје дете

Општи циљ активности:

Циљ активности је да родитељи ученика завршних разреда сазнају кораке о доношењу одлука о наредном кораку (избор средње школе или студијског програма), однос корака и типова подршке која је важна за њихово дете и на који начин могу да подрже своју децу у том процесу.

Циљна група:

Родитељи или старатељи ученика завршних разреда основних и средњих школа

Укупно трајање активности:

45 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Процес доношења одлука

Предвиђено трајање:

5 мин.

Облик и технике рада:

Презентација водитеља активности

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за учеснике

Опис активности:

Предавач излаже учесницима кључне аспекте процеса доношења одлука о избору занимања објашњавајући шта је важно да родитељи имају у виду како би подржали своје дете у томе. Указује да је сажетак приказан као полазне тачке на Радном листу (Прилог 1) који има даје том приликом. Наглашава да је важно да и родитељ и дете имају увид на ком су кораку и да ће детету бити потребна различита подршка у односу на корак. Подстиче родитеље да прате себе и дете у процесу истичући да у томе може да нам помогне да своје идеје и размишљања запишемо па позива ученике да утиске са радионице бележе на Радном листу.

Главни део: _____

Кораци у доношењу одлуке и типови подршке

Предвиђено трајање:

30 мин.

Облик и технике рада:

Излагање предавача и индивидуални рад учесника (попуњавање Радног листа)

Потребни материјали:

Презентација, опрема за презентовање, радни лист за ученике

Опис активности:

Предавач излаже ученицима основне карактеристике сваког корака тако што укратко објасни сваки корак, истакне кључна питања које деца себи постављају и укратко представи значајне ресурсе. Истиче да је важно да родитељи заједно са децом прикупљају информације и да је важно да родитељи негују радознао став према њиховим одговорима, нпр. када дете каже како би желело област која се родитељима не допада, да прво питање буде: Зашто те то занима? Предавач објашњава да у сваком кораку родитељ може да пружи подршку у виду прикупљања и давања информација (информативна подршка), практично да подржи дете (сусрет са особом која се бави неким занимањем, прикупљање документације, одвести дете до неке школе). Врло често се ове подршке преплићу заједно са емотивном подршком која се огледа у томе да родитељи смирују и охрабрују дете. Предавач истиче да родитељ прати дете у процесу и да је нормално да подршка долази са различитих страна (од других људи и институција) и да ће родитељима неки типови подршке бити лакши од неких других (нпр. знам како да умирим своје дете, али не знам где да нађем информације о неком занимању). След излагања и сажетак садржаја приказан је у Радном листу.

Завршни део: _____**Мом детету сада треба....****Предвиђено трајање:**

10 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад

Потребни материјали:

Самолепљиви папирићи

Опис активности:

Предавач позива учеснике да се осврну на своје белешке у радном листу и дају одговор на питање: шта је мом детету сада потребно и који тип подршке ја могу да пружим; позива учеснике да на самолепљивом папирићу напишу укратко свој одговор и залепе самолепљив папирић на табли тако да сви виде, нпр. потребне су информације о занимањима, па ћемо заједно претражити сајт. Наставник сумира информације истичући да процес доношења одлуке траје неко време и да ће се вероватно поново враћати неким корацима. Истиче укратко ресурсе и подстиче ученике да прате свој процес писањем битних сазнања на Радни лист.

Исходи активности: _____

Након активности учесници познају важне факторе при доношењу одлуке о наставку школовања. Учесници могу да препознају различите кораке у процесу одлучивања у којима се налази њихово дете. Учесници познају различите типове подршке: емотивна, информативна и практична, као и на који начин могу да на неки од ових начина подрже своје дете.

Литература:

- Каријерно вођење и саветовање – Приручник за наставнике средњих школа, 2014, Фондација Темпус (стр. 7-10)
- Водич за основце: www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs
- Портал БОШ каријера: <https://karijera.bos.rs>
- Информације о занимањима и интересовањима: www.upis.mpn.gov.rs
- Информисање о образовним могућностима: www.obrazovanje.rs

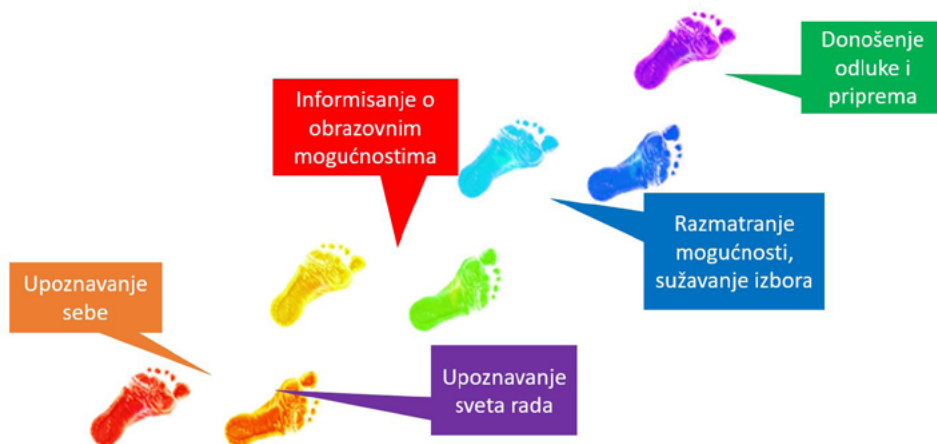
НАПОМЕНА: Важно је да предавач нагласи да су сви упитници на сајтовима само један од начина како можемо да видимо себе и своја интересовања. Служе нам да оно што већ знамо о себи систематизујемо, никако нису директне смернице и препоруке. Истаћи родитељима да уколико су збуњени могу да се обрате школском психологу, педагогу или саветнику Националне службе за запошљавање и допунити листу уколико у локалној заједници постоји још установа које се баве каријерним саветовањем.

Материјали за рад: _____

Прилог 1 – Радни лист за ученике

Када одлучујемо чиме ћемо се бавити пролазимо кроз низ корака, било да бирамо средњу школу, студијски програм или тражимо нови посао. Један од начина да разумемо процес јесте да се осврнемо на неке кључне тачке: упознавање себе, упознавање света рада и образовања, информисање о образовним могућностима и формулисање опција, што је представљено на слици бр. 1.

СЛИКА 1

И док слика приказује један низ корака, један за другим, важно је да имамо на уму да некада доношење одлуке подразумева да се враћамо неки корак назад, померамо се у страну или неке кораке прескочимо, при чему онда наши кораци могу пре да личе на кораке приказане на слици бр. 2. Важно је да имам у виду да је овај процес сличан за све који доносе одлуке о наредном кораку и каријерном развоју, без обзира да ли је то избор средње школе, студијског програма или промена посла.

СЛИКА 2

Када наше дете пролази кроз процес избора наредног корака каријерног развоја, ми можемо на различите начине да пружимо подршку и да будемо попут водича на путу ка одлуци. Одлука о наредном кораку у каријерном развоју је једна од сложенијих одлука које дете доноси и често неким родитељима буде нејасно шта све могу, шта би требало или не би требало да ураде. Како бисте једноставније пратили процес и за себе и за

своје дете, на наредним странама смо издвојили неке смернице за подршку ученицима завршних разреда. Можете их употребити тако што ћете:

- кратко забележити одговоре;
- прескочити одговарање и употребити смернице као кратак подсетник;
- детаљно бележити одговоре;
- формулисати одговоре заједно са партнером, пријатељима.

Као родитељи директно и индиректно утичемо на ставове своје деце о образовању, тржишту рада и подстичемо их да развијају своје вештине, знања и способности. У времену када се очекивања од запослених мењају, када смо сведоци развоја нових занимања и начина рада (нпр. краткорочна запослења на пројектима, развој дигиталних технологија, рад у интернационалним тимовима и сл.), можемо да приметимо да је и нама тешко да се снађемо у другачијем окружењу, а самим тим нам је и изазов како да будемо најбоља могућа подршка за своје дете. Да бисмо одговорили на питање како да подржимо своје дете у процесу доношења одлуке о занимању важно је да имамо на уму следеће полазне тачке и питања:

Полазне тачке:

- Савремено схватање каријере подразумева да свако може да током целог живота развија своју каријеру без обзира на ниво образовања, професију и типове занимања којима се бави. Имајући у виду овакво схватање каријере, можемо да у било ком тренутку свог живота променимо професију и све што научимо током живота било кроз формално образовање или у другим окружењима може да буде од значаја за наш каријерни развој.
- Промене су саставни део каријерног развоја и наш циљ јесте да развијемо вештине које нам помажу да промене превладамо и да у датом тренутку нађемо најбоље могуће решење за нас.
- Каријерно вођење и саветовање нам пружа смернице да се снађемо у процесу доношења одлуке и да развијемо вештине које су нам потребне за успешно сналажење у савременом свету рада. Некада ће нам неке од тих услуга бити од користи, а некада ћемо одмах и сами знати шта је за нас, нпр. препознаћемо интересовања, знаћемо где да нађемо битне информације и сл.

Полазна питања:

- У ком кораку доношења одлуке се налази моје дете?
- Који тип подршке је мом детету потребан?
- На који начин ја могу да пружим потребну подршку?
- У ком кораку доношења одлуке се налази моје дете?

Иако су кораци испреплетани, можемо да разликујемо кључне теме за разговор у односу на корак. У наставку текста је дат кратак опис и предлог активности.

Упознавање себе

Опис тема за разговор: разумевање сопствених особина, знања, вештина, способности, интересовања, вредности.

Активности: упоредите како ви, а како ваше дете процењује себе; креирајте заједно опис кроз портфолио, досије, чек-листу особина.

Пример активности:

Заокружите независно једно од другог особине вашег детета и онда са дететом продискутујте о процени, нпр. да ли се процена разликује, у којим особинама је разлика и зашто.

Ја сам... Ти си...

• Енергичан/на	• Сарадљив/ва	• Повучен/на
• Дружељубив/а	• Радознао/ла	• Организован/на
• Одговоран/на	• Отворен/на	• Независтан/на
• Амбициозан/на	• Од поверења	• Стрпљив/а
• Љубазан/на	• Вредан/на	• Креативан/на
• Духовит/а	• Упоран/на	• Иницијативан/на
• Озбиљан/на	• Промишљен/на	• Пажљив/ва
• Аналитичан/на	• Комуникативан/на	

Упознавање са светом рада и образовним могућностима

Опис тема за разговор: прикупљање и процена информација о занимањима и образовним могућностима (формално и неформално образовање, различити курсеви, обуке као и могућности за стицање искуства кроз праксе, волонтирања и сл.). Активности: различити начини како заједно можете да прикупљате информације, нпр. посета сајмовима образовања, посета школи или факултету на дан отворених врата; креирање листе критеријума за процену информација о факултетима или средњим школама.

Пример активности:

Саставите две листе:

- Шта се очекује од запосленог на послу?
- Шта се очекује од ученика у школи?

Упоредите листе. Која очекивања су заједничка? Истакните искуства које дете већ има, а која су корисна и за будуће запослење.

Разматрање могућих опција и доношење одлуке:**Опис тема за разговор:**

Дефинисање критеријума за избор; разговор о различитим техникама доношења одлуке; креирање јасног плана акције за спровођење одлуке Активности: примена различитих техника доношења одлука; дискусија о критеријума за избор; план примене одлуке.

Пример активности:

Излистајте занимања/студијске програме/средње школе, наведите аргументе свог избора, а затим замените табеле па аргументујте изборе друге особе.

РОДИТЕЉ			ДЕТЕ		
Жељено будуће занимање	Предност/ недостатак	Аргументи друге стране	Жељено будуће занимање вашег детета	Предност/ недостатак	Аргументи друге стране

Који тип подршке је мом детету потребан?

Разликујемо следеће типове подршке:

Емотивна: препознаје се као охрабрење, смиривање. У овом случају то може да буде:

- Потврђивање и похвала приликом дискусије, разматрања информација, нпр. „Сјајно си приметила те информације. Добро си формулисала питања.“
- Охрабривање за спровођење одлуке, нпр. „Успећеш да положиш пријемни.“ Код овог типа подршке веома је важно да будете спремни да аргументујете свој позитиван став навођењем конкретних примера када је дете показало да је успешно и да је применило своја знања и вештине.
- Смиривање када приметите панику, страх. Корисне технике су технике дисања и усмеравања пажње на детаље у околини.

Информативна: неке пружамо конкретну информацију која му је потребна. У овом случају то значи да ћете организовати састанак са представником неког занимања, упутити дете на извор информација, нпр.:

- списак области и занимања на: <http://www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs>
- за информације о студијским програмима и средњим школама: <http://obrazovanje.rs>
- упућивање на различите активности попут отворених врата, сајмова образовања, активности различитих организација у вашој средини

Практична: обухвата различите конкретне активности потребне да би се спровели кораци у доношењу одлуке и сама одлука, нпр. прикупљање документације; обезбеђивање потребних финансијских средстава; заједнички одлазак до средње школе или факултета; чекање детета након пријемног испита.

На који начин ја могу да пружим потребну подршку?

Осврните се на претходне типове подршке и размотрите који тип подршке је потребан вашем детету и на који начин можете да је пружите. Имајте на уму да је и тражење заједничке подршке такође начин да стигнете до циља, нпр. уместо са вама, посетиће сајам образовања са братом или сестром, пријатељима или ћете у оквиру породице поделити улоге нпр. тата ће бити ту када треба да се охрабри, а мама је ту да помогне при прикупљању информација.

Имајте у виду да је процес доношења одлуке и подршке у истом дуготрајан процес који може да умори и стога планирајте и време за одмор и породичне активности разоноде.

ВЕШТИНЕ ЗА БУДУЋНОСТ

Наташа Јанкулоски
наставник економске групе предмета

Светлана Петровић
педагог

Техничка школа
Књажевац

Тематска област:

Унапређење вештина управљања каријером код запослених одраслих

Општи циљ активности:

Анализа сопственог понашања при решавању проблема, развијање продуктивних стратегија за решавање проблема и упознавање са корисним техникама за превазилажење стреса и напетости као последице проблема са којим смо суочени.

Циљна група:

Запослени старији од 30 година који се свакодневно суочавају са бројним изазовима и изгарају на послу

Укупно трајање активности:

60 мин.

Сценарио/опис активности

Уводни део: _____

Упознавање са учесницима

Предвиђено трајање:

7 мин.

Облик и технике рада:

Мождана олуја

Потребни материјали:

Флипчарт папир, маркери

Опис активности:

Упознавање са учесницима – учесници се редом представљају изговарајући прво особину која их најбоље описује, а затим и своје име. Започињу водитељи радионице и креће се у смеру казаљке на сату и тако редом сви учесници. Нпр. упорна - Уна. Водитељ прави увод у радионицу тако што истиче циљ радионице и даје детаљна упутства за учествовање.

Главни део:

Назив 1. активности главног дела: _____

Технике конструктивног решавања проблема

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Игра улога, индивидуални облик рада, дискусија

Потребни материјали:

Картице у различитим бојама за све учеснике, одштампани натпис Win point, одштампан графикон кружног тока за сваког учесника.

Опис активности:

1. Пре непосредне реализације радионице потребно је припремити картице у три различите боје, број картица у свакој боји треба да буде једнак броју учесника (на пример: ако у размени учествује 10 учесника, потребно је обезбедити 30 картица, по 10 у свакој боји).

2. Водитељ бира добровољца који ће имати улогу послодавца и на чијем штанду се одигравају размене. Послодавац добија улогу и кратко упутство за понашање.

3. Водитељ најављује индивидуалну размену и даје учесницима објашњење у вези реализације радионице: да ће свако добити одређена средства (картице у боји), а циљ је да учесници међусобно размењују картице и у индивидуалним разменама дођу до три картице у три различите боје, које касније на штанду Win point замењују за слаткиш који симболично представља остварени капитал у размени и њихов опстанак.

4. Водитељ дели картице учесницима. Подела картица се врши на следећи начин: сваки учесник добија 2 картице у једној боји и једну у другој боји. Тако да 1/3 групе добија картице боје а, 1/3 боје б, и 1/3 боје ц. Размена почиње оног тренутка када водитељ каже „сад”. Размена траје свега неколико минута и током размене учесници комуницирају међусобно, али не смеју да комуницирају са водитељем (модератором) нити да постављају додатна питања у вези размене.

5. Водитељ објављује почетак размене кратко изговарајући „сад”, након 2-3 минута изговара „стоп” што означава крај размене.

6. Реализација индивидуалне размене учесника.

7. Дискусија са учесницима о томе на који начин су дошли до решења, да ли су имали неку стратегију и слично.

Назив 2. активности главног дела: _____

Мождана олуја, техника за решавања проблема и техника кружног тока решавања проблема

Предвиђено трајање:

15 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад, дискусија

Потребни материјали:

Стикери

Опис активности:

Водитељ учесницима дели стикере и позива их да упишу по једну личну особину која је по њима важна за процес решавања проблема и да је потом залепе на флипчарту. Водитељ чита појмове уз кратак осврт на оне које сматра веома важним за решавање проблема, закључује да у условима глобализације ефикасно решавање проблема захтева да сагледамо проблем из различитих перспектива и испробамо различите приступе у решавању. Даје додатно објашњење да су на овај начин демонстрирали примену још једне технике - технике кружног тока решавања проблема. Водитељ сваком учеснику у штампаном облику дели графикон кружног тока решавања проблема и објашњава графикон учесницима у пленуму. Након сагледавања графикона кружног тока водитељ учесницима дели табелу која се налази у Прилогу 3 и указује учесницима да дату табелу могу користити када за решавање проблема имају више опција, за сваку опцију се излиставају позитивни и негативни аргументи и потом бира ону опцију решења која има највећи број позитивних аргумената. Водитељ указује на важност привикавања и прихватања, и успеха и неуспеха приликом решавања проблема. „Ништа није страшно и ако се догоди неуспех. То може бити прилика да преиспитивањем неуспеха сагледамо пропусте у личном понашању и не дозволимо да се следећи пут догоде. Важно је да знамо да можемо увек да се ослонимо на наше јаке стране.“

Назив 3. активности главног дела: _____

Кратке технике релаксације

Предвиђено трајање:

16 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални рад, дискусија

Потребни материјали:

Стикери

Опис активности:

Вештине прихватања промене - вежба са прекрштеним рукама. Водитељ тражи од учесника да прекрсте руке на уобичајен начин. Затим их замоли да супротно од тога прекрсте руке. Пита учеснике како се осећају у овој ситуацији промене. Након мини дискусије и поновљене вежбе неколико пута учесници су се већ навикли на новонасталу ситуацију.

Stressbalance (6 мин.) – вежба кратке технике релаксације. Замолити учеснике да се удобно сместе у седећи положај, раскрштених ногу, наслоњених руку на бутине и уколико им је пријатно могу да затворе очи или гледају у под. Потребно је да усмере пажњу на дисање, и примете како се са удахом груди шире и подижу а са издахом спуштају трудећи се да не утичу много на природан ритам дисања. Могу да броје циклусе удаха и издаха. Вежба може да траје десетак удаха и издаха. Учесници којима није пријатно да затворе очи довољно је да имају поглед усмерен ка поду.

Завршни део:**Утисак о радионици****Предвиђено трајање:**

7 мин.

Облик и технике рада:

Индивидуални облик рада

Потребни материјали:

Ако се користи алат Ментиметар, потребан је приступ интернету и уређај са кога учесници могу да приступе сајту. Алат Ментиметар доступан је на адреси: [mentimeter.com/](https://www.mentimeter.com/). Потребно је направити лични налог да би се приступило креирању одређених бесплатних садржаја. Детаљна упутства се налазе у оквиру наведене интернет странице.

Опис активности:

Водитељ истиче паралелу сналажења на тржишту рада са почетном игром. Истиче важност рефлексije о техникама за решавање проблема и превладавање стреса и позива учеснике да одговоре да дискутују на следећа питања: како вам се чине одабране технике; јесу ли коришћене технике примењиве у вашем свакодневном животу; шта сте о себи научили у контексту конструктивног решавања проблема.

Водитељ прати одговоре и сумира истичући важност вештина решавања проблема и превладавања стреса приликом каријерног развоја.

Евалуацију је могуће спровести помоћу веб алата Ментиметар. У том случају учесници уписују одговор на питања: 1. Опишите општи утисак о радионици једном речју. 2. Да ли је радионица корисна? 3. Да ли је радионица примењива у вашем свакодневном животу?

Исходи активности:

Примена конструктивних техника за решавање проблема, развијање личних стратегија и примена техника за релаксацију.

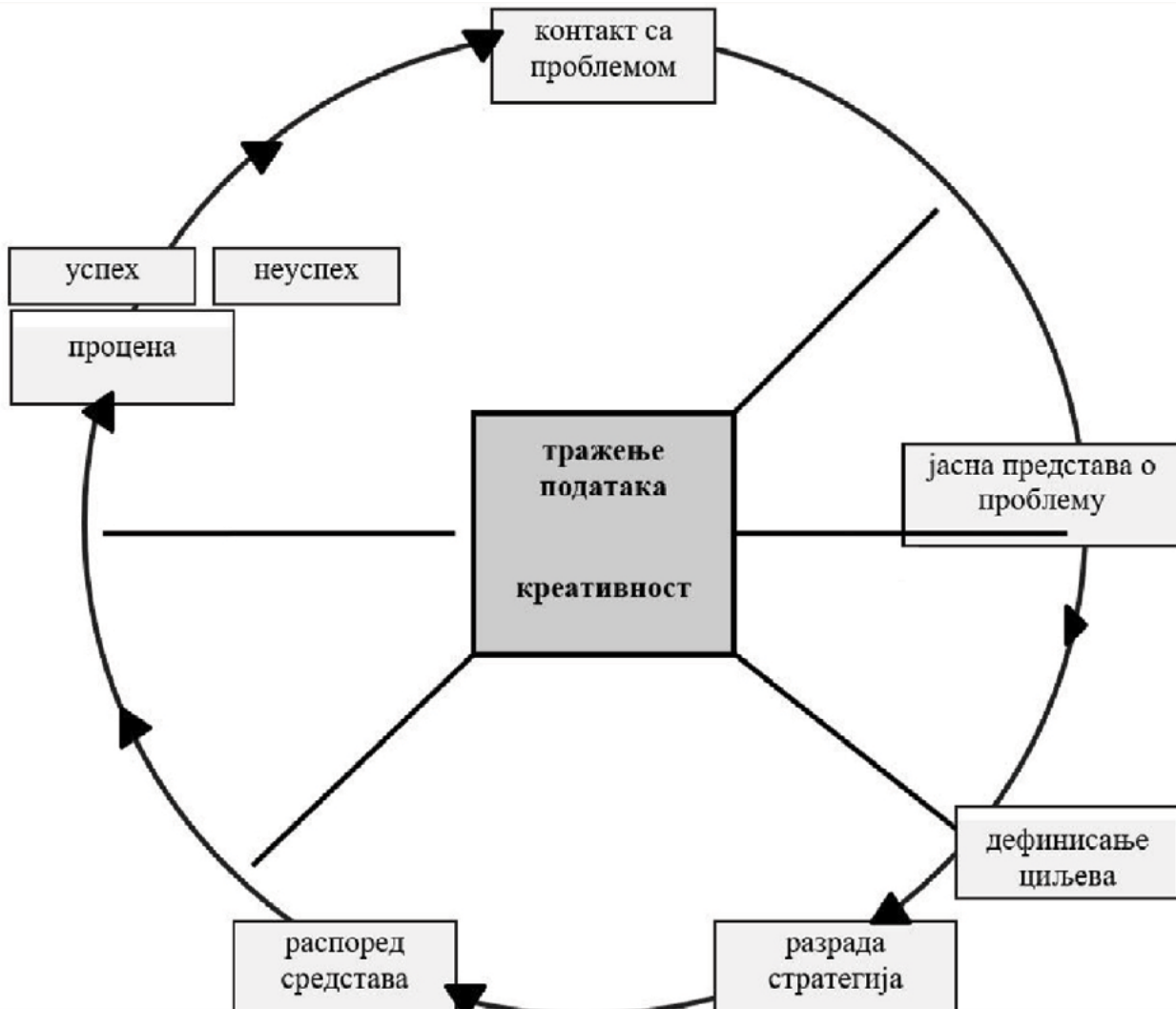
Материјали за рад:**Прилог 1 - Упутство које водитељ даје учесницима непосредно пре размене**

Циљ: постићи индивидуални опстанак.

1. Сваки учесник мора да промени на штанду „послодавца” 3 картице различитих боја, сваку за по 1 слаткиш. Овај слаткиш представља његов лични опстанак.
2. Када водитељ изговори „Сад“ размена почиње.
3. Када водитељ изговори „Стоп“ размена се завршава.

Прилог 2 - Графикон кружног тока решавања проблема

Прилог 3 - Табела анализе решења

Могућа решења	Позитивни аспекти решења	Негативни аспекти решења

БИОГРАФИЈЕ АУТОРА

**Имена аутора су наведена азбучним редом*

Александар Павловић

Александар Павловић је струковни менаџер гастрономије, професор куварства и стручних предмета у Средњој школи „Мионица“ у Мионици.

Професионално и практично искуство је стекао у еминентним ресторанима у нашој земљи. Остварује одличну сарадњу са привредницима у области угоститељства и туризма ради укључивања ученика у свет рада, организовања практичне наставе и реализације дуалног образовања.

Са ученицима је постигао запажене резултате на Међународном такмичењу у Бјеловару и Републичком такмичењу угоститељско-туристичких школа у Смедереву (два друга места).

Занимљивим и креативним часовима, организацијом промоција, учешћем у медијима, труди се да истакне важне карактеристике и лепоту гастрономског позива.

Бојана Герун Ђокић

Бојана Герун Ђокић ради као самостални струкотехнички сарадник за студије и студентска питања у Центру за развој каријере и саветовање студената на Универзитету у Крагујевцу. На овој позицији обавља све послове неопходне за професионалну оријентацију студената и њихово каријерно вођење и саветовање (радионице, презентације, сајмови, предавања). Основне и мастер студије завршила је на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, а радила је као професор српског језика у основним школама. Искуство у маркетингу стекла је радом у агенцији за дигитални маркетинг. Докторандкиња је на Одсеку за српски језик и књижевност на Филолошко-уметничком факултету (смер Наука о језику). Учествоје на научним скуповима и сарађује са бројним часописима.

Бојана Миљанић

Бојана Миљанић је дипломирани географ - туризмолог. Ради као професор агенцијског и хотелијерског пословања у школи „Петро Кузмјак“ у Руском Крстуру. Члан је тима за каријерно вођење од 2018. године. Као ментор је са ученицима освојила прву награду на такмичењу из студије случаја на тему Сувенири 2018. године на Универзитету Сингидунум и треће место на Републичком такмичењу из агенцијског и хотелијерског пословања 2019. године. Координатор је на Еразмус+ пројекту Expanding opportunities for young learners in tourism.

Валентина Спасић

Валентина Спасић, запослена је у Економско-трговинској школи у Пожаревцу као професор правне групе предмета. Члан је школског тима за каријерно вођење од 2018/2019. године и учествује у реализацији активности које су усмерене на пружање подршке ученицима у препознавању њихових потенцијала. Као професор грађанског васпитања, ученицима приближава садржаје који су везани за тржиште рада (писање радне биографије, конкурисање за посао и сл.). Примењује креативне идеје и труди се да ученицима приближи науку коју предаје, али и да им укаже на значај сталног истраживања и упознавања себе, праћења промена које се дешавају у сфери рада, на значај личног усавршавања и развоја. Од 2018. године са колегиницама реализује радионицу “Од интервјуа до посла”, уз ангажовање социјалних партнера из привреде. Наведена радионица је добила похвалницу на Националном Euroguidance такмичењу добрих пракси у области каријерног вођења и саветовања у октобру 2019. године.

Гордана Вучковић

Гордана Вучковић ради у Економско-трговинској школи у Пожаревцу од 1994. године као професор економске групе предмета, а од 2006. године и као помоћник директора. Од 2018. године члан је школског тима за каријерно вођење и саветовање. У школи је поред осталог ангажована на повезивању школе са привредним организацијама у циљу правовременог укључивања ученика у свет рада.

Током свог дугогодишњег рада у просвети настоји да осавремени наставу како би ученицима приближила предмете које предаје. Повезивање школе и привреде, и пружање прилике ученицима да виде реално радно окружење одувек је био мотив у раду. Организује угледне часове, као и радионице које се углавном односе на област каријерног вођења и саветовања. Аутор је радионице „До извора три путића“ и коаутор радионице „Од интервјуа до посла“.

За своје активности у области каријерног вођења добила је похвалницу на Националном Euroguidance такмичењу добрих пракси у области КВиС у октобру 2019. године.

Др Бранкица Тодоровић

Бранкица Тодоровић је запослена у Економској школи у Ужицу као наставник економске групе предмета. Дипломирала је, а затим докторирала у области економских наука и стекла звање доктора економских наука. Као истраживач објавила је преко 50 научних и стручних радова у међународним и националним публикацијама. Последњих неколико година је конкурисала и добијала међународне стипендије за учешће на међународним догађајима који су се бавили проблемима европских интеграција, одрживог развоја, привредног система и друго. Презентовала је радове у Јашију, Москви, Тбилисију, Болоњи. После одбране докторске дисертације наставила са научним усавршавањем на Економском факултету у Риму (2019) и Мадриду (2018).

Учествује на бројним такмичењима као наставник-ментор. На такмичењима ученици су остварили одличне резултате и пласмане на национална и интернационална такмичења (више од 20 награда).

Ивана Вулић

Ивана Вулић је завршила је основне и мастер студије психологије на Филозофском факултету у Београду. Бави се развојем активности и праћењем политика у области у Фондацији Темпус–Euroguidance центру, као и образовних политика уопште и координира радом групе за образовне политике и каријерно вођење и саветовање. Радила је у средњој школи као наставник психологије и стручни сарадник, а била је и сарадник у настави на Филозофском факултету, где је учествовала у реализацији психолошке и методичке групе предмета за будуће наставнике и психологе. Данас је један од аутора и реализатора обука стручног усавршавања на тему каријерног вођења и саветовања које спроводи Euroguidance центар, а такође учествује у осмишљавању и остваривању других активности намењених каријерним практичарима, како на националном тако и интернационалном нивоу кроз сарадњу са другим Euroguidance центрима.

Ивана Чворовић Плавшић

Ивана Чворовић Плавшић је рођена 1977. године у Чачку, где живи са породицом. Дипломирала је 2002. године на Економском факултету у Београду на смеру Финансије, банкарство и осигурање и од тада ради као наставник економске групе предмета у Средњој школи „Драгачево“ у Гучи, а од 2019. године и у Медицинској школи Чачак и Економској школи Чачак. Успоставила је сарадњу са банкама, институцијама и компанијама да би теоријску наставу приближила ученицима кроз примере из праксе. Ивана у својој школи реализује радионицу „Како написати CV и симулација разговора за посао“ са свим ученицима завршних разреда, а радионицу је Фондација Темпус 2018. године наградила похвалницом као пример који се издваја својим квалитетом. Коаутор је пројекта „Направи корак“ који се реализује у сарадњи са локалним привредницима и самоуправом. У Медицинској школи Чачак основала је и координира тимом за КВиС.

Јана Димитријевић

Јана Димитријевић, музиколог – мастер теоретичар уметности, професор музичке културе у Седмој београдској гимназији. (2015-2020)

Посвећена је раду са младима, унапређењу квалитета наставе и континуираном професионалном усавршавању, а за практиковање каријерног вођења и саветовања заинтересовала се после обуке „Унапређење компетенција наставника и стручних сарадника за спровођење активности КВиС-а“. У сарадњи са Музичком омладином Србије организовала је ученичке посете едукативним концертима, а учешће је узела и у пројекту Music Art Project-а који промовише „Ел система“ методологију и идеју о социјалној инклузији младих кроз музику (2019). Припремала је ученике за такмичење у певању „Први глас Звездаре“, а била је ангажована и као стручни члан жирија на аудицији за избор уличних забављача и уметника Града Београда (2018). Учествовала је у евалуацији уџбеника Музичка култура за 6. разред основне школе Издавачке куће Нови Логос (2019). Поред рада у просвети, Јана је Музички уредник - сарадник Другог програма Радио Београда. Уједно је и члан Удружења композитора Србије, секције музичких писаца. Објавила је неколико стручних радова и писала је текстове за културно-уметнички магазин „Водич за живот“ (2017) које користи у настави. У оквиру пројекта Европске иницијативе за солидарност и Еразмус+ програма, боравила је и усавршавала се у Италији, у Матери, Европској престоници културе 2019.

Катарина Чарапић

Катарина Чарапић је професор књижевности и српског језика, тренутно руководилац Средње школе „Мионица“ у Мионици. Труди се да ефикасно управља школом, подстиче тимски рад и ради на промоцији школе и туризма мионичког краја.

Аутор је више стручних радова у Бази знања Креативне школе, један је од аутора и водитеља два програма стручног усавршавања из српског језика.

Покретач је и учесник у више међународних пројеката који су повезали мионичку школу са школама из Европе, преко Еразмус+ и eTwinning платформе, попут пројекта са школом из Турске под називом „Млади туристички професионалци заједно уче“.

Верује у стваралачке способности својих ученика и професора, који својом синергијом чине да се ова млада средња школа развија и по квалитету парира осталим угоститељско-туристичким школама.

Кристина Сабашош

Кристина (Сабашош) Молнар је професор физике у школи „Петро Кузмјак“ у Руском Крстуру. Запослила се одмах после основних академских студија, те је паралелно завршавала мастер студије и радила у школи. Члан је школског тима за професионалну оријентацију и каријерно вођење, који помаже и усмерава ученике да лакше одаберу будућу школу, али и занимање. Такође, као део тима актива природних наука, организује посете сајмовима образовања, науке, технике и технологије, музејима, планетаријумима. Део је школске организације ваннаставних активности, као што су “Ноћ музеја”, “Фестивал науке”, “Школа XIX века”, радионице за професионалну оријентацију и каријерно вођење. Ово јој је прво искуство у КВиС-у, али се нада да ће моћи даље да напредује и унапређује своја знања из ове области. Њена лична интересовања су усавршавање себе и унапређивање у смеру савремених метода предавања.

др Марија Најдић

Др Марија Најдић је рођена 1979. године у Београду, где живи са породицом. По звању је доктор економских наука, запослена од 2016. године као професор на Високој туристичкој школи Београд. У својој наставној каријери од 2010. године, предавала је на предметима: управљање пројектима, развој туристичког производа, управљање људским ресурсима у туризму, основи менаџмента, понашање и заштита потрошача, стратегијско управљање

у хотелијерству. Поред наставних активности, 15 година активно спроводи активности каријерног вођења и саветовања кроз организацију стручних пракси студената. У оквиру свакодневних активности учествује у креирању и реализацији савремених процедура каријерног вођења и саветовања, ради на успостављању сарадње са организацијама из привреде и организује и прати одвијање студентске стручне праксе. Тако је настала активност „Из прве стРУКЕ“ чији је аутор, која се спроводи у сарадњи са студентима Академије струковних студија Београд на одсеку Висока туристичка школа, са циљем конкретизације личних вештина и стручних знања које су саставни део професионалног CV-а студента.

Милена Обрадовић

Милена Обрадовић рођена је у Ивањици 1974. године где је завршила основну школу и гимназију. На Економском факултету у Крагујевцу дипломирала је 1999. године. Од 2000. године ради у Средњој школи „Драгачево“ где предаје рачуноводство, финансијско-рачуноводствену обуку, финансијско пословање, пословну економију, девизно и царинско пословање и предузетништво. У оквиру предмета предузетништво у школској 2016/2017. години је направила такмичење у изради бизнис планова на нивоу одељења уз подршку Туристичке организације Драгачево. На основу ове активности у наредној школској години, заједно са колегицом Иваном Чворовић Плавшић, организовано је такмичење „Направи корак“ којим су обухваћени сви разреди и сви образовни профили у школи уз подршку локалне самоуправе и привреде. Организовала је и посете ученика привредним друштвима на локалном нивоу, Управи царина у Пожеги и посете локалних привредника школи (активност Гост предузетник).

Младен Шљивовић

Младен Шљивовић ради као наставник физике у Гимназији Зајечар. Координатор је тима за КВиС од 2016. године. За свој рад у области каријерног вођења добио је главну награду на конкурсy STEMahead (STEMalliance Брисел, 2018). На конкурсy за примере добре праксе каријерног вођења (Euroguidance Србија) добитник је прве награде за активност GimZa Code потрага за благом (2019), друге награде за активност STEM пешачка тура (2018) и два признања за активности Твој предмет мени значи и Let's face IT. (2017 и 2019). На Сајму школских тимова за КВиС (БОШ, Београд) са својим тимом освојио је две друге награде (2019 и 2018). Аутор је радионице Your subject is important to me (радионица је реализована у склопу прекограничног семинара Euroguidance мреже у Букурешту (2018), као и на Међународном скупу о настави физике у средњим школама у Алексинцу (2019)). У 2018. години изабран је за једног од најбољих едукатора Србије од стране удружења грађана „Живојин Мишић“.

Члан је управног одбора Science on Stage за Србију.

Мр Љиљана Максимовић Рубежановић

Љиљана Максимовић Рубежановић, магистар економских наука, запослена је као наставник економске групе предмета у Економској школи у Ужицу. Објавила је преко 20 научних и стручних радова из области економских наука.

Посвећена је ваннаставним активностима ученика и као ментор на Интернационалним сајмовима виртуелних предузећа у Аустрији, Бугарској, Босни и Херцеговини и Црној Гори, освојила је бројне награде и признања. На сајму виртуелних предузећа у Пловдиву (2019.) освојила је награду вишеструког победника сајма у неколико такмичарских категорија.

Учествовала у активностима организације KulturKontakt Аустрија и постала тренер је за едукацију наставника средњих школа. Један од аутора и реализатора семинара „Виртуелно предузеће – учешће на сајму виртуелних предузећа“.

Наталија Будински

Наталија Будински је професор математике у школи „Петро Кузмјак“. Веома је посвећена иновацијама у образовању, а посебно учењу математике кроз креативне активности и уметности. Године 2018. је изабрана као једна од три стотине најиновативнијих Мајкрософтових наставника на свету, док је 2019. године награђена за изузетно коришћење Скајпа у образовању. Прати савремене трендове у образовању и користи технологију у својој учионици. Поред своје учионице, промовише иновације у Србији, али и у иностранству. Њени примери праксе су награђивани од стране European Schoolnet-a из Брисела.

Учествовала је у великом броју пројеката, а тренутно је координатор Еразмус+ пројекта Logifaces: Analogue game for digital minds. Као члан тима за каријерно вођење фокусира се на упознавање ученика са каријерама базиранима на СТЕМ-у, односно природним предметима и математици. Такође, поштује преференције и таленте ученика и помаже им да развију сопствене потенцијале.

Наташа Јанкулоски

Наташа Јанкулоски од 2006. па до данас ради у Техничкој школи у Књажевцу као наставница стручних економских и туристичких предмета. Аутор је бројних чланака објављених у стручним часописима и један од аутора приручника за каријерно вођење и саветовање. Едукацијом наставника бави се од 2010. године када је модерира прве радионице. Заљубљеник је у ИТ, имплементира веб-2 алате у наставне и ваннаставне активности и успешно модерира два онлајн семинара за наставнике. Учествује у Еразмус+ пројектима, конференцијама и радионицама. Активан је каријерни практичар, што потврђује и низ освојених признања и награда.

Наташа Џаковић

Педагог у Техничкој школи у Бору. Дугогодишњи координатор тима за каријерно вођење и саветовање. Аутор је и реализатор два акредитована семинара на даљину у организацији „Образовно-креативног центра“ из Бора. Рад на развијању идеја каријерног вођења и саветовања почиње од увођења овог концепта у школе кроз пројекте, наставне и ваннаставне активности. У раду са ученицима примењује све доступне облике, методе и технике рада: индивидуални и групни саветодавни рад, информисање ученика, сенку на послу и разноврсне могућности сарадње са социјалним партнерима. У оквиру Четвртог националног Euroguidance такмичења добрих пракси у области КВИС-а (у организацији Фондације Темпус), тим је, шк. 2019/20. год, освојио четврту награду. Применом информационалних технологија рад на каријерном вођењу је унапредила у смислу разноврсности техника и ширег обухвата ученика.

Оливера Илић

Оливера Илић је наставник енглеског језика у Основној школи „Свети Сава“ у Пожаревцу. Учествовала је у организацији различитих школских активности везаних за професионалну оријентацију и каријерно вођење - Сајма заната, Дечје пијаце, Новогодишњег базара, рада предузетничке секције, пројеката „Буди и ти туристички водич“ и „Књиге у руке“. Сматра да је приликом свакодневног рада код ученика неопходно развијати вештине 21. века попут комуникације, креативности, кооперације, критичког мишљења и решавања проблема, способности учења и предузетништва, како би их на најбољи начин припремили за даље школовање и тржиште рада. Добитник је награда и аутор бројних чланака и радова везаних за наставу енглеског језика и употребу технологија у настави. Сарадник је Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, WWF Србија, RELO Belgrade и Британског савета, ЗУОВ-а и ЗВКОВ-а. Један је од уредника електронског билтена Удружења професора енглеског језик ЕЛТА.

Ружица Маџаревић

Ружица Маџаревић је завршила основне и мастер студије психологије на Филозофском факултету у Београду. Ради у Фондацији Темпус – Euroguidance центру на развоју и реализацији обука за усавршавање каријерних практичара и КВиС активности намењених матурантима (вебинари, радионице, индивидуалне консултације). Радила је у средњој школи као наставник психологије, грађанског васпитања и стручни сарадник, и у здравственом систему као клинички психолог. Учествоје у праћењу области образовања одраслих кроз активности на ЕПАЛЕ платформи и у осмишљавању и остваривању других активности намењених каријерним практичарима, како на националном тако и интернационалном нивоу кроз сарадњу са другим Euroguidance центрима.

Сања Новаковић

Сања Новаковић ради као педагог у Економско-трговинској школи у Пожаревцу, од 2010. године. Претходно радила као васпитач у Дому ученика Пољопривредне школе и као педагог у Медицинској школи у Пожаревцу. Од 2010. године стекла је звање тренера за КВиС младих из осетљивих група и од тада се интензивно бави каријерним вођењем и саветовањем ученика. Од 2013. године члан је тима за КВиС, а од 2015. и руководилац тима. Бројне активности које је тим реализовао, препознате су као примери добре праксе и награђени:

- 31.5.2017. године - прво место на БОШ-овом Сајму тимова за КВиС;
- 6.10.2017. године - трећа награда на Националном Euroguidance такмичењу добрих пракси у области КВиС;
- 29.5.2018. године - треће место на БОШ-овом Сајму тимова за КВиС;
- 9.10.2018. године - признање за радионицу на Националном Euroguidance такмичењу добрих пракси у области КВиС;
- 3.10.2019. године - похвалница за активност КВиС.

Снежана Васић

Једна од области рада стручног сарадника – психолога у основној школи је подршка развоју професионалне каријере ученика професионалним информисањем и саветовањем. Снежана Васић, дипломирани психолог и стручни сарадник у ОШ „Милан Ракић” у Мионици, управо кроз организовање и реализацију радионица, угледних часова, трибина, посета средњим школама и предузећима из окружења, помаже ученицима да се добро обавесте о школама, образовним профилима и лакше донесу одлуку о избору будућег занимања.

Била је ангажована у националном пројекту „Професионална оријентација на преласку у средњу школу” (у организацији ГИЗ-а, БОСС-а и МПНТР-а) од 2012. до 2014. године као тренер базичних обука и водитељ менторских састанака за 10 основних школа Мачванског округа и 16 основних школа Колубарског округа.

Учесник је на бројним стручним скуповима, трибинама, конференцијама и обукама. Аутор акредитованог семинара за стручно усавршавање запослених у образовању. Њен пример добре праксе „Путеви образовања и каријере-трибина“, уврштен је у допуњено издање приручника и базе активности КВиС (2018. год.).

Светлана Петровић

Светлана Петровић ради као стручни сарадник – педагог у Техничкој школи у Књажевцу. Специјалиста је из области медијације, тренер комуникацијских вештина и релаксационих техника. Бави се активностима КВиС-а у оквиру свог радног места већ 13 година, прво у основној, а онда и у средњој школи. Интензивније бављење овом темом почиње

сарадњом са Фондацијом Темпус као и учешћем на националном такмичењу, где са својим тимом за КВиС осваја похвале и захвалнице и истиче се примерима добре праксе које презентује на Националној конференцији и студијским путовањима. Активна је на порталима eTwinning и ЕПАЛЕ, где ради на свом професионалном усавршавању, ширењу професионалне мреже сарадника и пише блогове. Аутор је и реализатор акредитованих семинара за запослене у образовању, као и акредитовани реализатор програма стручног усавршавања у Јавној управи. Ентузијаста је и високо мотивисана за бављење темама КВиС-а, задовољна досадашњим постигнућима и доприносом овој теми.

Татјана Томић Ђоровић

Татјана Томић Ђоровић је стручни сарадник – психолог у Техничкој школи за дизајн коже у Београду. Иницира и учествује у креирању подстицајне средине за учење и лични развој ученика и унапређивању знања и вештина наставника. Добитник је награда и признања за учешће у пројектима и аутор је и коаутор примера добре наставне праксе (конкурси Сазнали на семинару и применили у пракси, Креативна школа, конференција Нове технологије у образовању). У дугогодишњој пракси спроводи активности каријерног вођења и саветовања ученика. Учествовала је у два eTwinning пројекта који су награђени националном и европском ознаком квалитета, а један од ових пројеката бави се каријерним информисањем ученика. Татјана је један од аутора Еразмус+ пројекта мобилности “Стручна пракса и каријерно вођење у међународном окружењу” који је реализован у школској 2018/19. години, и аутор и водитељ радионице Планирање каријере и управљање каријером уз помоћ личне SWOT анализе и индивидуалног каријерног плана, која је део истог пројекта.

Тереза Катона

Тереза Катона је професор биологије у школи „Петро Кузмјак” у Руском Крстуру. Активно учествује и примењује иновације у различитим СТЕМ активностима. Један је од оснивача школског СТЕМ клуба “Петро Science”. Кординаторка је пројекта „Паметна башта” фондације Јасен, као и пројекта “СТЕМ учионица толеранције” у оквиру програма „Подршка систему управљања миграцијама у Србији”. Учествоје у Еразмус+ пројекту Logifaces: Analogue game for digital minds на развијању наставних метода за примену игре Logifaces. Рад „СТЕМ девојке” који је радила заједно са колегицама похваљен је на Националном Euroguidance такмичењу добрих пракси. Усавршава се у области каријерног вођења и завршила је обуку „Корак даље ка свеобухватним и квалитетним услугама каријерног вођења и саветовања у средњој школи” у организацији БОШ-а. У циљу каријерног вођења има одличну сарадњу са Технолошким факултетом и Факултетом техничких наука у Новом Саду. Кроз пројекте код ученика развија креативност и применљивост различитих знања, применом иновативних облика рада и тиме учествује у формирању њихових личних каријерних профила.

euro | guidance

Erasmus+

Овај пројекат се финансира средствима Европске уније

Овај документ је финансиран средствима Европске уније. Публикација одражава само становиште аутора и ни под којим условима се Европска унија или њене институције не могу сматрати одговорним за садржину документа.

ISBN-978-86-88623-09-4

